

WIADOMOŚCI UNIwersyteckie

MIESIĘCZNIK UNIwersYTETU MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ - NR 8(158) ♦ ROK 19 ♦ LISTOPAD 2009

FOT. STEFAN CIECHAN

PL ISSN 1233-216X

Kronika rektorska czerwiec 2009 r.

REDAGOWANA PRZY WSPÓŁPRACY:
MGR ANGELIKI BALCERK, MGR IWONY BARCIC,
BARBARY NIEDZIELSKIEJ, JOANNY PAWLKOWSKIEJ.

1 października

- 1 i 2 października Rektor **Andrzej Dąbrowski** i Prorektorzy wzięli udział w uroczystych immatrykulacjach studentów I roku na poszczególnych Wydziałach Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Rektor **Andrzej Dąbrowski** na Wydziale Chemii, prorektor **Ryszard Szczygieł** na Wydziale Humanistycznym i Wydziale Matematyki Fizyki i Informatyki, prorektor **Ryszard Dębicki** na Wydziale Prawa i Administracji, Wydziale Filozofii i Socjologii, Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi, prorektor **Stanisław Chibowski** na Wydziale Ekonomicznym, Wydziale Pedagogiki i Psychologii, prorektor **Stanisław Michałowski** na Wydziale Politologii, Wydziale Ekonomicznym i Wydziale Artystycznym.
- Rektor **Andrzej Dąbrowski** wziął udział w uroczystej Inauguracji Roku Akademickiego Uniwersytetu Medycznego.

2 października

- Rektor **Andrzej Dąbrowski** wziął udział w uroczystości nadania tytułu doktora *honoris causa* Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Kardynałowi **Paulowi Josefowi Cordes**.
- Prorektor **Ryszard Dębicki** gościł delegację z Wołyńskiego Uniwersytetu Państwowego im. Łesi Ukrainki w Łucku. Spotkanie poświęcone było współpracy uniwersyteckiej.

3 października

- Prorektor **Ryszard Szczygieł** uczestniczył w immatrykulacji studentów niestacjonarnych Wydziału Ekonomicznego.

4 października

- Rektor **Andrzej Dąbrowski** wziął udział w inauguracji roku akademickiego 2009/2010 w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Chełmie.

5 października

- Prorektor **Ryszard Dębicki** razem z Kanclerzem i Kwestorem UMCS gościli u Marszałka Województwa Lubelskiego **Krzysztofa Grabczuka**. Na spotkaniu omówione zostały projekty realizowane na UMCS w ramach Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej na rzecz regionu lubelskiego.
- W Dęblinie miała miejsce inauguracja roku akademickiego w Wyższej Szkole Oficerskiej Sił Powietrznych. W uroczystości wziął udział prorektor **Stanisław Chibowski**.
- Prorektor **Ryszard Szczygieł** uczestniczył w uroczystej inauguracji roku akademickiego na Uniwersytecie Rzeszowskim.

7 października

- Prorektor **Ryszard Dębicki** reprezentował UMCS w czasie uroczystej inauguracji roku akademickiego 2009/2010 na Politechnice Lubelskiej.

8 października

- W dniach od 8 do 14 października Rektor **Andrzej Dąbrowski** przebywał w Stanach Zjednoczonych. W Nowym Jorku wziął udział w uroczystości rozpoczęcia roku akademickiego i rozdaniu dyplomów słuchaczom podyplomowych studiów w zakresie nauczania języka polskiego. Więcej w numerze.
- Prorektor **Ryszard Dębicki** podjął wizytację zespołu kontroli projektu „InoZ” z Polskiej Agencji Rozwoju

Przedsiębiorczości. Udał się też na obrady Uniwersyteckiej Komisji Programów Międzynarodowych UKPROM w Lubostroniu, które zakończyły się 10 października.

- Prorektor **Ryszard Szczygieł** wziął udział w spotkaniu organizowanym przez prezydenta miasta (przewodził zastępca prezydenta dr Krzysztof Żuk) dotyczącym lubelskiej biblioteki cyfrowej. Tego samego dnia uczestniczył w uroczystym otwarciu ulicy im. Jana Karskiego, bohatera II wojny światowej, doktora *honoris causa* UMCS (1995).
- Prorektor **Stanisław Michałowski** wziął udział w inauguracji roku akademickiego 2009/2010 w Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie.

9 października

- Prorektor **Stanisław Chibowski** dokonał otwarcia Lubelskiego Parku Naukowo-Technologicznego w Lublinie. Wydarzenie było związane z 40-leciem Centralnego Laboratorium Aparatury Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

12 października

- Prorektor **Ryszard Dębicki** razem z Kanclerzem i Kwestorem spotkali się z **Bogdanem Kawałko**, Dyrektorem Departamentu Strategii i Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie.
- Prorektor **Stanisław Michałowski** uczestniczył w posiedzeniu Parlamentu Studentów UMCS.
- Prorektor **Ryszard Szczygieł** otworzył w imieniu Uniwersytetu konferencję *Przestrzeń Lublina*, organizowaną przez

Inauguracja Roku Akademickiego 2009/2010

Uroczystości inauguracji roku akademickiego 2009/2010 połączone z obchodami 65. rocznicy powołania Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, rozpoczęły się rankiem 23 października 2009 r. złożeniem kwiatów pod pomnikiem Patronki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej oraz wiązanek na grobach byłych Rektorów UMCS.

Główne uroczystości w Auli Uniwersyteckiej Wydziału Prawa i Administracji otworzył JM Rektor prof. dr hab. Andrzej Dąbrowski. Po powitaniu przybyłych Gości oraz odczytaniu przez Pana Prorektora prof. dr hab. Ryszarda Szczygła listów gratulacyjnych od krajowych i zagranicznych Uczelni i Instytucji, przyszedł czas na wręczenie wyróżnień, odznaczeń, nagród oraz medali. Niektóre z nich wręczane były przez znamienitych Gości Inauguracji, Pana **Krzysztofa Grabczuka** – Marszałka Województwa Lubelskiego oraz Panią **Genowefę Tokarską** – Wojewodę Lubelskiego

c. d. s. 4

Od Redakcji

Obszerny, i z pewnością interesujący, listopadowy numer przekazujemy Państwu do uważnej lektury. Są tradycyjne działy i rubryki, są materiały archiwalne i wspomnieniowe. Zamieściliśmy zaległe artykuły, dokumentujące naszą wspólną wakacyjną aktywność.

Każdy znajdzie coś dla siebie, polecamy.

Redaktor Naczelna

ZDANIEM BLONDYNKI

Niedawne listopadowe święta – Dzień Wszystkich Świętych i Zaduszki – sprawiają niektórym kłopoty, tym bardziej, że jeszcze inni mówią o święcie Zmarłych. Są jednak święta, których obchodzenie nie powinno budzić żadnych wątpliwości. A jednak. Informuje o tym korespondencja jednego z wiernych czytelników:

– Na szybie wystawowej „Fabryki Kopii” (ul. Skłodowskiej 56) umieszczono ogłoszenie, że w dniu 15 sierpnia (sobota) nieczynne z powodu jakiegoś święta, prawdopodobnie koncertu Madonny” – Przyznacie Państwo, że komentarz jest zbyteczny.

Kronika rektorska – cd.

Instytut Socjologii UMCS, Urząd Miasta i Lubelskie Towarzystwo Naukowe.

14 października

- To Dzień Edukacji Narodowej. W uroczystych obchodach wziął udział prorektor **Stanisław Chibowski**.
- W dniach od 14 do 17 października prorektor **Ryszard Dębicki** udał się z wizytą do Uppsali w Szwecji, gdzie uczestniczył w Konferencji Rektorów BUP.
- W tym samym czasie prorektor **Stanisław Michałowski**, odpowiedzialny za sprawy studenckie, przewodniczył Komisji Konkursowej UMCS w sprawie przyznania stypendium im. Piotra Mroczky. Laureatką konkursu została studentka V roku Wydziału Politologii **Agnieszka Adamska**. Rektorska Komisja Medalu pod przewodnictwem prorektora Stanisława Michałowskiego, wyłoniła Najlepszego Absolwenta UMCS. Medal otrzymał mgr **Arkadiusz Troć**, również absolwent Wydziału Politologii, kierunku stosunki międzynarodowe. Wybrano także najlepszych studentów poszczególnych Wydziałów Uczelni.

15 października

- W inauguracji roku akademickiego w Kolegium Licencjackim UMCS w Radomiu wziął udział prorektor **Stanisław Chibowski**.
- Prorektor **Ryszard Szczygieł** dokonał otwarcia seminarium *Wielojęzyczność w Europie a certyfikaty językowe*, zorganizowanego przez CNIJO UMCS i SJO Wyższej Szkoły Zarządzania i Administracji w Zamościu. Wziął też udział w Inauguracji Roku Akademickiego w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Zamościu.

16 października

- Prorektor **Stanisław Michałowski** wziął udział w podsumowaniu w Krakowie XXVI edycji Akademickich Mistrzostw Polski sezonu 2008/09. W klasyfikacji według typów uczelni, UMCS zajął 3 miejsce, zdobywając brązowy medal. W klasyfikacji uczelni wszystkich typów Uniwersytet uplasował się na 9 pozycji.
- W inauguracji roku akademickiego w Kolegium Licencjackim w Białej Podlaskiej wziął udział prorektor **Stanisław Chibowski**.

Wydawca:

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
20-031 Lublin; pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5

Redakcja:

Elżbieta Mulawa-Pachoł (redaktor naczelna), Maria Kopycińska-Lehun (sekretarz redakcji), Karolina Przesmycka (adiustacja techniczno-graficzna i skład), Jakub Jakubowski (sekretarz ds. graficznych)

Współpracują:

Marzena Bogusiak, Izabela Ejtł, Monika Gabryś, Łukasz Janicki, Jolanta Jarzyńska, Jakub Kosowski, Elżbieta Krzemińska, Elżbieta Kwiatkowska, Maria Młynarska, Monika Nowak,

Marzena Rębisz, Małgorzata Samujło, Sylwia Skotnicka, Paweł Kucharski, Jerzy Żywicki

Adres redakcji:

20-031 Lublin; Plac Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1607
tel. (081) 537 54 82
e-mail: wiadomosci@umcs.lublin.pl
http://www.wiadomosci.umcs.lublin.pl

Projekt i łamanie:

Jakub Jakubowski

Druk:

Rapida s.c., 20-306 Lublin; ul. Firlejowska 32
Redakcja zastrzega sobie prawo redagowania tekstów, w tym – ich skracania. Tekstów nie zamówionych redakcja nie zwraca.

Kronika rektorska – cd.

17 października

- Proroktor **Ryszard Szczygieł** uczestni-
czył w inauguracji roku akademickie-
go 2009/2010 w Wyższej Szkole Prawa
i Administracji w Przemyślu, Wydział
Zamiejscowy w Rzeszowie. Odbłył się
tam po raz pierwszy promocje dokto-
rów habilitowanych i promocja dok-
torska. Pracownicy WSPiA uzyskali te
stopnie na Wydziale Prawa i Admini-
stracji UMCS.

18 października

- Rektor **Andrzej Dąbrowski** wziął udział
w inauguracji roku akademickiego Ka-
tolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

19 października

- 19 i 20 października Proroktor **Ryszard Szczygieł** wziął udział w posiedzeniu Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, w zastępstwie Rektora **Andrzeja Dąbrowskiego**.
- Proroktor **Ryszard Dębicki** w Mini-
sterstwie Rozwoju Regionalnego wziął
udział w spotkaniu w sprawie realiza-
cji 3 projektów finansowanych z Pro-
gramu Operacyjnego Rozwój Polski
Wschodniej.

20 października

- Na Wydziale Ekonomicznym odbyło
się pożegnanie byłego Rektora UMCS
prof. Tadeusza Baszyńskiego. Rek-
tor **Andrzej Dąbrowski**, Proroktorzy
i przedstawiciele Senatu wzięli udział
w uroczystościach pogrzebowych.
- W Bilgoraju miała miejsce inauguracja
roku akademickiego w Kolegium Licen-
cjackim UMCS. W uroczystości wziął
udział Proroktor **Stanisław Chibowski**.

22 października

- Proroktor **Ryszard Szczygieł** otworzył
w Gmachu Biblioteki UMCS wysta-
wę *Rektorzy Uniwersytetu Marii Curie-
Skłodowskiej 1944–2009*. Wystawa zo-
stała zorganizowana z okazji 65 roczni-
cy powstania UMCS.
- Tego dnia proroktor **Ryszard Dębicki**
wziął udział w uroczystości wręczenia
nagród Ministra Nauki i Szkolnictwa
Wyższego za wybitne osiągnięcia nau-
kowe i naukowo-techniczne na Zam-
ku Królewskim w Warszawie.

c. d. ze s. 3

Następnie **prof. dr hab. Marian Żukowski**, członek Zarządu Fundacji Bankowej im. dr. Mariana Kantona Banku PEKAO SA przedstawił informację na temat stypen-
diów fundowanych corocznie przez Fundację dla wyróżniających się studentów.

Kolejnym punktem uroczystości była immatrykulacja studentów I roku, którzy
osiągnęli najlepsze wyniki w postępowaniu kwalifikacyjnym na Wydziałach. Stu-
denci złożyli ślubowanie przed Senatem, by po nim zostać przyjętymi przez JM
Rektora w poczet studentów Uniwersytetu poprzez uroczyste uderzenie berłem.
nałożenie czapek studenckich oraz wręczenie indeksów. Podobnie, jak ich młodszy
koledzy, doktoranci, którzy osiągnęli najlepsze wyniki w postępowaniu rekruta-
cyjnym, również składali uroczyste ślubowanie podczas uroczystości inaugura-
cyjnych oraz zostali przyjęci w poczet doktorantów Uniwersytetu. Wystąpienia
przedstawicieli studentów, **Marcina Kruka**, Przewodniczącego Zarządu Uczel-
nianego Samorządu Studentów oraz przedstawicieli doktorantów, mgr. **Jakuba
Kosowskiego**, zwięźczyło uroczyste przyjęcie w poczet społeczności akademie-
ckiej nowych studentów i doktorantów.

Tradycyjną częścią Inauguracji jest wykład inauguracyjny otwierający nowy rok
akademicki, W bieżącym roku zaszczyt wygłoszenia wykładu przypadł Wydziało-
wi Politologii. **Prof. dr hab. Edward Olszewski** wygłosił wykład pt. *Globalizacja
a państwo narodowe*, podczas którego przedstawił złożoność procesów zachodzą-
cych we współczesnym świecie oraz ich dynamikę.

Kulminacyjnym punktem uroczystej inauguracji roku akademickiego
2009/2010 było nadanie najwyższej godności akademickiej – tytułu dok-
tora *honoris causa* – profesorowi **Gerhardowi Ertlowi**, laureatowi Na-
grody Nobla w dziedzinie chemii w 2007 r. Po wygłoszeniu przez JM Rektora
krótkiej inwencji, nastąpiło wygłoszenie laudacji przez Promotora **prof. dr hab.
Władysława Rudzińskiego**. Następnie **prof. dr hab. Władysław Janusz**, Dzie-
kan Wydziału Chemii UMCS, odczytał Dyplom Doktora *Honoris Causa*. Profesor
Gerhard Ertl, zabrał głos, wygłaszając krótki wykład dla licznie zebranej w Auli
Uniwersyteckiej społeczności akademickiej oraz zaproszonych Gości.

Na zakończenie Uroczystości JM **prof. dr hab. Andrzej Dąbrowski**, Rektor
UMCS wygłosił formułę otwarcia roku akademickiego, a chór akademicki od-
śpiewał *Gaudeamus Igitur*.

Ostatnim punktem uroczystej Inauguracji roku akademickiego 2009/2010, połą-
czonej z 65. rocznicą powołania Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, był koncert
w Filharmonii Lubelskiej. W sali koncertowej JM Rektor wręczył Medal Komisji Edu-
kacji Narodowej **prof. dr hab. Urszuli Bobryk**. **P. KUCHARSKI**

GRATULUJEMY

- Panu **Profesorowi Florianowi Świę-
sowi** dziękujemy przede wszystkim
za długoletnią i efektywną współ-
pracę z naszą redakcją. Kilkadziesiąt
artykułów Jego autorstwa cieszyło
się dużym zainteresowaniem Czy-
telników, co podkreślił w specjalnym
liście gratulacyjnym Proroktor ds.
Ogólnych UMCS profesor Ryszard
Szczygieł. Mamy nadzieję, że mimo
przejścia na emeryturę, profesor
Święs nadal współpracować będzie
z „Wiadomościami Uniwersyteckimi”
- Pani **profesor Barbarze Hlibowic-
kiej-Węglarz** uhonorowania wyso-
kim odznaczeniem Republiki Portu-
galskiej – Comendador da Ordem

do Merito, przyznany przez Prezy-
denta Portugalii za wybitne zasługi
w propagowaniu języka i kultury
portugalskiej. Pani Profesor jest kie-
rownikiem Zakładu Języka i Kultury
Portugalskiej na naszej Uczelni oraz
dyrektorem (powstałego z Jej inicja-
tywy i starań) Centrum Języka Portu-
galskiego Instytutu Camõesa.

- Specjalną uchwałą Rady Powiatu Hru-
bieszowskiego, w dniu 2 sierpnia br.,
profesor Andrzej Kokowski otrzy-
mał zaszczytny tytuł „Zasłużony dla
powiatu hrubieszowskiego”. Tytuł ten
przyznany Mu został w uznaniu szcze-
gólnych zasług i osiągnięć oraz za wy-
bitną działalność na rzecz powiatu.

Inauguracyjne przemówienie JM Rektora UMCS

Historia testis temporum, lux veritatis, vita memoriae, magistra vitae, nuntia vetustatis (Livius)

Historia to świadek czasów, światło prawdy, żywa pamięć, mistrzyni życia, zwiastunka przeszłości (Livius)

DEKRET POLSKIEGO KOMITETU
WYZWOLENIA NARODOWEGO
z dnia 23 października 1944 r.

o utworzeniu Uniwersytetu Marii Curie-
Skłodowskiej w Lublinie:

Art. 1. Tworzy się Uniwersytet Marii Curie-
Skłodowskiej z siedzibą w Lublinie,
nazywany w dalszych artykułach
Uniwersytetem.

Art. 2. Uniwersytet ma na celu:

- a) kształcenie sił naukowych i specjali-
stów we wszystkich działach nauki;
- b) prowadzenie prac naukowych i ba-
dawczych.

Art. 4. Uniwersytet jest państwową szkołą
akademicką.

Od ogłoszenia tego dokumentu przed 65 laty rozpoczęła się trwająca do dzi-
siaj działalność naszej Uczelni. Pierwszym rektorem i głównym jej or-
ganizatorem był parazytolog, **profesor Henryk Raabe**, po nim funkcję tę pełnili
profesorowie: **Tadeusz Kielanowski** (fityzjatra), **Bohdan Dobrzański** (gleboznaw-
ca), **Andrzej Burda** (prawnik), **Adam Paszewski** (biolog), a w latach 1959-1969
– **Grzegorz Leopold Seidler** (prawnik).

Profesor Kielanowski godność rektora sprawował do czasu powołania Akade-
mii Lekarskiej (grudzień 1950 r.), a profesor Dobrzański do końca sierpnia 1955 r.,
kiedy to decyzją Rady Ministrów powołano Wyższą Szkołę Rolniczą.

Panowie Parlamentarzyści,
Panowie Ministrowie,
Panie Marszałku,
Pani Wojewodo,
Eksceleńcy Księża Arcybiskupi,
Panowie Prezydenci,
Wasze Magnificencje Rektorzy
Prześwietny Senacie Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej,
Szanowni Przedstawiciele Korpusu Dyplomatycznego,
Przedstawiciele sfer gospodarczych i finansowych,
Członkowie Konwentu Uniwersytetu,
Szanowne Koleżanki i Koledzy,
Drodzy Studenci,
Goście i Przyjaciele Uniwersytetu,

Dziękuję Państwu za przybycie na dzisiejszą uroczystość, o tyle szcze-
gólną, że jest to 66 inauguracja roku akademickiego w Uniwersytecie
Marii Curie-Skłodowskiej. Uroczystość uświetni nadanie najwyższej
godności akademickiej – tytułu doktora *Honoris Causa* – wybitnemu chemi-
kowi, laureatowi Nagrody Nobla, **profesorowi Gerhardowi Ertlowi**.

Kronika rektorska – cd.

23 października

- Na Uniwersytecie Marii Curie-Skło-
dowskiej miała miejsce inauguracja
roku akademickiego 2009/2010. Rektor
Andrzej Dąbrowski nadał zaszczyt-
ny tytuł doktora *honoris causa* UMCS
profesorowi **Gerhardowi Ertlowi**.

26 października

- Proroktor **Stanisław Michałowski**
zabrał głos w debacie organizowanej
przez „Gazetę Wyborczą” i Wydział Po-
litologii. Tematem dyskusji była przy-
szłość akademickiego Lublina.

27 października

- W inauguracji sportowego roku aka-
demickiego i podsumowaniu Akade-
mickich Mistrzostw Województwa
Lubelskiego wziął udział proroktor
Stanisław Michałowski. UMCS zajął
w tej kwalifikacji I miejsce.

29 października

- Rektor **Andrzej Dąbrowski**, jako czło-
nek Rady Naukowej Instytutu Katali-
zy i Fizykochemii Powierzchni PAN,
wziął udział w spotkaniu roboczym
w Krakowie.
- Proroktor **Stanisław Michałowski** wrę-
czył dyplomy uczniom szkół średnich
stypendystom Prezesa Rady Ministrów
i Ministra Edukacji Narodowej. Uro-
czystość odbyła się w Urzędzie Woje-
wódzkim w Lublinie.

30 października

- Władze Uczelni, reprezentowane przez
Rektora **Andrzeja Dąbrowskiego**
i Kanclerza **Mirosława Urbanka**, pod-
pisały porozumienie dotyczące zwol-
nień grupowych pracowników obsługi
z przedstawicielami związków zawodo-
wych. Strony uzgodniły, że w drodze re-
strukturyzacji zwolnienia w dziale ob-
sługi obejmą 150 osób.
- Najzdolniejsi lubelscy studenci otrzyma-
li z rąk Marszałka Województwa **Krzysz-
tofa Grabczuka** stypendia województwa
lubelskiego. W uroczystości wziął udział
Rektor UMCS **Andrzej Dąbrowski**.
- Proroktor **Ryszard Szczygieł** spotkał
się z jubilatami i emerytami z grona
nauczycieli akademickich oraz pra-
cowników Biblioteki Głównej i Wy-
dawnictwa UMCS.

BEATA KRZYŻANOWSKA

Tu nastąpiło przywitanie nowego doktora honoris causa i Jego Małżonki, promotora i recenzentów.

W dalszej części rektor przywitał licznie przybyłych na inaugurację gości, uświetniających naszą uroczystość.

Inauguracją 66 roku akademickiego 2009/2010 Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w sposób uroczysty i podniosły świętuje 65 lat nieprzerwanej działalności. Równocześnie dobiega końca pierwszy rok funkcjonowania Uczelni pod nowym kierownictwem. Dzień dzisiejszy jest zatem okazją, by zwięźle przedstawić minione 65-lecie i odnieść się do zadań określonych w programie wyborczym: *UMCS wobec wyzwań XXI stulecia: studenci, nauka, środowisko.*

Burzliwa historia minionych 65 lat rozpoczęła się jeszcze przed aktem powołania, bowiem już we wrześniu 1944 roku ogłoszono rozpoczęcie wykładów powszechnych z różnych dziedzin, takich jak: literatura, filozofia, historia, etnografia, biologia czy nauki społeczno-gospodarcze. Organizowano też struktury pierwszych czterech wydziałów: Lekarskiego, Przyrodniczego, Rolnego i Weterynaryjnego, do których w listopadzie dołączył Wydział Farmaceutyczny. Zatrudniano kadrę profesorską, organizowano personel pomocniczy. Uniwersytet powstawał dosłownie z niczego. Tak wspominał ten czas jeden z pierwszych profesorów, **Narcyz Łubnicki**: *Dziś – z perspektywy tylu lat – tamten okres wydaje się czymś legendarnym i prawie nieprawdopodobnym, jak można było w owych niesłychanie ciężkich warunkach, głodując, marznąc, często nie mając dachu nad głową – na terenie objętym niemal bezpośrednio strasliwą pożogą wojenną – zbudować Uniwersytet: biblioteki, kliniki, laboratoria, zakłady teoretyczne, powołać do życia dynamicznie rozwijające się towarzystwa naukowe.*

14 stycznia 1945 r. odbyła się pierwsza uroczysta inauguracja roku akademickiego 1944/45. Wówczas studia podjęło 805 studentów, a zajęcia na pięciu wydziałach prowadziło 42 profesorów i 80 pomocniczych pracowników naukowych. Warto zaznaczyć, że do chwili obecnej mury Uniwersytetu opuściło blisko 160 tysięcy absolwentów, 3326 osób uzyskało stopnie doktora, przeprowadzono 714 przewodów habilitacyjnych.

W tym samym roku kalendarzowym, to jest w 1945, miała też miejsce druga inauguracja, dnia 23 października,

a zatem w roku 45 Uniwersytet obchodził uroczystie dwie kolejne inauguracje. 13 stycznia 1945 r. Wydział Lekarski wydał pierwszy dyplom lekarza medycyny. W maju 1946 r. powołano do życia wydawnictwo „Roczniki UMCS”, a we wrześniu 1948 r. zmieniono nazwę na „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska”. Redaktorem obu był **profesor Jan Mydlarski**. W lipcu 1946 roku decyzją Rady Miasta Lublina UMCS otrzymał 17 ha gruntów w zachodniej części miasta, a niebawem teren ten powiększono do 40 ha. Rozpoczęto budowę pierwszych domów akademickich oraz budowę budynków Fizyki i Chemii.

We wrześniu 1949 r. powołano do życia szósty wydział Uniwersytetu, tj. Wydział Prawa, który dokładnie przed miesiącem obchodził jubileusz 60-lecia. W 1952 r. powstał Wydział Humanistyczny.

Izabella Wlazłowska tak opisuje dalszą trudną historię Uczelni:

Jest rok 1956. Sytuacja pierwszej uczelni w Polsce Ludowej z roku na rok staje się trudniejsza. Uniwersytet nie zdążył jeszcze okrzepnąć, a już grozi mu unicestwienie. W 1949 r. z wydziałów Farmaceutycznego i Lekarskiego powstaje Akademia Lekarska. Kilka lat później wydziały: Rolny, Weterynaryjny i Zootechniczny tworzą załóżkę Wyższej Szkoły Rolniczej. Naukowcy zadomowieni w różnorodnych encyklopediach i podręcznikach opuszczają miasto... Sędziwi profesorowie, którzy pozostali, splacają okupacyjny haracz – chorują lub umierają.

Coraz uporczywiej krążą plotki o likwidacji Uniwersytetu. Jedyne obrońcą staje się miejscowa prasa. ... Uczelnia prze-

żywa głęboką stagnację. Obumierają wydziały, wydawnictwo Annales w projekcie likwidacji, brak młodej kadry naukowej, nie obsadzone stanowiska kierowników katedr, całkowity zastój w dziedzinie inwestycji budowlanych.

Historia potoczyła się jednak inaczej. W 1959 r. powraca z Oxfordu **profesor Grzegorz Leopold Seidler** – profesor Wydziału Prawa. Zostaje rektorem i kieruje Uczelnią przez 10 kolejnych lat. Dzięki Jego pasji, staraniom i determinacji otwiera się nowy rozdział w życiu Uniwersytetu. Jego wizja stworzenia „polskiego Oxfordu”, nowoczesnego kampusu, gdzie pracownicy i studenci mieli być jednolitą społecznością uniwersytecką, zaowocowała powstaniem miasteczka akademickiego. Wybudowano kolejne akademiki, centrum sportowe, Chatkę Żaka i bibliotekę. Większość z nas pamięta z pewnością ówczesny tonący w różach plac z pomnikiem Marii Curie-Skłodowskiej, obsadzony tysiącami krzewów tych pięknych kwiatów. Stagnacja UMCS została zatem skutecznie przerwana. Obecnie, w pięć lat po śmierci Rektora Seidlera Uczelnia zaczyna wypłacać stypendia, które ufundował na rzecz młodych, utalentowanych naukowców.

Kolejnym rektorem dziesięcioletniej kadencji (1972–1981), któremu Uniwersytet zawdzięcza wzrost znaczenia i prestiżu był profesor Wiesław Skrzydło. Wtedy właśnie Uczelnia szybko się rozwijała, powstały budynki Wydziału Prawa, Wydziału Ekonomii, rektoratu i kolejne akademiki. Przybywało kadry i studentów, a w dziedzinie kultury studenckiej UMCS był jednym z najbardziej liczących się ośrodków akademickich w kraju. Utworzone zostały wydziały: Pedagogiki

i Psychologii (1974), a następnie – w kadencjach kolejnych rektorów – Chemii (1989), Filozofii i Socjologii (1989), Politologii (1993) i Artystyczny (1995). UMCS przyczynił się walcie do powstania filii UMCS w Rzeszowie, przekształconej później w Uniwersytet Rzeszowski. Pomógł też w uruchomieniu Wyższej Oficerskiej Szkoły Wojsk Lotniczych w Dęblinie. Kolejne lata Uczelni to nowe budynki, nowe kierunki studiów i dalszy dynamiczny jej rozwój.

Szanowni Państwo,

Obowiązkiem i przywilejem rektora jest złożenie informacji o dokonaniach Uczelni w minionym roku akademickim.

Senat Uniwersytetu obradował 12 razy, podejmując w tym czasie ponad 50 uchwał. Czterem osobom nadano tytuł doktora *honoris causa*, jednej tytuł Honorowego Profesora UMCS, trzem medale „Zasłużony dla UMCS”, odnowiono jeden doktorat w 50 rocznicę jego nadania. Na stanowisko profesora zwyczajnego mianowano 5 osób, na stanowisko profesora nadzwyczajnego 19 osób.

Działo 10 wydziałów, w ramach których funkcjonowało 27 instytutów, obejmujących 24 katedry, 184 zakłady i 10 pracowni. Poza strukturą instytutową funkcjonowały też 3 katedry, 26 zakładów, 5 pracowni, 1 laboratorium i 1 centrum naukowo-badawcze. W realizacji zajęć dydaktycznych uczestniczyły kolegia licencjackie w Białej Podlaskiej, Biłgoraju, Kazimierzu Dolnym i Radomiu.

W strukturze Uczelni działały: Akademickie Centrum Kultury „Chatka Żaka”, Archiwum i Muzeum UMCS, Biblioteka Główna, Centrum Brytyjskie, Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców, Centrum Języka Portugalskiego Instytutu Camosa, LUBMAN UMCS, Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych, Ogród Botaniczny, Ośrodek Polskiego Komitetu Współpracy z Allaince Française, Centrum Kultury Fizycznej, Uniwersyteckie Centrum Zdalnego Nauczania i Kursów Otwartych, a także Wydawnictwo UMCS.

UMCS zatrudniał ogółem 3547 osób, tj. o 125 osób mniej niż w roku poprzednim.

Wśród 1827 nauczycieli akademickich było 337 profesorów (w tym 174 tytularnych) i 102 doktorów habilitowanych. Przeprowadzono 156 przewodów doktorskich i 34 habilitacyjne, a profesury tytularne uzyskało 13 osób.

Niestety, w minionym roku żegnaliśmy też członków naszej społeczności. Opuścili nas na zawsze:

Profesor Władysław Ćwik
Profesor Jerzy Falicki
Profesor Zbigniew Hołda
Profesor Kazimierz Górski
Profesor Stanisław Radzki
Profesor Mieczysław Wieliczko
Docent Zbigniew Mitura
Docent Mikołaj Smoczyński
Doktor Grażyna Tkaczyk
Pan Ryszard Multański
Pan Jerzy Rząd
Pan Adam Szczepaniak
Student Marek Wojciechowski

3 dni temu pożegnaliśmy byłego Rektora UMCS – profesora Tadeusza Baszyńskiego.

Zebrani uczcili pamięć zmarłych minutą ciszy.

UMCS w roku sprawozdawczym kształcił studentów na 38 kierunkach. Na wszystkich rodzajach studiów mieliśmy 29 485 osób, w tym na studiach stacjonarnych – 18 866, na studiach niestacjonarnych – 10 619. W porównaniu do roku poprzedniego liczba studiujących spadła o 333 osoby. Na Uniwersytecie studiowało też 130 cudzoziemców z 17 krajów. W studiach podyplomowych uczestniczyło 2085 słuchaczy. Łącznie z doktorantami kształciło się 32 539 osób.

W roku akademickim 2008/2009 na studia stacjonarne przyjęto 9 323 osoby. Natomiast w rozpoczynającym się roku akademickim liczba studentów **wzrosła** w stosunku do roku ubiegłego do 10 408.

Z Funduszu Pomocy Materialnej dla studentów i doktorantów na różne formy pomocy wypłacono ogółem 31 mln zł dla 11 200 stypendystów.

Za osiągnięcia w nauce 25 studentów uzyskało stypendia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, za osiągnięcia sportowe – 2 studentów. Nasi sportowcy zajęli III miejsce w kraju wśród uniwersytetów i 9 miejsce pośród wszystkich szkół wyższych.

W minionym roku domy akademickie miały do dyspozycji blisko 3 000 miejsc.

W UMCS działa 98 studenckich kół naukowych. W minionym roku zarejestrowano 9 nowych. Przy Uczelni funkcjonowało także 29 innych organizacji studenckich.

Uniwersytet prowadzi szeroko zakrojone badania naukowe. Wielkość środków przekazanych na ten cel z budżetu państwa to blisko 32 mln zł. Poza dotacją Ministerstwa zrealizowano 1430 zadań badawczych o wartości 22.5 mln zł.

W okresie sprawozdawczym opublikowano 3 831 prac, w tym 1169 w czasopiśmie z listy filadelfijskiej. W środkach trwałych Uczelnia powiększyła swój majątek o aparaturę wartości ponad 11 mln zł.

Zawarto także nowe umowy o współpracy naukowej w ramach konsorcjów i liczne umowy o współpracy z gospodarką. Realnie UMCS w ramach różnych programów zdobył 161.5

mln zł ze środków zewnętrznych oraz złożył wnioski projektowe na kwotę 171 mln zł. Nakłady poniesione na inwestycje to 5.5 zł, zaś nakłady poniesione na remonty to 2.6 mln zł.

Chciałbym teraz krótko omówić działania podjęte w roku akademickim 2008/2009 z punktu widzenia programu wyborczego: UMCS wobec wyzwań XXI stulecia: studenci, nauka, środowisko.

Był to rok wytężonej pracy, nie tylko ekipy rektorskiej, ale także Senatu UMCS, dziekanów, dyrektorów instytutów oraz rad wydziałowych. Dokonaliśmy istotnych zmian w kierownictwie administracyjnym Uniwersytetu i rozpoczęliśmy proces wychodzenia Uczelni z kłopotów. Zdefiniowana została sytuacja finansowa Uniwersytetu, o czym mówił tzw. „bilans otwarcia” przedstawiony w trakcie obrad listopadowego Senatu. Powstał – i wdrażany jest w życie – program „UMCS 2011”, który obejmuje kolejne etapy wychodzenia z kryzysu i odzyskania pełnej płynności finansowej. Najbliższe lata nie mogą okazać się stracone. Został zaproponowany realny program z zaznaczeniem priorytetów, których konsekwentne wdrażanie ma zagwarantować sukces. Podstawową rolą Uniwersytetu jest nie tylko nauczanie i kształcenie, ale prowadzenie badań naukowych na możliwie najwyższym poziomie. Rozpoczęliśmy wdrażanie uczelnianego systemu jakości kształcenia. Za niezwykle ważną uznaliśmy też integrację kształcenia i badań naukowych, a więc nawiązanie kontaktów z przemysłem oraz tymi wszystkimi podmiotami, które we współpracy z Uniwersytetem widzą wymierną korzyść. Rozpoczęty został proces przebudowy wewnętrznego prawa Uczelni, które dotyka tak ważnych obszarów jak: zakres i obowiązki nauczycieli akademickich, gospodarka finansowa Uniwersytetu, nowe uregulowania prawne w zakresie wewnętrznej organizacji jednostek pozawydziałowych, regulamin studiów doktoranckich i innych. Wprowadzono regulacje prawne, które zdecentralizowały budżet Uniwersytetu i uczyniły dziekanów wydziałów odpowiedzialnymi za rozsądne gospodarowanie finansami. W grudniu br. powstanie pierwszy zadaniowy budżet Uczelni na rok 2010, pozwalający z optymizmem patrzeć w przyszłość. W minionym roku akademickim rozwinęliśmy też bardzo wydatnie współpracę ze szkołami średnimi Lublina i regionu. Silny akcent położyliśmy na promocję Uniwersy-

tetu i jego osiągnięć. Po raz pierwszy w historii Uniwersytetu powołano Konwent, przystąpiono do programu *Study in Poland*, rozpoczęto wdrażanie „ścieżek angielskich” na ośmiu wydziałach oraz rozszerzono wykłady typu E-learning.

Największym problemem stała się jednak konieczność przełamania psychologicznej bariery sprowadzającej się do stwierdzeń typu „tego nie da się zrobić” albo „zawsze tak było”. To główna przeszkoda w reformowaniu Uczelni. Natomiast największym sukcesem jest znalezienie płaszczyzny dobrej współpracy z dziekanami wydziałów i społeczności, które oni reprezentują. Bez tej współpracy jakiegokolwiek zmiany w Uniwersytecie wprowadzane poprzez zarządzenia rektora są niemożliwe, a zapisy prawa wewnętrznego stają się martwe.

Wrozpoczynającym się roku akademickim mamy nadzieję uzyskać środki na termomodernizację budynku rektoratu, Wydziału Prawa i Administracji oraz Wydziału Ekonomicznego. Dokończony zostanie remont centralnego placu Uniwersytetu. Na wielu wydziałach prowadzone są i nadal będą prowadzone liczne prace remontowe, m.in. nowe oblicze uzyskała aula uniwersytecka usytuowana na Wydziale Prawa i Administracji. Sukcesem zakończyły się nasze intensywne starania o uzyskanie 15-milionowego wkładu własnego umożliwiającego rozpoczęcie budowy gmachu informatyki. Do programu rewitalizacji zostały włączone zabytkowe obiekty Uniwersytetu, tj. tzw. „stary rektorat” oraz budynki Wydziału Pedagogiki i Psychologii przy ul. Narutowicza. Jeszcze w tym roku zostanie wymieniona elewacja budynku Instytutu Wychowania Muzycznego przy al. Kraśnickiej. Opracowana zostanie nowa strategia rozwoju UMCS. Wprowadzimy niezbędne zmiany do statutu Uniwersytetu i rozpoczniemy prace dotyczące planu zagospodarowania przestrzennego na kampusie zachodnim. Do końca bieżącego roku kalendarzowego powstanie nowa, gruntownie zmieniona struktura administracyjna Uniwersytetu, ukażą się nowe regulaminy pracy i premiowania, a także regulamin obiegu dokumentów finansowo-księgowych. Do końca 2009 roku powstanie Centrum Innowacji i Transferu Technologii oraz Centrum Badań Naukowych i Funduszy Zewnętrznych, które w zamierzeniu zdejmie z nauczycieli akademickich obowiązki administracyjne związane z prowadzeniem i rozliczaniem grantów zewnętrznych. Z dniem 1 października br. został utworzony stypendialny fundusz doktorancki, a także system motywujący zdobywanie kolejnych stopni naukowych. Położony będzie bardzo silny nacisk na jakość kształcenia, zdobywanie coraz wyższych kategorii przez wydziały, studia w językach obcych oraz współpracę z uniwersytetami ze wschodniej i zachodniej Europy. Przedstawione wyżej działania powinny przyczynić się do radykalnej zmiany wizerunku Uczelni oraz uczynić ją bardziej atrakcyjną zarówno dla studentów, jak i dla pracowników naukowo-dydaktycznych, o dobro których zabiegał już Rektor Raabe pisząc w 1944 roku: „[...]prosiłbym Komitet o stworzenie odpowiednich materialnych warunków dla grona profesorskiego, by nie potrzebowali oni [tj. profesorowie] uciekać się do zarobków postronnych i mogli w spokoju poświęcić się swojej pracy”. Mimo braku odpowiedniego „Komitetu” zapewniam, że dołoży-

my wszelkich starań, by życzenie pierwszego Rektora naszego Uniwersytetu ziściło się jak najszybciej. Chciałbym, by dewiza *Nie słowami, lecz czynami* przyświecała wszystkim naszym działaniom.

Pozwolą Państwo, że zwrócę się teraz do studentów I roku

Pragnę Was serdecznie powitać w murach naszej Uczelni. Chciałbym, by Uniwersytet stał się Waszym drugim domem, żebyście tutaj zdobyli nie tylko wiedzę, ale i ukształtowali swoje charaktery. Życzę Wam, by studia w UMCS były najpiękniejszym okresem w Waszym życiu, byście tu właśnie wyrobili w sobie nawyk ustawicznego kształcenia się, który jest przejawem instynktu zachowawczego człowieka w społeczeństwie konkurencyjnym. W dobie globalnej konkurencji ograniczenie się do pięciu lat studiów jest równoznaczne ze skazaniem się na gorszą pracę, niższe dochody oraz niższą pozycję społeczną.

Swoje wystąpienie zakończę słowami wielkiego filozofa i etyka, **profesora Kazimierza Twardowskiego**, który w wykładzie wygłoszonym we Lwowie w 1933 r. powiedział:

Mając pełne prawo domagania się, aby niezawisłość ducha Uniwersytetu nie była przez nikogo naruszana, mając więc także pełne prawo bronięcia się przeciw wszelkim jawnym lub podstępным zakusom poddawania jego pracy naukowej czyjejkolwiek kontroli lub komendzie, Uniwersytet ma zarazem obowiązki unikania także ze swojej strony wszystkiego, co mogło tę niezawisłość nadwyręzać lub stwarzać chociażby pozory ulegania jakimkolwiek wpływom lub dążnościom, nie mającym nic wspólnego z badaniem naukowym i jego celem. Musi odgradywać się od wszystkiego, co nie służy zdobywaniu prawdy naukowej, musi przestrzegać należytego dystansu między sobą a nurtem, którym mknie około jego murów życie dnia potocznego, zgłębionych ściągających się prądów społecznych, ekonomicznych, politycznych i wszelakich innych; wśród walk i zmagających się tych najrozmaitszych prądów Uniwersytet winien trwać niewzruszenie jak latarnia morska, która wskazuje swym światłem okrętom drogę przez wzburzone fale, lecz nigdy światła swego nie nurza w samych falach. Gdyby to uczyniła, światło by zgasło, a okręty pozostały bez gwiazdy przewodniej.

FOT. KAROLINA JÓZWIK

ODZNACZENI I WYRÓŻNIENI PODCZAS INAUGURACJI

KRZYŻE ZASŁUGI

(za wzorowe, wyjątkowo sumienne wykonywanie obowiązków wynikających z pracy zawodowej)

ZŁOTY KRZYŻ ZASŁUGI

prof. dr hab. Jacek Paśniczek

BRAZOWY KRZYŻ ZASŁUGI

dr hab. Janusz Łosowski

WYRÓŻNIENIE „ZASŁUŻONY DLA LUBELSZCZYZNY”

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

ODZNAKA HONOROWA „ZA ZASŁUGI DLA WYNALAZCZOŚCI”

- dr hab. Wojciech Rzeski prof. nadzw.
- dr Zdzisław Zarębski

MEDAL „ZASŁUŻONY DLA UMCS”

Prof. dr hab. Albin Koprukowniak

DYPLOM DLA NAJLEPSZEGO ABSOLWENTA UMCS

ZŁOTY MEDAL oraz nagroda 3.000 zł

Mgr Arkadiusz Toś – Wydział Politologii, kierunek: Stosunki międzynarodowe

MEDAL SREBRNY

(najlepsi absolwenci Wydziałów)

- mgr Elżbieta Szpil – Wydział Artystyczny
- mgr Katarzyna Walczak – Wydział Biologii i Nauk o Ziemi
- mgr Michał Dybowski – Wydział Chemii
- mgr Krzysztof Banach – Wydział Filozofii i Socjologii
- mgr Paulina Orzelska – Wydział Ekonomiczny
- mgr Przemysław Kaliszek – Wydział Humanistyczny
- mgr Rafał Barszczewski – Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki
- mgr Anna Piech – Wydział Pedagogiki i Psychologii
- mgr Łukasz Lewkowicz – Wydział Politologii
- mgr Dorota Domaradzka – Wydział Prawa i Administracji

NAGRODY MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

JM PROF. DR HAB. Andrzej Dąbrowski – nagroda organizacyjna I st. – na wniosek p. Minister

Nagroda naukowa II ST. indywidualna:

- dr Bożena Zgardzińska
- dr hab. Andrzej Wrzyszc
- dr hab. Przemysław Łozowski
- dr hab. Małgorzata Kowalewska
- dr hab. Wojciech Sokół

MEDALE ZA DŁUGOLETNIĄ SŁUŻBĘ

MEDAL ZŁOTY ZA DŁUGOLETNIĄ SŁUŻBĘ

- Małgorzata Balbier
- Czesława Ciastuła
- dr hab. Maria Falska
- mgr Barbara Górecka
- dr Jerzy Jabłoński
- prof. dr hab. Jan Jachymek
- mgr Ewa Juśko
- mgr Elżbieta Klijer
- mgr Grażyna Lipińska
- mgr Ewa Łowczak-Filas
- dr Halina Maleńczyk-Boguszewska
- dr Danuta Matwijczyna
- prof. dr hab. Jerzy Melke
- dr Leszek Mikrut
- dr Barbara Myka-Litko
- Anna Niedziółka
- mgr Marek Reszka
- mgr Elżbieta Sacewicz
- mgr Ewa Sadowska
- Krystyna Stanikowska
- dr Zdzisław Zarębski

MEDAL SREBRNY ZA DŁUGOLETNIĄ SŁUŻBĘ

- mgr Monika Dagilis
- dr Anna Dymmel
- mgr Mariola Granda
- Barbara Kowalik
- dr Alicja Matczuk
- mgr Anna Mazur
- Małgorzata Pałasz
- mgr Teresa Urban

MEDAL BRAZOWY ZA DŁUGOLETNIĄ SŁUŻBĘ

- dr Piotr Chilimoniuk
- dr Anita Has-Tokarz
- dr hab. Robert Litwiński
- dr Renata Łyszczek
- dr Jakub Niedoborek
- ad. I st. Marlena Rekiel-Zezula

MEDAL KOMISJI EDUKACJI NARODOWEJ

- dr Waldemar Berej
- prof. dr hab. Urszula Bobryk
- prof. dr hab. Tadeusz Borowiecki
- dr hab. Halina Chodkiewicz prof. nadzw.
- prof. dr hab. Lesław Hostyński
- dr Grzegorz Janicki
- dr hab. Ryszard Janiuk
- dr Krzysztof Kałamucki
- dr Beata Kasperowicz-Stążka
- dr Małgorzata Koter-Mórgowska

- dr Ewa Kozak-Czyżewska
- dr hab. Grażyna Krasowicz-Kupis prof. nadzw.
- dr hab. Jan Kurek prof. nadzw.
- dr Renata Kurpiel-Gorgol
- dr Zofia Majewska
- dr hab. Maria Marczevska-Rytko prof. nadzw.
- dr Henryk Munia
- dr Teresa Parczewska
- dr hab. Jan Rayss prof. nadzw.
- dr hab. Janusz Ryczkowski prod. nadzw.
- dr Ewa Skowronek
- dr Katarzyna Sobstyl
- dr hab. Jan Solecki
- dr hab. Józef Stachyra prof. nadzw.
- prod. dr hab. Ryszard Taranko

NAGRODA IM. JERZEGO GIEDROYCIA

(wręczenie dyplomów laureatom odbędzie się w późniejszym terminie)

NAGRODZENI

Nagroda wspólna za *Dzieje inteligencji polskiej do roku 1918*, Instytut Historii PAN, 3 tomy:

- dr hab. Maciej Janowski
- prof. dr hab. Jerzy Jedlicki
- dr hab. Magdalena Micińska

STUDENCI DO IMMATRYKULACJI

- Justyna Kapral – Wydział Biologii i Nauk o Ziemi
- Maciej Parol – Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki
- Ewelina Demediuk – Wydział Chemii
- Damian Cieśla – Wydział Prawa i Administracji
- Małgorzata Dziedzic – Wydział Humanistyczny
- Magdalena Jeżyna – Wydział Ekonomiczny
- Beata Kłodowska – Wydział Pedagogiki i Psychologii
- Patrycja Gruda – Wydział Filozofii i Socjologii
- Łukasz Jędrzejski – Wydział Politologii
- Patryk Stępiak – Wydział Artystyczny

DOKTORANCI DO IMMATRYKULACJI

- mgr Aleksandra Levytska – Wydział Biologii i Nauk o Ziemi
- mgr Katarzyna Zwierzchowska – Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki
- mgr Dorota Pietras-Ożga – Wydział Chemii
- mgr Tomasz Niewiadomski – Wydział Prawa i Administracji
- mgr Julia Diatczyk – Wydział Humanistyczny
- mgr Rafał Dyrka – Wydział Ekonomiczny
- mgr Ewa Łaskarzewska – Wydział Pedagogiki i Psychologii
- mgr Anna Sadowska – Wydział Filozofii i Socjologii
- mgr Maria Pawłowska – Wydział Politologii

Z historii UMCS NA PIERWSZYM ZAKRĘCIE

Przy okazji kolejnych, ważnych rocznic dwóch lubelskich uczelni wyższych, 65 rocznicy UMCS, uczelni-matki oraz 60 rocznicy Uniwersytetu Medycznego, uczelni-córki, warto zaprezentować kilka faktów, które wraz z upływem czasu, stają się nieznane dla coraz większej grupy osób. Istnieją wprawdzie publikacje na temat warunków, w jakich doszło do utworzenia zupełnie nowych instytucji naukowych w mieście, ale informacje te zdają się być ciągle bardzo pobieżne¹.

Powszechnie wiadomo, że Akademia Lekarska w Lublinie powstała w 1949 r., na bazie odłączonych od UMCS Wydziałów: Lekarskiego i Farmaceutycznego. W dotychczasowych opracowaniach skupiano uwagę przede wszystkim na strukturze organizacyjnej oraz dokonaniach naukowych kadry. Nie zagłębiało się zaledwie po pięciu trudnych latach istnienia

została pozbawiona nie tylko okazałej grupy doświadczonych pracowników, ale też dość istotnej bazy lokalowej.

Akademia Lekarska w Lublinie została powołana do życia na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 października 1949 r., jako jedna z sześciu w kraju (powołano wówczas także Akademię w Krakowie, Łodzi, Poznaniu, Warszawie i Wrocławiu). Bezpośredni nadzór nad Akademią przejmowało Ministerstwo Zdrowia. Paragrafy -7 i 8 tego Rozporządzenia stanowiły, że „studenci zwiniętych wydziałów lekarskich stają się studentami, a pracownicy przechodzą do służby w odpowiednich miejscowo Akademiach”. Zasadnicze znaczenie miał § 9 Rozporządzenia, który stanowił, że: „1. Majątek Skarbu Państwa użytkowany wyłącznie przez uniwersytety dla potrzeb zwiniętych wydziałów, przechodzi w zarząd i użytkowanie odpowiednich miejscowo akademii lekarskich. 2. Prezes Rady Ministrów w porozumieniu z Ministrami Oświaty

i Zdrowia ustali, jaki majątek Skarbu Państwa [...] przechodzi w zarząd i użytkowanie odpowiednich miejscowo Akademii”².

W oparciu o w/w Rozporządzenie, ministrowie resortów oświaty i zdrowia wydali 26 listopada 1949 r. wspólne zarządzenie w tej sprawie (podpisane przez wiceministrów E. Krassowską i J. Sztachelskiego) z jednoczesnym ustaleniem składów komisji, niezbędnych do przygotowania odpowiednich danych. W skład takich komisji miał wchodzić przewodniczący powołany przez Ministra Oświaty w porozumieniu z Ministrem Zdrowia oraz członkowie: dziekan Wydziału Lekarskiego, Delegat Ministra Oświaty, dyrektor administracyjny uniwersytetu, pełnomocnik Ministerstwa Zdrowia do spraw organizacji Akademii, Delegat Ministra Zdrowia oraz przedstawiciel właściwej wojewódzkiej rady narodowej.

W Lublinie już 6 grudnia 1949 r. została powołana Komisja do spraw rozdziału

i przekazania majątku uniwersyteckiego Akademii Lekarskiej. W jej skład weszli: **prof. dr J. Parnas**, prorektor UMCS jako przewodniczący i **prof. dr A. Malicki**, jako Delegat Ministerstwa Oświaty oraz zastępca przewodniczącego. Członkami Komisji zostali: **prof. dr S. Mahrburg**, dziekan Wydziału Lekarskiego, **prof. dr F. Skubiszewski**, występujący jako Delegat Ministerstwa Zdrowia, **dr J. Jarmułowicz**, pełnomocnik Ministerstwa Zdrowia, pełniący potem funkcję dyrektora administracyjnego Akademii, **F. Czyżewski**, dyrektor administracyjny UMCS oraz **prof. dr J. Motyka**, występujący wówczas jako przedstawiciel Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie.

Komisja zbierała się siedem razy (6, 7, 10, 12, 13, 14, 22 grudnia) i 23 grudnia 1949 r. zakończyła prace przygotowawcze, sporządzając odpowiedni protokół³. W obszernym, 29-stronicowym wykazie, podzielonym na pięć głównych części uwzględniono, podlegający podziałowi majątek nieruchomy, ruchomy oraz personel. Nie sporządzono natomiast, nawet bardzo ogólnego spisu akt studenckich obu wydziałów, które w całości przejęła Akademia.

W następstwie prac w/w Komisji do Akademii Lekarskiej przeszło 236 pracowników Wydziału Lekarskiego: 159 pracowników naukowych, 34 laborantów, 30 pielęgniarek oraz 13 pracowników administracji i obsługi. Z Wydziału Farmaceutycznego przeszło 67 osób: 55 pracowników naukowych, 8 laborantów, 4 pracowników administracji i obsługi. Majątek ruchomy (wypożyczenie oraz zgromadzone zapasy) podzielono i przekazano zgodnie ze wskazaniami właściwych ksiąg inwentarzowych, znajdujących się w poszczególnych zakładach naukowych i klinikach.

Szczególne znaczenie ma część protokołu, zawierająca wykaz majątku nieruchomego, który z dniem 1 stycznia 1950 r., w całości lub w części, przechodził na rzecz Akademii. W celu ułatwienia prac organizacyjnych przygotowano obszerny wyciąg. Jego fragment drukujemy niżej, ponieważ odzwierciedla on w jakimś stopniu wielkość majątku należącego do UMCS w chwili podziału. Uruchomiony we wrześniu tego roku Wydział Prawa, który otrzymał zgodę na prowadzenie tylko trzyletnich studiów pierwszego stopnia, nie był w stanie od razu wypełnić powstałej luki.

I.

„[...] Wszystkie kliniki Wydziału Lekarskiego, a mianowicie:

- Klinika Chorób Wewnętrznych z Oddziałem Kliniki w gmachu Bobolanum (Al. Racławickie 23) i szpitalu Jana Bożego, ul. Bonifraterska 5,
- Klinika Chorób Wewnętrznych II w szpitalu św. Wincentego a Paulo, ul. Staszica 16,
- Klinika Chirurgiczna I w szpitalu Jana Bożego, ul. Bonifraterska 5,
- Klinika Chirurgiczna II w szpitalu św. Wincentego a Paulo, ul. Staszica 16 wraz z oddziałem w szpitalu Bobolanum, Al. Racławickie 23,
- Klinika Ginekologiczno-Położnicza w szpitalu św. W. a Paulo, ul. Staszica 16,
- Klinika Pediatryczna w szpitalu Dzieciątka Jezus, ul. Staszica 11,
- Klinika Neurologiczna w szpitalu św. Wincentego a Paulo, ul. Staszica 22,
- Klinika Okulistyczna w szpitalu św. Wincentego a Paulo, ul. Staszica 22,
- Klinika Psychiatryczna w Abramowicach,
- Klinika Dermatologiczna, ul. Dymitrowa 9,
- Klinika Oto-Laryngologiczna w szpitalu św. Wincentego a Paulo, ul. Staszica 16 przechodzą z dniem 1 I 1950 r. w zarząd i wyłączne użytkowanie Akademii Lekarskiej w Lublinie.

II.

Uniwersytet przekazuje [...] Akademii Lekarskiej następujące gmachy:

- gmach przy ul. Lubartowskiej 50 (przeznaczony na Klinikę Stomatologiczną),
- gmach przy ul. Lubartowskiej 55 wraz z budynkami: administracyjnym i gospodarczym, przeznaczonymi na Klinikę Ginekologiczną,
- budynek Zakładu Anatomii Patologicznej Wydziału Lekarskiego, ul. Staszica 16 w szpitalu św. Wincentego a Paulo,
- pomieszczenie zajmowane przez Zakład Chemii Organicznej Wydziału Farmacji, przy ul. Dymitrowa 3,
- gmach przy ul. Staszica 4 wraz z wzniesionym skrzydłem stanie surowym (użytkowany i przeznaczony dla Wydziału Farmacji).

III a.

Zakłady Wydziału Lekarskiego i Farmaceutycznego, czynne w innych

budynkach UMCS, nie wymienione w punktach I, II, korzystać będą nadal w pełni z dotychczasowych swych pomieszczeń:

- Zakład Anatomii Prawidłowej Człowieka, ul. 22 Lipca 1,
- Zakład Biologii, ul. Głowackiego 2,
- Zakład Medycyny Sądowej, ul. 22-go Lipca 1,
- lokal użytkowany obecnie przez Klinikę Stomatologiczną w gmachu głównym, Pl. Wolności 5 (przeznaczony w okresie późniejszym na Zakład Higieny),
- Zakład Farmakognozji w gmachu głównym, Pl. Wolności 5,
- pomieszczenie dwupokojowe dziekanatu Wydziału Lekarskiego w gmachu głównym, Pl. Wolności 5,
- pomieszczenie dwupokojowe dziekanatu Wydziału Farmaceutycznego w gmachu głównym, Pl. Wolności 5.

Pomieszczenia wyżej wymienionych Zakładów i Biur pozostawać będą w rozporządzeniu Akademii Lekarskiej aż do czasu, w którym uzyska własne stosowne dla niej pomieszczenia. Sprawa przemieszczeń w/w Zakładów i Biur uzgodniona zostanie każdorazowo z władzami UMCS. Uniwersytet bierze na siebie obowiązek zaopatrzenia w/w Zakładów w światło i opał, przy czym wydatki za powyższe świadczenia pokrywa Akademia Lekarska (na podstawie rozrachunków w stosunku procentowym zależnie od wykorzystanej powierzchni oraz ilości zużytej energii elektrycznej). Obsługę personalną w/w pomieszczeń zapewnia Akademia.

III b,

Biblioteka UMCS czynna w gmachu Farmacji przy ul. Staszica 4-korzystać będzie nadal z zajmowanych pomieszczeń aż do chwili, w której będzie możliwe przeniesienie Biblioteki do własnego budynku. Odnośnie świadczeń materialnych i personalnych na rzecz Biblioteki obowiązuje postanowienie analogicznie, jak w przypadku wyszczególnionym w punkcie III a.

IV.

Gmach Collegium Maius przy ul. Lubartowskiej 57 zostaje oddany na okres 5 lat w zarząd i użytkowanie Akademii Lekarskiej. Po upływie tego czasu obie zainteresowane uczelnie: UMCS i AL roz-

strzygną sprawę ostatecznej przynależności tego obiektu. Do tego czasu UMCS i Akademia Lekarska korzystać będą na równych prawach z dotychczas zajmowanych pomieszczeń. Wszelkie zmiany mogą nastąpić tylko za obopólną zgodą Rektoratów obu uczelni.

Akademia Lekarska bierze na siebie zarząd ogólny gmachu, zaopatrując zakłady UMCS w opał, światło, gaz i wodę za odpowiednią stosunkową opłatą (analogicznie jak w przypadku określonym w punkcie III a). Obie uczelnie korzystają na równych prawach z budynków gospodarczych, stosownie do odrębnie zawartej umowy pomiędzy dyrektorem administracyjnym UMCS i dyrektorem Akademii Lekarskiej.

V.

Mieszkania, które otrzyma UMCS w gmachu Z.O.R. będą podzielone według klucza wydziałowego po równej części na rzecz Wydziału Lekarskiego, Przyrodniczego, Rolnego, Weterynaryjnego, Prawnego i Farmaceutycznego, przy czym podziału i przyznania lokali kandydatom wysuwany przez Rektorat UMCS i Rektorat Akademii, dokona Komisja w składzie: Dyrektor UMCS i Dyrektor Akademii.

VI.

Mieszkania w domu akademickim przy ul. Króla Leszczyńskiego, w barakach akademickich w Dzielnicy Uniwersyteckiej, w domu akademickim przy ul. Skłodowskiej 10, pozostają dalej do dyspozycji ZAMP, który obowiązany jest, bez zmian, uwzględniać potrzeby Akademii Lekarskiej, obok potrzeb UMCS. Rektorat Akademii Lekarskiej zobowiązuje się przystąpić do starań o budowę własnego domu akademickiego; z chwilą ukończenia jego chociażby w pewnej części, studenci Akademii Lekarskiej zwolnią zajmowane dotychczas lokale.

Lokale zajmowane w gmachach UMCS przez organizacje akademickie Akademii Lekarskiej stale lub dorywczo, będą opuszczone przez te organizacje z tą chwilą, gdy Rektorat będzie w stanie zapewnić im lokale własne.

VII.

Komisja postanawia przenieść Zakład Histologii i Embriologii Wydziału Lekarskiego z Gimnazjum Staszica do Collegium Maius, przydzielając na ten cel lokal zajmowany w tej chwili

przez Zakład Chemii Fizycznej, natomiast Zakład Chemii Fizycznej przechodzi do lokalu zajmowanego obecnie przez Zakład Histologii i Embriologii.

VIII.

UMCS i Akademia Lekarska zastrzegają sobie prawo korzystania na przyszłość dla celów dydaktycznych naukowych z zakładów drugiej uczelni. Między innymi dotyczy to Zakładu Fizyki Doświadczalnej Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego UMCS oraz Zakładu Chemii Organicznej Wydziału Farmaceutycznego Akademii Lekarskiej⁴.

22 grudnia 1949 r. członkowie senatu z Wydziału Lekarskiego i Farmaceutycznego uczestniczyli po raz ostatni we wspólnym posiedzeniu. Słowo pożegnalne w imieniu Senatu wygłosił prof. dr J. Parnas, ówczesny prorektor UMCS. Wyraził nadzieję, że „odejście obu tych wydziałów nie oznacza pożegnania, lecz tylko rozpoczęcie nowego etapu, w którym dalszy kontakt i wzajemne stosunki będą nadal bliskie [...]”. W imieniu Akademii przemawiał rektor, **prof. dr F. Skubiszewski** oraz dziekani: **prof. prof. S. Mahrburg** i **K. Kalinowski**.

Wydaje się, że te „wzajemne stosunki” nie były jednak zbyt bliskie, a może nie tak bliskie, jak wyobrażał to sobie, pełniący obowiązki rektora UMCS, J. Parnas, który już w dniu 7 stycznia 1950 r., pisał do rektora Akademii, F. Skubiszewskiego: *Swego czasu ustaliliśmy w ramach ścisłej współpracy pomiędzy UMCS a Akademią Lekarską, że nikt z pracowników UMCS nie będzie mógł opuścić swej placówki celem przejścia do Akademii Lekarskiej bez zezwolenia Rektoratu UMCS. Takie postawienie sprawy jest niezbędne dla normalnego toku prac Uniwersytetu [...]. Otrzymałem pewne wiadomości, że ze strony Akademii stawia się propozycje pracownikom UMCS przejścia do Akademii na lepszych warunkach pracy (...). Proszę o łaskawe wydanie zarządzenia [...], aby takie postępowanie zostało zaniechane, natomiast w miejsce rozmów z poszczególnymi pracownikami z osobna proponuję, aby Dyrektor Administracyjny Akademii Lekarskiej ustalał każdorazowo sprawę z Dyrektorem Administracyjnym UMCS i w drodze całkowitego porozu-*

*mienia, po uzyskaniu akceptacji Rektoratu, przeprowadzał niezbędne przeniesienia personalne*⁵.

W każdym razie, na następnym posiedzeniu Senatu, które odbyło się 14 stycznia 1950 r., profesorowie – F. Skubiszewski i **W. Matuszkiewicz** występowali wyłącznie w charakterze zaproszonych gości⁶.

Ostatnim chyba, wspólnym przedsięwzięciem odrębnych już uczelni była inicjatywa zakupu materiału na togi profesorskie. Apel w tej sprawie skierowany do grona profesorskiego 6 lutego 1950 r., podpisany przez prof. F. Skubiszewskiego z AL oraz prof. J. Parnasa z UMCS, informował, że *zamówienie na materiał wełniany czarny zostanie skierowane wprost do fabryki w Łodzi, co pozwoli na wybór asortymentu oraz niższe ceny*. Panowie Profesorowie mieli, wraz z zamówieniem, złożyć pisemne oświadczenie, *jaką kwotę deklarują miesięcznie na ten cel poczynawszy od 1 III 1950*⁷.

W zachowanych dokumentach nie znaleziono informacji, czy wspólny zakup materiału na togi doszedł do skutku. Faktem jest, że odtąd życie obu uczelni toczyło się odrębnymi torami. Nie przypuszczano jednak, że zaledwie w ciągu następnych pięciu lat UMCS wejdzie w drugi zakręt. Było nim odłączenie wydziałów rolniczych, które stały się bazą wyjściową dla kolejnej lubelskiej uczelni – Wyższej Szkoły Rolniczej.

ANNA ŁOSOWSKA

Przypisy:

- Wystarczy tu tylko wymienić podstawowe wydawnictwa, o których istnieniu nie wie całkiem spora grupa odwiedzających pracownię naukową Archiwum UMCS, nie tylko studentów, ale też pracowników naszej Alma Mater: *Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej. 3 lata pracy 1944/45-1946/47*, Lublin 1947; *Dziesięć lat UMCS 1944-1954*, Lublin 1954; *Powstanie i organizacja UMCS w świetle źródeł*, oprac. J. Malarczyk, Lublin 1968; *Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej 1944-1979*, pod red. W. Skrzydły, R. Orłowskiego, G.L. Seidlera, Lublin 1979. Pojęmowane od lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku próby opracowania kompleksowej monografii Uczelni, jak dotąd nie przyniosły efektów. Dziejami Akademii Medycznej w Lublinie zajmują się pracownicy Zakładu Historii Nauk Medycznych pod kierunkiem dr. A. Wróbla.
- DzU RP, Nr 58, poz. 450.
- Oryginał protokołu został przesłany do Ministerstwa Oświaty w dniu 30 grudnia 1949 r., Archiwum UMCS, Akta Sekretariatu, sygn. S 4/ 347.
- Tamże.
- Tamże.
- Tamże, sygn. S 4/256, s. 22 i 24.
- Tamże, sygn. S 4/ 53.

O pierwszych latach UMCS

z b. Rektorem (1984–1987) profesorem Stanisławem Uziakiem

Skąd Pan Rektor dowiedział się, mieszkając w małej miejscowości (jaką była rodzinna Wólka Leśna k. Pruszyzna, powiat Siedlce) o możliwości studiowania w nowo powstałym uniwersytecie?

Dokładnie nie pamiętam. W lipcu kwaterowali w domu moich rodziców żołnierze Armii Czerwonej; muszę przyznać, że zachowywali się przyzwoicie, potem zaś żołnierze II Armii Ludowego Wojska Polskiego. Pamiętam nawet, że był to 36 Pułk Artylerii Lekkiej. Wydaje mi się, że otrzymywali oni jakąś prasę i stamtąd mogłem mieć informacje o możliwościach studiowania na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej.

Kiedy Pan trafił na UMCS?

Na początku grudnia 1944 roku przyjechałem do Lublina i zapisałem się na studia na Wydziale Rolnym, który był jednym z czterech ówczesnego uniwersytetu. Moim dziekanem był profesor Janusz Domaniewski. Nie było żadnych egzaminów, wystarczyło się zapisać. Pamiętam, że wszystko odbywało się w lubelskim gimnazjum Staszica. Wróciłem do domu, a do Lublina przyjechałem pod koniec stycznia, już po wyzwoleniu Warszawy, a więc i po pierwszej inauguracji.

Jakie wrażenia wywarł na Panu Rektorze Lublin?

Był niezwykle zatłoczonym miastem, tu mieściły się wszystkie instytucje ówczesnej Polski. Wcześniej Lublina nie znałem, wiedziałem tylko, że – według różnych źródeł – liczył on przed wojną od 90 do 115 tys. mieszkańców. Pamiętam zniszczenia na Starym Mieście, pochodzące jeszcze z wrześniowych nalotów. Nawiasem mówiąc, moja żona Zofia, tam szukała schronienia przed nalotami, uciekając we wrześniu 39 roku z bezpiecznej, jak się potem okazało, ulicy Przemysłowej.

Gdzie Pan Rektor zamieszkał po przyjeździe?

Pierwsze lata moich studiów na UMCS i pobytu w Lublinie to przede wszystkim ogromne kłopoty ze znalezieniem zakwaterowania. Pod koniec stycznia jeden z kolegów z tajnego nauczania w Siedlcach skontaktował mnie ze Zbyszkim Lorkiewiczem (późniejszy rektor UMCS), który mieszkał przy ul. Godebskiego. Poszedłem tam i po uzyskaniu zgody właścicielki mieszkania i Zbyszka, którego wcześniej nie znałem, zameldowałem się i wróciłem do domu. Do Lublina przyjechałem ponownie na początku lutego 1945 roku. Okazało się, że właścicielka zmieniła zdanie i zmuszony jestem do poszukiwania nowego lokum. Znalazłem je w oficynie przy kinie „Apollo”. Warunki były gorzej niż spartańskie. Pokój wypełniały materace i sienniki, był ścisk, nie było mowy o żadnych warunkach do nauki. Po dwóch tygodniach chciałem nawet zrezygnować ze studiów. Jeden ze studentów (siedlczanin) z Politechniki Warszawskiej, która też po wojnie działała w Lublinie, zaproponował mi wspólny pokój przy ulicy Kołłątaja. Mieszkaliśmy tam cztery miesiące. Właśnie te kłopoty ze znalezieniem stancji szczególnie dały mi się we znaki, najbardziej je pamiętam z tych pierwszych lat studiów. Gdzież to ja nie mieszkiałem – przy ul. Pierackiego (obecnie I Armii WP), Spokojnej, w Jeszycie na poddaszu i w baraku za Jeszycą, przy ul. Lubartowskiej, przy Narutowicza, w Zakładzie na stole.

W 1950 roku, po ślubie z moją żoną Zofią, mieszkaliśmy pięć lat w domu jej dziadka przy ul. Przemysłowej. W mieszkaniu nie było wody (kran na podwórzu, ubikacja też). Gdy komisje ministerialne przyjeżdżały czasem sprawdzić stan mieszkaniowy pracowników, to związek zawodowy przy UMCS kierował ich, między innymi, do nas. Tam urodziła się nasza córka Justyna, stamtąd po doktoracie w 1954 roku, wyprowadziliśmy się

do prawdziwego mieszkania na ZOR Bronowice (mieszkanie przydzielił nam rektor Dobrzański). Ponieważ dojazd na uczelnię był bardzo kłopotliwy, rektor Dobrzański przydzielił nam z puli WSR mieszkanie w dzielnicy ZOR Zachód. Aby zakończyć rozmowę o kłopotach lokalowych, powiem, że od 1970 roku, do dzisiaj mieszkam przy ul. Raabego. Początki studiowania na UMCS kojarzą mi się przede wszystkim z brakiem mieszkania.

Gdzie odbywały się zajęcia, jak wyglądały?

Wszystkie zajęcia na I roku odbywały się w gimnazjum Staszica. Tam też mieścił się rektorat i dziekanaty. Dopiero po styczniu 1945 roku poprawiły się nasze warunki, bowiem administracja uniwersytetu (rektorat i dziekanaty) przeniosły się do tzw. „czerwoniaka”, domu na rogu al. Racławickich i Głowackiego. Na II roku wszystkie zajęcia mieliśmy w budynku przy placu Litewskim 5. Nie było żadnych podręczników. Pamiętam, że profesor Domaniewski przekazał nam swój przedwojenny podręcznik do przepisywania, wykreślając ilustracje.

Czemu je wykreślił?

Żeby łatwiej i szybciej można było go przepisać i powielić. Niektóre studenckie koła naukowe, działające przy poszczególnych Wydziałach, starały się powielić czasem jakiś skrypt. Ale była to przysłowiowa kropla w morzu potrzeb. Chodziliśmy przede wszystkim na wykłady i korzystaliśmy z notatek. To była podstawowa pomoc naukowa.

Tak było przez dwa lata studiów, a potem?

Wydział Rolny, gdzie studiowałem, podobnie jak i Weterynaryjny, stanęły przed poważnym zagrożeniem likwidacji. Od III roku musiały zacząć się zajęcia i ćwiczenia laboratoryjne, a w Lublinie nic takiego nie było. Ówczesny dziekan Wydz. Rolnego prof. Stefan Lewicki podjął decyzję o wyjeździe naszej grupy studenckiej do Pu-

ław na zajęcia dwa dni w tygodniu. Była to propozycja prof. Lucjana Kaznowskiego, dyrektora Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach. Można powiedzieć, że Puławy uratowały nasze studia.

Jak liczna była to grupa?

Pamiętam, że na I rok zapisało się chyba ze 200 osób, ale faktycznie na zajęcia na I roku studiów uczęszczało około 30 osób. Po I roku kilka osób przeniosło się do Warszawy lub do Poznania na leśnictwo. W międzyczasie na II, III a nawet IV rok przybyło kilka nowych. W efekcie studia ukończyło 30 osób. Cały III i IV rok jeździliśmy w grupie 25–30 osób, na dwa dni w tygodniu do Puław na zajęcia laboratoryjne, prowadzone przez wspaniałych specjalistów. Mieliśmy tam zagwarantowane noclegi i wyżywienie.

Niektóre zajęcia na III i IV roku odbywały się w Lublinie, w Jeszycie przy końcu ul. Lubartowskiej (np. z nawożenia roślin) lub w baraku za nim (np. z tech-

nologii rolnej lub maszynoznawstwa). Dodam też, że inż. Jan Kwapiszewski (oprócz melioracji rolnych prowadził również zajęcia z mechanizacji rolnic-

stwa) pomagał mi w 1949 r. uruchomić kurs na prawo jazdy samochodowe.

🐼 Jak Pan Rektor wspomina swoich profesorów z tamtych lat?

Z ogromnym sentymentem i wzruszeniem. To byli wspaniali ludzie ogromnej wiedzy, wielkiej kulturze, zainteresowaniach humanistycznych. Podam parę przykładów. Choćby profesor Roman Prawocheński (senior). Był profesorem zwyczajnym UJ, członkiem PAU, od 1951 roku członkiem honorowym PAN, światowej sławy hodowcą koni, a nie miał doktoratu. Potrafił całą naszą grupę zaprosić na kawę do Semadniego i prowadzić cudowną dyskusję wcale nie na temat hodowli koni. Pamiętam też, że 28 lutego 1947 r., w dniu Jego imienin kupiliśmy bukiet kwiatów i złożyliśmy życzenia przed zajęciami. Profesor był bardzo wzruszony, a kiedy za dwa dni pojechaliśmy do Puław, zaprosił nas do swojego mieszkania w puławskich „marynkach”. Tam czekały na nas, przygotowane przez jego Małżonkę, nakryte białutkimi obrusami stoły, na których stały dzbanki z mlekiem i pyszne maślane bułeczki. Była to najlepsza ilustracja powiedzenia „czym chata bogata, tym rada”. Nigdy później tak wspaniałego śniadania nie jadłem. Ale był to też dla nas przykład wielkiej gościnności i skromności.

Nasi profesorowie byli nie tylko znakomitymi uczonymi, ale także doskonałymi wykładowcami. Jednym z nich był, szczególnie ceniony, profesor Henryk Malariski. W młodości wybierał się do szkoły aktorskiej, a ukończył studia chemiczne. U nas znakomicie wykładał fizjologię i żywienie zwierząt. Cała tajemnica dobrego wykładu polegała, według Niego, na dobrym przygotowaniu się. Kiedyś powiedział nam, że my do egzaminu będziemy się pewnie mniej przygotowywali niż on do każdego wykładu.

Profesorowie mieli także odwagę wypowiadać swoje zdanie na temat nowych prądów w biologii radzieckiej. Nie znalazły one uznania w ich oczach. Mogę tu wymienić profesorów: Stefana Lewickiego, Laure Kaufman, Lucjana Kozłowskiego czy Romana Prawocheńskiego (seniora). Przysparzało im to niemało kłopotów. Pozwolę sobie przytoczyć tu jeden przykład odwagi naszych profesorów. W latach 50. prof. Stefan Lewicki miał w sali Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie wykład dla większego grona osób

(byłem wśród nich) na temat sprzętu roślin okopowych. W pewnym momencie powiedział: *Ja bym tych pismaków ze „Sztandaru Ludu” (organ KW PZPR w Lublinie) pozamykał za sabotaż.*

🐼 Cemu sabotaż?

Profesor wyjaśnił zebrany, że ci, pożałujcie Boże, dziennikarzy, proponują przedterminowy zbiór buraków cukrowych, tzn. już na początku września. A nie wie duren jeden z drugim, że właśnie w tym okresie burak gromadzi więcej cukru w korzeniu.

Doskonale też były wykłady (obok wielu innych) prof. Mariana Godlewicza z Wydziału Przyrodniczego. Wykładał dla nas chemię organiczną na II roku. Był wymagający, ale rzetelny w ocenach. Po powrocie, w końcu lat 40., ze stypendium w Anglii był nekany przesłuchaniami przez UB. W lecie 1950 r. znaleziono Go martwego w Zakładzie. Być może popełnił samobójstwo, zażywając truciznę, albo zmarł nagle na zawał serca. Został pochowany na cmentarzu przy ul. Lipowej. Smutne jest jednak to, że Profesor nie ma już nawet własnego grobu. To efekt naszych zaniedbań.

Przykładów doskonałych wykładowców mógłbym przytoczyć więcej. Pozwolę sobie raz jeszcze wspomnieć prof. Laure Kaufman, której moja żona zawdzięcza wiele. Dzięki Jej radom zrobiła w latach 60., w wyznaczonym przez władzę Uczelni terminie, habilitację i uniknęła rotacji.

Wiele było wspaniałych postaci w tamtych latach. Chciałbym dodać, że nauczycielom naszym poświęciłem rozdział w moich wspomnieniach *Pół wieku w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej* Lublin, 2001 r., ss.15–28. Chciałbym również podkreślić, że wielu asystentów prowadziło bardzo dobrze zajęcia.

🐼 Trudne warunki nauki, kłopoty ze stancjami. Nie było życia studenckiego, żadnych rozrywek?

Nie tylko samą nauką i studiami żyliśmy. Uczelniane Koła Naukowe rywalizowały ze sobą w organizowaniu zabaw i potańcówek. Pamiętam nawet zdarzenie, które niezbyt dobrze świadczy o naszym ówczesnym obyciu towarzyskim.

🐼 Mianowicie?

Było to w czasach puławskich. Przygotowywaliśmy wieczorek taneczny

w Puławach, a przy jego organizowaniu bardzo pomagały nam tamtejsze panie profesorowe. Ale kiedy tańce się rozpoczęły, my prosiliśmy nasze młode koleżanki, nie pamiętając o starszych – według naszych kryteriów – paniach.

🐼 Czy pamięta Pan Rektora Raabego?

Doskonale, przyjmował mnie do pracy w 1946 roku, w swoim gabinecie przy placu Litewskim. Był wspaniałym człowiekiem, entuzjastą, który potrafił zgromadzić wokół siebie grono podobnych ludzi, oddanych idei stworzenia od podstaw uniwersytetu. Był także człowiekiem odważnym. W 1947 roku, przed wyborami, studenci zorganizowali wiec w *Collegium Anatomicum*. Obecny na nim Rektor Raabe zorientował się, że w auli jest bardzo wielu funkcjonariuszy UB. Zarządził opuszczenie sali przez wszystkich i wyznaczył studentów z Wydz. Lekarskiego – był to Wydział zmilitaryzowany, studenci chodzili w mundurach – aby do Auli, na wiec wpuszczani byli wyłącznie studenci po okazaniu legitymacji.

🐼 Czy tamte lata zaowocowały przyjaźniami, czy utrzymuje Pan Rektor kontakty z dawnymi kolegami?

Przede wszystkim na studiach poznałem moją żonę Zofię. Po tylu długich latach mogę wyróżnić trzy grupy moich przyjaźni. Studia w 1948 roku ukończyło, jak mówiłem, 30 osób. To jest moja pierwsza grupa przyjaciół. Spotykamy się, utrzymujemy kontakty. Przyjaźnie te przenoszą się na rodziny moich kolegów – żony, dzieci, gdyż wielu już nie ma. Druga grupa moich przyjaźni to koledzy z początków mojej pracy na UMCS, z lat 60. To profesorowie: Tadeusz Baszyński, Edward Michna, Krystyn Izdebski, Jan Morawski, Jerzy Kubik, Eugeniusz Gąsior, Zbigniew Lorkiewicz, Bohdan Rodkiewicz, Dominik Fijałkowski, Sergiusz Riabinin, Michał Górski i wielu innych. Z czasem coraz więcej ich ubywa, ale przyjaźń także przenosi się na ich rodziny. I trzecia grupa moich przyjaźni. To koledzy z kompletów tajnego nauczania w Siedlcach. Było nas dziesięciu, obiecaliśmy sobie pierwsze spotkanie po dziesięciu latach. Spotkaliśmy się dopiero po 51 i od 15 lat spotykamy się co roku. Ostatnio już tylko we czterech.

**ZA WSPOMNIENIA DZIĘKUJE
ELŻBIETA MULA-WA-PACHOŁ**

PAMIĘCI PRZYJACIELA PROFESORA TADEUSZA BASZYŃSKIEGO 1926–2009

RANO 15 PAŹDZIERNIKA BR. DOTARŁA DO MNIE TRAGICZNA WIADOMOŚĆ, ŻE PRZED DWOMA GODZINAMI TADZIO ZMARŁ W SZPITALU (W ROCZNICĘ DNIA URODZIN). TYDZIEŃ WCZEŚNIEJ ROZMAWIALIŚMY JESZCZE I NIC NIE WSKAZYWAŁO NA TAKIE ZAKOŃCZENIE JEGO DOCZESNEJ DROGI.

Tadzia poznałem ponad pół wieku temu. We wrześniu 1953 roku odbywał się w Białymstoku zjazd Polskiego Towarzystwa Botanicznego, w którym uczestniczyłem. Jego organizatorem był prof. Witold Sławiński z Akademii Medycznej, nasz ulubiony, z okresu studiów, profesor z Lublina, a równocześnie pierwszy szef mojej żony. Spotkanie profesora było głównym powodem mojego wyjazdu do Białegostoku. Zjazd PTB w połączeniu z częścią terenową okazał się bardzo interesujący. Poznałem tam wielu znakomitych botaników a także kilku tzw. oficjeli.

Komunikaty charakteru organizacyjnego podawał do wiadomości na sali obrad młody, wysoki, o miłej powierzchowności człowiek. Profesor Sławiński przedstawił go nam jako swojego ulubionego asystenta, mówił do niego „Tadziułku”. Nie mogło mi wtedy przyjść na myśl, że będzie to w przyszłości najbliższy mi człowiek na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS (byłem wówczas adiunktem Wydziału Rolnego). W kilka lat później mgr T. Baszyński przeszedł do pracy w UMCS do Katedry Fizjologii Roślin, kierowanej przez prof. A. Paszewskiego. T. Baszyński mieszkał w końcu lat 40. w Puławach, a studiował chemię na uniwersytecie poznańskim. Był łasym kaskiem dla niektórych asystentek w Państwowym Instytucie Naukowym Gospodarstwa Wiejskiego, ale widać opatrność strzegła Go i zachowała dla innej, uroczszej osoby (także poznaniarki, z domu Sokołowskiej).

Nasz bliższy kontakt datuje się od okresu wspólnego zasiadania w Radzie Wydziału (po habilitacji w 1964 roku). Przedtem zakłady były rozproszone po mieście w różnych budynkach i praktycznie nie spotykaliśmy się. W dwa lata później (miało to miejsce ponad 30 lat temu) zaczął się nowy okres w naszych stosunkach, rozpoczęliśmy po wyborach dziekańskich wspólną pracę w dziekanacie (Tadzio wybrany został dziekanem, doc. E. Michna i ja – prodziekanami). Wtedy też mogłem Go bliżej i lepiej poznać.

Był bardzo dobrym dziekanem, znakomicie nam się też współpracowało. Okazał się także uroczym kolegą, podej-

mowaliśmy wraz z innymi kolegami (doc. K. Izdebskim, doc. E. Michną, doc. A. Szemberem z AR i dr K. Kozakiem) wspólne badania, głównie w dziedzinie produktywności ekosystemów łąkowych i leśnych. Ta współpraca trwała wiele lat (bez udziału instytutów). Wspólnie spędzailiśmy często urlopy, zwłaszcza w okresie zimowym (w Zakopanem, Ustrzykach Dolnych, w Równi koło Ustrzyk). Dziekan Baszyński brał również udział w naszych programowych wycieczkach z geografami w różne regiony kraju.

Wspominam ten okres wyjątkowo mile.

W maju 1981 roku odbyły się wybory do władz uczelni. Spośród czterech kandydatów na rektora otrzymał prawie 80% głosów. Był to moim zdaniem jedyny wówczas kandydat na to stanowisko. Niestety nie cieszyliśmy się długo naszym rektorem. Został w maju (21 V 1982 r.) odwołany na skutek swojej postawy, która nie pozwoliła Mu robić czegoś, z czym się nie zgadzał. Nie chciał, jak wiadomo, odwołać bez uzasadnienia ze strony Wojskowego Komitetu Obrony w Lublinie (a jedynie na skutek żądań ze strony twardego działaczy partyjnych na 2 wydziałach), ze stanowisk dziekańskich prof. Zofii Sękowskiej i prof. Henryka Renigera (obydwoje już nie żyją). Muszę też z pewnym smutkiem powiedzieć, że nie zawsze jako społeczność akademicka umieliśmy uszanować naszą władzę rektorską. Często zamiast pomóc, niektórzy nie oszczędzali Go wystąpieniami na Senacie z błahymi nieraz problemami.

Trzeba też przyznać, że społeczność akademicka po odwołaniu okazała Mu szczególne uznanie i szacunek. Tym uznaniem i szacunkiem, ale także prawdziwą sympatią cieszył się do końca. Myślę też, że władze miejscowe, które spowodowały Jego odwołanie, zrozumiały wkrótce, iż był to z ich strony błąd. Wybory rektorskie w 1984 roku potwierdziły to dobitnie. Spośród 4 kandydatów na stanowisko rektora rekomendowany przez prof. Baszyńskiego został wybrany w pierwszym głosowaniu. Smutne jest tylko to, że w oficjalnych sprawozdaniach z działalności uczelni w roku akademickim 1981–1982 trudno znaleźć Jego nazwisko jako rektora UMCS w wymienionym okresie.

Śp. Profesor Baszyński stanowił ciekawą mieszankę cech. Poznaniak z urodzenia (Kozmin Wielkopolski), potem był związany z Puławami i Białymstokiem, a od lat z Lublinem. Jeśli do tego dodać, iż przyszedł

na świat pod znakiem Wagi (24. IX–23. X), to mamy obraz prawdziwej mozaiki wpływów, które kształtowały Jego cechy i osobowość. Dla mnie słowo „poznaniak” oznacza człowieka pracowitego, zdyscyplinowanego i uczciwego, choć nie wylewnego i przesadnie gościnnego. Są to zatem ludzie, których tak bardzo potrzeba w naszym kraju. Mój przyjaciel – poznaniak – różnił się jednak od nich wielką serdecznością i gościnnością, a więc odznaczał się cechami ludzi wschodnich regionów. Bardzo interesujący jest horoskop dla osób spod znaku Wagi. Cechuje je uprzejmość, dyskrecja, takt, wyrobienie towarzyskie, zamiłowanie do niektórych rodzajów sztuki. Mają wielkie wyczucie prawa, uczciwości, sprawiedliwości, skłonność do rzetelnych kompromisów i predyspozycję w kierunku dyplomacji. Nie mają w sobie nic z dyktatora, spokojni, weseli, zgodni, dążą do wewnętrznej równowagi (stąd Waga). Niektórzy uważają, że gdyby na Ziemi zamieszkiwali ludzie spod znaku Wagi, nie byłoby na świecie wojen. Osobiście żałuję, że nie jestem spod znaku Wagi. Horoskop ten wyjątkowo dobrze pasuje do mojego Przyjaciela. Był koleżeński i łatwy we współpracy, miał zawsze swoje zdanie, choć nie narzucał go, był tolerancyjny, prostolinijny, prawy, można było na nim zawsze polegać, cechowało Go wielkie wyrobienie obywatelskie i postawa patriotyczna. Odznaczał się szerokimi horyzontami, miał też swoje ulubione koniki, były to architektura i jej historia, poranne spacerowanie rowerowe oraz działka.

Żałuję, że przyznanie Profesorowi tytułu *doctora honoris causa* UMCS przez senat i cały ceremoniał z tym związany nie miały miejsca właśnie w maju 1997 r. tylko rok później. Byłby to dodatkowy akcent Jego rehabilitacji, w 15. rocznicę odwołania Go ze stanowiska rektora UMCS za niekoniunkturalną postawę. Mało przekonujący jest dla mnie argument, że pracownik UMCS nie powinien otrzymać doktoratu honorowego przed przejściem na emeryturę. Przypomnę, że UMCS przyznał tytuł *doctora honoris causa* naszemu prawnikowi, który nie ukończył 60 lat. Poza tym prof. T. Baszyński faktycznie osiągnął wiek emerytalny 15 października 1996 roku.

O Jego badaniach i znaczeniu tych prac napiszą, jak sądzę, współpracownicy.

Z kolei trochę danych z bogatego życiorysu Profesora. Doktorat uzyskał w 1960 r., a habilitację w 1964, tytuł profesora nadzwyczajnego – 1973, zwyczajnego – 1980 r. Pełnił wiele funkcji na UMCS i poza uczelnią. W latach 1966–1972 był dziekanem Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi; 1973–1981 pełnił obowiązki dyrektora Instytutu Biologii; w 1974–1997 kierownika Zakładu Fizjologii Roślin, a w roku akademickim 1981–1982 rektora UMCS.

W maju 1982 r., jak już wspomniałem, został odwołany przez ministra Miśkiewicza ze stanowiska rektora za odmowę zwolnienia bez uzasadnienia dziekana Wydziału Pedagogiki i Psychologii oraz Wydziału Prawa i Administracji. Na znak solidarności złożyli rezygnację ze stanowisk prorektorzy: doc. Wanda Brzyska, prof. Eugeniusz Gąsior, doc. Bohdan Dziemidok i doc. Mieczysław Żołnierczuk, a także dwoje dziekanów, o których toczył się spór. Uczelnia została bez kierownictwa. W związku z tym minister powołał na pełniące czasowo obowiąz-

Rektor Tadeusz Baszyński ze swoimi prorektorami i dziekanami 21 maja 1982 r., tj. w dniu odwołania go ze stanowiska rektora. Stoją od lewej: prof. Zdzisław Czarnecki, prof. Zdzisław Lewandowski, płk Władysław Misztal, doc. Mieczysław Żołnierczuk, prof. Janusz Barcicki, prof. Zofia Sękowska, prof. T. Baszyński, doc. Wanda Brzyska, prof. Henryk Reniger, prof. Eugeniusz Gąsior, doc. Bohdan Dziemidok, prof. Stanisław Uziak, prof. Józef Szymański, prof. Michał Łęsiów, doc. Edward Olszewski

ki doc. B. Dziemidoka. Po trzech dniach mianował (ku zaskoczeniu wielu) rektorem prodziekana Wydziału Humanistycznego prof. Józefa Szymańskiego. Nowy rektor nie miał łatwego zadania, gdyż duża część społeczności akademickiej nie bardzo chciała Go początkowo akceptować. Trzeba uczciwie też powiedzieć, że nowy rektor uczelnią żył i bardzo o jej pozycję zabiegał.

Prof. Baszyński pełnił wiele różnych funkcji w instytucjach naukowych i społecznych poza uczelnią. Wymienię najważniejsze: Komitet Obywatelski (1989–1990), Instytut Europy Środkowo-Wschodniej (od 1992 r.), Centralna Komisja d.s. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych, Lubelskie Towarzystwo Naukowe – zast. prezesa i prezes w latach 1982–1991, Towarzystwo Naukowe Warszawskie, Komitet Botaniki PAN, Komitet Fizjologii, Genetyki i Hodowli Roślin PAN, a także członek honorowy LTN i Kom. Fizjologii Genetyki i Hodowli Roślin PAN. Otrzymał szereg nagród oraz Złoty Krzyż Zasługi i Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (z Karty Nauczyciela). Wyróżniony został papieskim medalem Pro Ecclesia et Pontifici (2004 r.) oraz medalem Michała Oczapowskiego.

Jak wspomniałem, prof. Baszyński był jednym z najbliższych mi kolegów i przyjaciół na uczelni. Miałem zawsze w nim oparcie. Wiele moich artykułów i komentarzy przechodziło przez Jego ręce. Dzielił się swoimi uwagami, często krytycznymi, ale z reguły zasadnymi. Co ciekawe, w wielu sprawach mieliśmy często różne opinie i zdania. Nie miało to jednak żadnego wpływu na naszą przyjaźń. Był człowiekiem wyjątkowego formatu, wymierającą odmianą gatunku *Homo sapiens*, która powinna podlegać ścisłej ochronie. Z ciężkim sercem przychodzi mi żegnać bliskiego mi człowieka. Spoczywaj Tadeusz w pokoju po pracowitym i szlachetnym życiu. Zostawiłeś po sobie dobrą sławę, jak powiedziałaby Jan z Czarnolasu.

Rodzinie: żonie Wiesławie, dzieciom – Joannie, Magdalenie i Wojciechowi, piątce wnucząt oraz siostrze Wiesławie z rodziną składam wyrazy głębokiego współczucia.

STANISŁAW UZIAK
LUBLIN, PAŹDZIERNIK 2009

Pożegnanie Rektora T. Baszyńskiego

Panie Profesorze,

Redakcja „Wiadomości Uniwersyteckich” zwróciła się do mnie z prośbą o przekazanie tekstu naszej „rozmowy” poprzedzającej mszę żałobną 20 października tego roku w Kościele Akademickim KUL.

Proszę mi wybaczyć, ale jak Pan doskonale wie, nie sposób dobrze spisać czegoś, co nigdy wcześniej nie zostało spisane. To była chwila bardzo osobista i nie jestem w stanie przelać tych słów na papier.

Myślę, że mnie Pan zrozumie. I nadal głęboko wierzę, że nie była to nasza ostatnia rozmowa.

PAŃSKI
ZBYSZEK KRUPA

MÓJ PROFESOR TADEUSZ BASZYŃSKI

Profesor Tadeusz Baszyński był związany z naszym uniwersytetem przez ponad 50 lat. Był to człowiek wymagający od innych, lojalny, prawy, uczciwy, doskonały organizator, doskonały dyskutant, erudyta, koneser architektury i literatury, człowiek nienagannych manier. Ci co znali Profesora bliżej wiedzieli też, że tak samo dużo jak od innych wymaga również od siebie. Jego wiedza i liczne pozanaukowe zainteresowania często onieśmiały, ale też mobilizowały i zachęcały do starań, żeby wiedzieć więcej. Wśród współpracowników stworzył atmosferę życzliwości i uczciwej rywalizacji naukowej.

Profesor Tadeusz Baszyński był moim nauczycielem od pierwszego dnia mojej pracy w Zakładzie Fizjologii Roślin, bo również tego dnia objął kierownictwo zakładu, po przejściu profesora Adama Paszewskiego na emeryturę.

A potem, tak szybko minęło ponad 30 lat. W zakładzie, pod rządami Profesora, zawsze i wszystko musiało być przemyślane, uporządkowane, wykonane na czas, rzetelne i na najwyższym poziomie. Wtedy, czasem trudno było temu sprostać, ale dzisiaj wiem, że dobry nauczyciel i mądry wychowawca, dbający o dobro swoich uczniów, powinien stawiać im takie wymagania. Jestem wdzięczna, że Profesor nauczył mnie pracy w poszanowaniu dla takich wartości. Kiedy uzyskałam już pewną samodzielność, Profesor mówił – nie zostawaj, idź dalej, wierzę że dasz radę, wspieram cię. I kiedy coś się po-

wiodło, był zawsze pierwszym okazującym radość. A kiedy się nie udało, też był obok i starał się bagatelizować porażkę, żeby nie była taka gorzka. Jestem wdzięczna Profesorowi, że dzięki Jego mądrym radom i wsparciu, moje zawodowe życie potoczyło się tak, że dzisiaj nie żałuję iż nie było inne.

Przyszedł czas emerytury Profesora. Pierwsze lata tego okresu były bardzo pracowite. Różne instytucje społeczne i naukowe, których Profesor był członkiem, ciągle nie chciały zrezygnować z Jego ogromnej wiedzy, zdolności organizacyjnych, umiejętności krytycznego osądu spraw i, jeśli było trzeba, bezkompromisowości. Po kilku latach, kiedy choroba kazała Profesorowi ograniczać tę aktywność, było więcej czasu na spotkania i rozmowy. Nigdy tych spotkań nie zapomnę. Profesor przychodził do zakładu, taki nieco onieśmiony i zakłopotany swoją mniejszą niż kiedyś sprawnością, lekko uchylał drzwi i od progu pytał czy nie przeszkadza, czy nie zabiera czasu. A ja myślałam wtedy, że jestem dumna że Profesor przychodząc na Wydział, zawsze znajduje czas żeby mnie odwiedzić, jestem dumna, że Profesor okazuje mi akceptację, życzliwość i przyjaźń, bo zawsze byłam i jestem dumna, że mogłam z Nim pracować. Nigdy nie ośmieliłam się powiedzieć tego Profesorowi wprost, mam jednak nadzieję, że o tym wiedział.

ANNA TUKIENDORF

WSPOMNIENIE

O DR. HAB. STANISŁAWIE RADZKIM, PROFESORZE UMCS (1950–2008)

28 października minęła I rocznica śmierci dr hab. Stanisława Radzkiego, profesora UMCS. Profesor przez wiele lat był ściśle związany z Uniwersyte-tem Marii Curie-Skłodowskiej, gdyż tutaj ukończył studia chemiczne, a po-tem rozpoczął swoją karierę naukową. Tu też, w roku 2003 poznałem bli-żej Profesora po tym, gdy dowiedzia-łem się, że zajmuje się chemią porfiry-n i ftalocyjanin. Profesor Radzki badał te związki od strony właściwości spektral-nych oraz możliwości ich zastosowania jako materiałów luminescencyjnych, układów optycznych, a także fotosensy-bilizatorów w fotodynamicznej terapii nowotworowej (PDT). Syntetyzował nowe ich kompleksy z metalami. Jego zainteresowania naukowe w coraz więk-szym stopniu koncentrowały się wokół nauk biologicznych, czego przykładem była obrona jednego z doktoratów wy-konywanych pod Jego kierunkiem pt. *Tworzenie się związków kompleksowych pomiędzy konkanawaliną A i porfiry-nami* w 2005 roku, a także badania nad zastosowaniem porfiry-n w biokatalizie związków organicznych.

logia i ochrona środowiska w Internecie.

Wczesne lata pracy naukowej Stanisława Radzkiego na stanowisku asystenta, to poszukiwanie metod rozdzielania pierwiastków ziem rzadkich i badania nad metodami spektroskopowymi ich oznaczania. Po obro-nie pracy doktorskiej w roku 1980 pt. *Badanie zjawisk lumi-nescencji w boranach niektórych pierwiastków ziem rzadkich aktywowanych przez Sm³⁺, Eu³⁺, Tb³⁺, Dy³⁺*, Stanisław Radzki przeszedł na stanowisko adiunkta. Od tamtej pory Jego aktywność badawcza związana była niemal wyłącznie z zagadnieniami dotyczącymi zjawisk luminescencji porfiry-n i ftalocyjanin. Duża wiedza chemiczna otworzyła mu możli-wości odbycia staży zagranicznych oraz pracy w uznanych placówkach naukowych. Pobyt w ośrodkach: Centre natio-nal de la recherche scientifique, Gif-sur-Yvette we Francji, University of Western Ontario, Department of Chemistry, London w Kanadzie, oraz University of Limoges, Laboratory of Natural Products, Limoges, we Francji wzbudził jeszcze większe zainteresowanie Profesora kompleksami porfiry-n z metalami, co stało się w późniejszym okresie głównym kie-runkiem Jego badań naukowych oraz zaowocowało nawiąza-niem współpracy i dobrymi publikacjami. Wyniki kilkule-tnich badań zebrał w monografii będącej podstawą procesu habilitacji, która zakończyła się kolokwium habilitacyjnym

Przebywając w zagranicznych ośrodkach naukowych, profesor Radzki poznał tamtejszą strukturę organiza-cyjną i system zatrudnienia. Przy każdej możliwej oka-zji opowiadał o tym z podeskcytowaniem i jednocześnie po-dejmował temat nauki polskiej. Tracił z miejsca humor, który ustępował zdenerwowaniu i rozgoryczeniu. Profesor do znu-dzenia przypominał, że największym grzechem nauki polskiej jest brak przejrzystych i jasnych reguł jej finansowania oraz sieć silnych powiązań, jeszcze z epoki PRL. Obdarzony był dużym poczuciem humoru, a do rzeczywistości podchodził z dystan-sem, zatem kończyło się to przeważnie szczerym śmiechem i przytoczeniem odpowiedniej anegdoty. Zawsze podkreślał, że w polskim systemie naukowym należy liczyć tylko na sie-bie i nie oglądać się na pomoc innych. Ale to właśnie profes-or Radzki był osobą, która stała w opozycji do tego co głosił. Chętnie wspierał radą i dzielił się własnym doświadczeniem naukowym. Cieszył się dlatego szacunkiem przyjaciół i studen-tów, którzy darzyli go sympatią i lgnęli do niego. Nie szczędził dla nich swojego czasu. Można było się do niego zwrócić z każ-dym problemem. Był człowiekiem bardzo uczynnym i bezin-teresownym, gdyż swoją rolę, zarówno w życiu zawodowym, jak i osobistym, pojmował jako służebną. Jego приятели pod-kreślają, że ta bezinteresowność w pracy była przejawem uczuć

w 1995 roku. W 2003 roku, Stanisław Radzki powołany został na stanowisko profesora nadzwyczajnego UMCS. Po-zostawił po sobie okazały dorobek na-ukowy, mimo posiadania skromnego za-plecza naukowego; głównie dzięki temu, że potrafił skutecznie rozwijać współpra-cę z krajowymi i zagranicznymi ośrod-kami naukowymi. Trzeba podkreślić, że większość Jego prac opublikowana została w renomowanych czasopismach naukowych o zasięgu międzynaro-dowym. W pracach swych uzyskał szereg cennych i oryginalnych wyników. Więcej informacji na ten temat znaleźć można na stronie domowej Profesora (<http://radzki.umcs.lublin.pl/>), która działa do dziś. Był również wielkim entuzjastą wykorzystania Internetu do badań na-ukowych. Próbował krzewić tak zdobytą wiedzę z zakresu chemii i biotechnologii wśród studentów i młodej kadry nauko-wej. Uczyl, jak korzystać z baz danych, czerpiąc ogrom informacji za „niewiel-kie pieniądze” Przykładem tej aktyw-ności było wydanie w 1997 r. książki pt. *Chemia, biochemia, biotechnologia, eko-*

patriotycznych. Z rozmów z nim na temat historii Polski wielo-krotnie wynikało, że kochał nasz kraj.

Wizyty u profesora Radzkiego zazwyczaj upływały w atmosferze serdecznych rozmów i wymiany po-glądów. Potrafił opowiadać z pasją o swoich do-świadczeniach. Zwracała uwagę Jego bogata wiedza nie tylko z dziedziny chemii, ale także z zakresu historii i prawa. Posiadał dar jasnego i logicznego jej przekazywania, toteż słuchało się go z prawdziwą przyjemnością. Profesor w sposób niespotyka-ny troszczył się o młodą kadrę pracowników. W Jego zespole zawsze panowała miła i życzliwa atmosfera. Nie lubił używać w stosunku do swych magistrantów i doktorantów określeń typu: podwładni, wolał – podopieczni. Starał się podkreślać walory swych bliskich współpracowników oraz ich dokona-nia. Takie podejście zjednywało mu przyjaciół i mobilizowało do bardziej ambitnej i twórczej pracy. Praca badawcza profe-sora Radzkiego charakteryzowała się rzetelnością wykonywa-nych doświadczeń. Nie znosił pozorantstwa, cenił uczciwość. Mawiał, z właściwą sobie przekorą i subtelną ironią, że *to pra-cownik powinien popędzać szefa do pracy, a nie odwrotnie*, przy czym dyskretnie sugerował, że daje wolną rękę. Na jednym ze spotkań poprosiłem Profesora, by zechciał rzucić okiem na tekst i wyniki przygotowywane do wspólnej publikacji. Tłu-macząc o co mi chodzi, zauważyłem, że sprawia wrażenie jak-by mnie nie słuchał. Odpalił kolejnego papierosa i przeglądał tekst. Po chwili zabrał głos i bardzo precyzyjnie odpowiedział na moje pytania, wyliczając jednocześnie swoje spostrzeżenia i zalewając mnie mnóstwem przykładów z literatury fachowej.

Zachwycał otwartością spojrzenia na naukę, która w połącze-niu z Jego wszechstronną wiedzą i subtelnym poczuciem hu-moru tworzyła swoisty styl i nieocenioną wartość w nauce.

Wyrazem uznania dla pracy profesora Radzkiego było wy-różnienie I i II nagrodą na V Międzynarodowej Konferencji SOL-GEL MATERIALS, w Trzebiezowicach w czerwcu 2008 roku. Była to ostatnia konferencja naukowa Profesora, na któ-rej przedstawił wyniki badań nad porfiry-nami immobilizo-wanymi w matrycach krzemionkowych otrzymanych metodą zol-żel. Miałem zaszczyt towarzyszyć mu w podróży i uczestni-czyć w tej konferencji. Podczas rozmowy z jedną z uczestniczek konferencji wspominałem, że przyjechałem tutaj z profesorem Radzkim. Odpowiedziała z uznaniem, że „to człowiek o nie-zwykłej skromności i o ogromnej wiedzy”. Dodałbym, że o Do-brym i Szczerym Sercu. Poświęcił się nauce i ludziom chcącym tę naukę tworzyć. Nawet w ostatnich dniach swojego życia, gdy narzekał na złe samopoczucie, pracował długo i wytrwale. Żar-tował przy tym, że to wynik jego dalekich wypadów do lasu, który zaczynał się zaraz za jego uroczą posiadłością w Irenie pod Zaklikowem. Tak dalekich [...] że nawet mój pies nie chciał ze mną iść dalej tylko wrócił do domu – dodał z autoironią. Nie w pełni świadom swej choroby pracował z uporem do koń-ca swych dni. Zmarł 28 X 2008 roku, w wieku zaledwie 58 lat.

Miałem okazję poznać wspaniałego naukowca, nauczycie-la i wychowawcę studentów. Cenionego pracownika nauko-wego. Pozostanie w pamięci współpracowników jako czło-wiek życzliwy i prawy, zawsze wierny swoim zasadom.

MARIUSZ TRYTEK

WYDZIAŁ BIOLOGII I NAUK O ZIEMI

Nominacje i wyróżnienia

- W dniu 20 czerwca 2009 roku prof. dr hab. Maria Łan-czont wybrana została przez Walne Zgromadzenie Pol-skiej Akademii Umiejętności na członka korespondenta Wydziału Przyrodniczego PAU.
- Podczas konferencji naukowej *Mikrobiologia w medy-cynie, przemyśle i ochronie środowiska*, zorganizowanej przez Sekcję Mikrobiologiczną Studenckiego Koła Na-ukowego Biologów pod patronatem Komitetu Mikrobiolo-gii PAN oraz Polskiego Towarzystwa Mikrobiologów, która odbyła się w dniach od 24 do 25 października 2009 w Łodzi przyznana została nagroda główna dla wystąpie-nia pt.: *Biochemiczna i molekularna identyfikacja bakterii jelitowej z »Dendrobaena veneta« (Annelida) wykazującej aktywność przeciwpłatkową* autorstwa M. Fiołka, M. Za-gaja, T. Piersiak Wyniki są efektem współpracy Zakładu Immunologii Bezkregowców, Zakładu Zoologii oraz Za-klądu Anatomii Porównawczej i Antropologii Instytutu Biologii. Praca została zaprezentowana przez doktoranta Zakładu Zoologii Mirosława Zagaja.

Habilitacje

- 17 czerwca 2009 roku Rada Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi podjęła uchwałę o nadaniu stopnia doktora ha-bilitowanego nauk o Ziemi w zakresie geografii dr Woj-

ciechowi Zgłobickiemu, adiunktowi Zakładu Geologii i Ochrony Litosfery Instytutu Nauk o Ziemi. **Temat:** *Geo-chemiczny zapis działalności człowieka w osadach stoko-wych i rzecznych*. **Recenzenci:** prof. dr hab. Leon Andrze-jewski (Instytut Geografii Uniwersytetu im. M. Kopernika w Toruniu), prof. dr hab. Kazimierz Klimek (Katedra Pale-ogeografii i Paleoeologii Czwartorzędu US), doc. dr hab. Anna Pasieczna (Państwowy Instytut Geologiczny w War-szawie), prof. dr hab. Piotr Roniewicz (Instytut Geologii Podstawowej Uniwersytetu Warszawskiego).

9 września 2009 roku Rada Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi podjęła uchwałę o nadaniu stopnia doktora ha-bilitowanego nauk biologicznych w zakresie biologii dr Tomaszowi Stępkowskiemu starszemu specjalście Pra-cowni Biologii Molekularnej Roślin Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN w Poznaniu. **Temat:** *Pochodzenie i rozprzestrzenianie się genów modulacji w populacjach »Bradyrhizobium«*. **Recenzenci:** prof. dr hab. Piotr So-biczewski (Instytut Sadownictwa i Kwiaciarnictwa w Skier-niewicach), prof. dr hab. Ewa Łojkowska (Międzyuczel-niany Wydział Biotechnologii Uniwersytetu Gdańskiego i Akademii Medycznej w Gdańsku), dr hab. Dariusz Bar-tosik (Zakład Genetyki Bakterii, Instytutu Mikrobiologii UW), prof. dr hab. Grzegorz Węgrzyn (Katedra Biologii Molekularnej Uniwersytetu Gdańskiego).

Doktoraty

- 10 czerwca 2009 roku odbyły się publiczne obrony roz-praw doktorskich w dziedzinie nauk biologicznych z za-kresu biologii:

- **mgr M. Słupeckiej** – asystenta Instytutu Fizjologii i Żywnienia Zwierząt im. Jana Kielanowskiego PAN w Jabłonie. **Temat:** Rola egzogennej leptyny i greliny w procesie przebudowy nabłonka błony śluzowej jelita cienkiego u nowo narodzonych prosiąt. **Promotor:** prof. dr hab. S. G. Pierzynowski (Department of Cell and Organism Biology Lund University w Szwecji). **Recenzenci:** prof. dr hab. A. Gawron (Instytut Biologii UMCS), prof. dr hab. P. Sysa (SGGW w Warszawie).
- **mgr P. Dobrowolskiego** – asystenta Zakładu Anatomii Porównawczej i Antropologii Instytutu Biologii UMCS. **Temat:** Preparat włókna ziemniaczanego – Pove a oddziaływanie akrylamidu na jelito cienkie. **Promotor:** prof. dr hab. A. Gawron (Instytut Biologii UMCS). **Recenzenci:** prof. dr hab. R. Cybulska (Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie), dr hab. D. Kruszewska (Department of Cell and Organism Biology Lund University Szwecja).
- **23 września 2009 r.** odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej w dziedzinie nauk o Ziemi w zakresie geografii **mgr M. Buczek-Kowalik** – słuchaczki Studium Doktoranckiego Zakładu Geografii Regionalnej i Turyzmu Instytutu Nauk o Ziemi UMCS. **Temat:** Funkcjonowanie turystyki uzdrowiskowej na obszarze transgranicznym Karpat w okresie transformacji ustrojowych. **Promotor:** dr hab. A. Świeca prof. nadzw. (Instytut Nauk o Ziemi UMCS). **Recenzenci:** prof. dr hab. A. Matczak (Uniwersytet Łódzkiego), dr hab. S. Bartoszewski prof. nadzw. (Instytut Nauk o Ziemi UMCS).
- Rada Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi na posiedzeniu w dniu **28 października 2009 roku** nadała stopnie doktora nauk o Ziemi w zakresie geografii:
- **mgr M. Buczek-Kowalik** – studentce studiów doktoranckich w Zakładzie Geografii Regionalnej i Turyzmu INoZ. **Temat rozprawy:** Funkcjonowanie turystyki uzdrowiskowej na obszarze transgranicznym Karpat w okresie transformacji ustrojowych. **Promotor:** dr hab. A. Świeca prof. nadzw. (Instytut Nauk o Ziemi UMCS). **Recenzenci:** prof. dr hab. A. Matczak (Uniwersytet Łódzki), dr hab. S. Bartoszewski prof. nadzw. (Instytut Nauk o Ziemi UMCS).
- **mgr M. Stanickiej** – asystentce Zakładu Ochrony Środowiska INoZ. **Temat rozprawy:** Rola środowisk naukowych, administracji publicznej i organizacji społecznych w tworzeniu i funkcjonowaniu obszarów chronionych Lubelszczyzny. **Promotor:** prof. dr hab. Marian Harasimiuk (Instytut Nauk o Ziemi UMCS). **Recenzenci:** dr hab. A. Mizgajski prof. nadzw. (UAM w Poznaniu), dr hab. T. Chmielewski prof. nadzw. (Uniwersytet Przyrodniczy Lublin).
- **mgr A. Ginalskiemu** – studentowi studiów doktoranckich w Zakładzie Geologii i Ochrony Litosfery INoZ. **Temat rozprawy:** Efektywność funkcjonowania krajowych form ochrony przyrody oraz procesu wdrażania sieci Natura 2000 w Rzeczypospolitej Polskiej, Republice Czeskiej i Wielkiej Brytanii. **Promotor:** prof. dr hab. Marian Harasimiuk (Instytut Nauk o Ziemi UMCS). **Recenzenci:** dr hab. A. Mizgajski prof. nadzw. (UAM Poznań), dr hab. M. Kistowski prof. nadzw. (Uniwersytet Gdański).

WYDZIAŁ MATEMATYKI, FIZYKI I INFORMATYKI

Profesura

- Na mocy postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej **dr hab. A. Baran, prof. nadzw. UMCS** z Zakładu Teorii Jądra Atomu Instytutu Fizyki otrzymał tytuł naukowy profesora nauk fizycznych.

Nominacje

- **Prof. dr hab. W. I. Gruszecki** z Instytutu Fizyki UMCS został powołany jako ekspert reprezentujący Polskę w pracach Tematycznej Grupy Roboczej ds. Nauk Biomedycznych ESFRI (European Strategy Forum on Research Infrastructures) przy Komisji Europejskiej w Brukseli.
- **Dr hab. P. Matuła** z Zakładu Statystyki Matematycznej Instytutu Matematyki UMCS został mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego.

Doktoraty

- **15 czerwca 2009 r.** odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej **mgr. A. Batora** pt. *Charakterystyki i zbieżności elementów losowych w przestrzeniach metrycznych*. **Promotor:** dr hab. W. Zięba, prof. UMCS (Instytut Matematyki). **Recenzenci:** dr hab. A. L. Dawidowicz (Instytut Matematyki Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie), dr hab. A. Zapala, prof. nadzw. (Instytut Matematyki i Informatyki KUL). Dr A. Bator zatrudniony jest na stanowisku asystenta w Zakładzie Rachunku Prawdopodobieństwa Instytutu Matematyki UMCS.
- **14 września 2009 r.** odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej **mgr. V. Hnatyuka** pt. *Optyczne własności nanostruktur Pb na powierzchni Si*. **Promotor:** prof. dr hab. M. Jałochowski (Instytut Fizyki UMCS). **Recenzenci:** prof. dr hab. M. Załuźny (Instytut Fizyki UMCS), prof. dr hab. A. Ciszewski (Instytut Fizyki Doświadczalnej Uniwersytetu Wrocławskiego).
- **15 września 2009 r.** odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej **mgr. M. Gruszeckiego** pt. *Symulacje numeryczne fal magneto hydrodynamicznych w koronie słonecznej*. **Promotor:** prof. dr hab. K. Murawski (Instytut Fizyki UMCS). **Recenzenci:** prof. dr hab. J. Sielanko (Instytut Informatyki UMCS), dr hab. P. Rudawy (Instytut Astronomiczny Uniwersytetu Wrocławskiego).
- **16 września 2009 r.** odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej **mgr. K. Skrobasa** pt. *Fotoemisja z układów niskowymiarowych na powierzchni Si*. **Promotor:** prof. dr hab. M. Jałochowski (Instytut Fizyki UMCS). **Recenzenci:** prof. dr hab. R. Taranko (Instytut Fizyki UMCS), dr hab. Z. Klusek (Katedra Fizyki Ciała Stałego Uniwersytetu Łódzkiego).

Konferencje

- **Prof. dr hab. K. Goebel** z Instytutu Matematyki: 6-th International Conference on Fixed Point Theory and Applications, Changhua, Taiwan;
- **Prof. dr hab. K. I. Wysokiński** z Instytutu Fizyki: Emergence of Inhomogeneous Phases in Strongly Correlated Electron Systems (Glassy '09), Paryż, Francja;

- **Dr hab. P. Matuła** z Instytutu Matematyki, prof. UMCS: Probability and Statistics with Applications, Debrecen, Węgry

WYDZIAŁ CHEMII

Habilitacje

- W dniu **8 czerwca 2009 r.** odbyło się kolokwium habilitacyjne **dr I. Chomy** z Zakładu Metod Chromatograficznych. Praca habilitacyjna pt. *Problemy analityczne w oznaczaniu pozostałości antybiotyków w mleku metodą chromatografii cienkowarstwowej*. **Recenzenci:** prof. dr hab. J. Krzek (UJ), prof. dr hab. inż. J. Namieśnik z Politechniki Gdańskiej, prof. dr hab. inż. W. Bednarski z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, prof. dr hab. W. J. Wasiak z Uniwersytetu im. A. Mickiewicza. Rada Wydziału Chemii podjęła uchwałę w sprawie nadania dr I. Chomie stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk chemicznych w zakresie chemii.
- W dniu **26 października 2009 r.** odbyło się kolokwium habilitacyjne **dr M. Grabarczyk** z Zakładu Chemii Analitycznej i Analizy Instrumentalnej. Praca habilitacyjna pt. *Metoda analizy stripingowej w badaniu specjacji chromu w ciekłych i stałych próbkach środowiskowych*. **Recenzenci:** prof. dr hab. I. Staneczko-Baranowska (Politechnika Śląska w Gliwicach), prof. dr hab. W.W. Kubiak (AGH w Krakowie), prof. dr hab. M. Trojanowicz (Uniwersytet Warszawski), prof. dr hab. W. Janusz (UMCS w Lublinie). Rada Wydziału Chemii podjęła uchwałę w sprawie nadania dr M. Grabarczyk stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk chemicznych w zakresie chemii.

Wizyty

- W dniach **28 czerwca do 4 lipca 2009 r.** na zaproszenie prof. dr hab. K. M. Pietrusiewicza przebywał **doctor Duncan Carmichael** z Ecole Polytechnique, CNRS (Francja). Celem wizyty była współpraca naukowa w ramach programu POLONIUM.

Wyjazdy

- W dniach **od 27 czerwca do 7 lipca 2009 r.** **dr B. Staśińska** oraz **dr A. Marcewicz-Kuba** uczestniczyły w VII Konferencji Naukowej Mechanizmy Reakcji Katalitycznych (Instytut Katalizy im. Boreskowa Rosyjskiej Akademii Nauk), gdzie prezentowały poster: *Catalytic oxidation of methane – oral presentation, Steady state isotopic transient kinetic analysis of catalytic process of complete methane oxidation*.
- W dniach **od 21 do 24 czerwca 2009 r.** **dr hab. J. Rayss, prof. nadzw.** brał udział w seminarium sprawozdawczym grantu PHOSFOS (Cyprus University of Technology).
- W dniach **od 17 do 19 czerwca 2009 r.** **dr R. Łyszczek**, uczestniczyła w konferencji MOFCAT Workshop 2009 (University of Oslo, Norwegia), gdzie prezentowała poster *Microporous heavy lanthanide (III) complexes with pyridine-3, 5-dicarboxylic acid*.

- W dniach **od 21 do 23 czerwca 2009 r.** **dr hab. P. Bryk** brał udział w PSSM Workshop on Liquid Crystals and Colloidal Dispersions (Institute for Condensed Matter Physics, Lwów, Ukraina), gdzie prezentował wyniki swoich badań naukowych: invited lecture *Theoretical investigations of effective interactions in colloidal suspensions*.
- W dniach **od 6 do 12 czerwca 2009 r.** **dr A. Dziewulska-Kulaczowska** i **dr B. Cristóvão** brały udział w XXII International Conference on Coordination and Bioinorganic Chemistry (Department of Inorganic Chemistry Slovak Technical University Smolencie, Slovakia), gdzie prezentowały wyniki swoich badań naukowych.
- W dniach **od 13 do 20 czerwca 2009 r.** **prof. dr hab. E. Chibowski** i **mgr K. Terpiłowski** brali udział w 13th International Conference and Surface and Colloid Science (Columbia University, USA), gdzie prezentowali wyniki swoich badań naukowych.
- W dniach **od 5 do 11 lipca 2009 r.** **dr W. Gac** brał udział w 6th Word Congress on Oxidation Catalysis (Lille, Francja).
- W dniach **od 25 do 31 lipca 2009 r.** **prof. dr hab. K. M. Pietrusiewicz** brał udział w Symposium on Organometallic Chemistry Directed Towards Organic Synthesis – OMCOS15 (Scotland, Glasgow, IUPAC).
- W dniach **od 12 do 17 lipca 2009 r.** **dr B. Podkościelna** i **dr M. Worzakowska** brały udział w Europea Polymer Congress – EPF'09 (European Polymer Federation – Graz, Austria), gdzie dr B. Podkościelna prezentowała poster: *Application of poly (MAA-co-EGDMA) as a sorbent for solid phase extraction of selected pesticides*.
- W dniach **od 16 lipca do 15 sierpnia 2009 r.** **prof. dr hab. R. Lebeda, dr E. Skwarek** i **dr J. Skubiszewska-Zięba** przebywali w Chuiko Institute of Surface Chemistry, National Academy of Science of Ukraine (Kijów) w celu realizacji Grantu Międzynarodowego Marie Curie (PEOPLE) – IRSES, akcji 7 Programu Ramowego UE.
- W dniach **od 29 lipca do 08 sierpnia 2009 r.** **dr O. Demchuk** brał udział w konferencjach naukowych: 45th IUPAC GENERAL ASSEMBLY oraz 42nd IUPAC Congress (Scotland, Glasgow, Royal Society of Chemistry, IUPAC).
- W dniach **od 25 do 30 sierpnia 2009 r.** **dr hab. I. Malinowska** brała udział w 5th Conference by Nornic Separation Science Society (Tallin, Estonia).
- W dniach **1 do 8 sierpnia 2009 r.** **dr M. Barczak** brał udział w 42nd IUPAC Congress w Glasgow.
- W dniach **od 30 sierpnia do 5 września 2009 r.** **dr hab. R. M. Janiuk** brał udział w konferencji European Science Education Research Association (Istanbul, Turcja). Prezentował sprawozdanie z badań *Integrated teaching and learning of science subject promoted by school-based in-service teacher education* podczas sympozjum dotyczącego projektu CROSSNET.
- W dniach **od 1 do 5 września 2009 r.** **dr hab. I. Malinowska** i **dr M. Janicka** brały udział w 8th Balaton Symposium on High Performance Separation Methods and 15th International Symposium Sep. Sci. (Siofok, Hungary).
- W dniach **od 1 do 30 września 2009 r.** **dr hab. Z. Rzączyńska, prof. nadzw.** przebywała w Kent State University, OH, USA. Celem wyjazdu były badania naukowe – mikroporowate polimery koordynacyjne.

- W dniach **od 1 do 30 września 2009 r.** **prof. dr hab. W. Janusz, dr D. Sternik, mgr G. Żukociński** przebywali w Chuiko Institute of Surface Chemistry, National Academy of Science of Ukraine, Kijów w celu realizacji Grantu Międzynarodowego Marie Curie (PEOPLE) – IRSES, akcji 7 Programu Ramowego UE.
- W dniach **od 5 do 13 września 2009 r.** **dr O. Demchuk** brał udział w 12th European Symposium on Organic Reactivity (Technion – Israel Institute of Technology, Haifa).
- W dniach **od 8 do 12 września 2009 r.** **dr hab. J. Ryzkowski, prof. nadzw.** brał udział w seminarium ECTN4 Final Conference *Chemistry and the Bologna process – current status and further needs* (Drezno, Niemcy)
- W dniach od 14 do 18 września 2009 r. **dr A. Persona** brał udział w .
- W dniach **od 15 do 17 września 2009 r.** **dr hab. R. M. Janiuk, dr J. W. Dymara i dr A. Persona** brali udział w XIX International Conference of Chemical Education Research, *Theory and Practice of Chemistry Didactics* (Uniwersytet w Hradec Kralowe, Republika Czeska), gdzie dr hab. R.M. Janiuk wygłosił wykład *Wiedza o nauce w kształceniu chemicznym*, a dr J. W. Dymara, *Rozwijanie zainteresowań uczniów poprzez zajęcia pozaszkolne*.
- W dniach **od 22 września do 20 października 2009 r.** **prof. dr hab. S. Sokołowski** przebywał w UNAM (Mexico City, Meksyk). Celem wyjazdu była współpraca naukowa z Profesorem Orestem Pizio.
- W dniach **od 1 do 2 października 2009 r.** **dr hab. R. M. Janiuk** z Zakładu Dydaktyki Chemii przebywał w Brukseli (Belgia). Celem wyjazdu był udział w zebraniu informacyjnym dotyczącym udziału w programie *Science in Society* (FP7).
- W dniach **od 11 do 24 października 2009 r.** **dr A. Nośal-Wiercińska** przebywała w Faculty of Sciences and Arts (Turcja) w celu realizacji badań naukowych.
- W dniach **od 17 do 24 października 2009 r.** **prof. dr hab. E. Chibowski i mgr K. Terpiłowski** uczestniczyli w The European Conference on Applications of Surface and Interface Analysis (Turcja), gdzie mgr K. Terpiłowski prezentował poster *Superhydrophobic layers obtained by deposition polymeric fillers on glass substrate*.
- W dniach **od 20 do 26 października 2009 r.** **dr M. Jurak** oraz **dr A. Szcześ** uczestniczyli w konferencji *The 4th Annual Conference on the Physics, Chemistry and Biology of Water*.
- W dniach **od 26 do 29 października 2009 r.** **prof. dr hab. B. Gawdzik, dr hab. J. Rayss prof. nadzw. UMCS, dr M. Barczak** oraz **mgr M. Gil** brali udział w seminarium dot. realizacji umowy o współpracy UMCS – Uniwersytet w Reims – Fundacja EADS (Uniwersytet Champagne – Ardenne Reims, Arcachon, Francja).
- W dniach **od 26 do 29 października 2009 r.** **dr J. Wójcik i dr P. Mergo** przebywali we Vrije Universiteit Brussel w Belgii. Celem wyjazdu był udział w spotkaniu PHOSFOS Industrial User Club i spotkaniu sprawozdawczym PHOSFOS.

Konferencje

- W dniach od 8 do 10 czerwca 2009 r. odbyło się Ogólnopolskie Sympozjum *Nauka i przemysł – metody spektroskopowe w praktyce*. W Sympozjum uczestniczyli oso-

by z wyższych uczelni, instytutów naukowych, a także przedstawiciele laboratoriów przemysłowych i firm handlujących aparaturą naukowo-badawczą i odczynnikami. Była to okazja do zaprezentowania dorobku naukowego, nowoczesnych procedur i badań analitycznych prowadzonych w innych placówkach.

- W dniach **od 21 do 24 czerwca 2009 r.** w Kazimierzu Dolnym odbyła się międzynarodowa konferencja IVMTTC³² (32nd International Conference on Vacuum Microbalance and Thermoanalytical Techniques IVMTTC32; więcej na stronie www.ivmttc.umcs.lublin.pl). Konferencję współorganizowały Wydział Chemii UMCS i Oddział Lubelski PTChem.
- W dniach **od 5 do 11 lipca 2009 r.** w Lublinie i Kazimierzu Dolnym odbyło się siódme międzynarodowe sympozjum ISSHAC-7 (7th International Symposium on Effects of Surface Heterogeneity in Adsorption and Catalysis on Solids; więcej na stronie iss hac.org). Sympozjum było współorganizowane przez Wydział Chemii UMCS, Sekcję Fizykochemii Powierzchni PTChem oraz Instytut Katalizy i Fizykochemii Powierzchni PAN. Obszerna relacja w następnym numerze WU.
- W dniach **od 22 do 23 października 2009 r.** w Lublinie odbyła się konferencja *Nowoczesne techniki badania powierzchni i obszarów międzyfazowych*, współorganizowana przez Lubelskie Towarzystwo Naukowe, Polskie Towarzystwo Chemiczne i Wydział Chemii UMCS. Jednym z zaproszonych Gości był laureat Nagrody Nobla w dziedzinie chemii **prof. Gerhardt Ertl**, kolejny Doktor *Honoris Causa* UMCS.

Tematyka konferencji obejmowała prezentację podstaw teoretycznych nowoczesnych technik badawczych (AFM, mikroskopia Ramana, NMR, XPS, AES, TEM)) oraz możliwości ich praktycznego wykorzystania do badania struktury i składu różnorodnych powierzchni i warstewek powierzchniowych. W 2008 roku Wydział Chemii UMCS zakupił wielokomorowy system UHV do badania właściwości fizycznych powierzchni ciał stałych w szerokim zakresie temperatur. W połączeniu z wcześniej zakupioną aparaturą, baza badawcza na Wydziale Chemii stwarza duże możliwości przeprowadzania badań na wysokim poziomie naukowym. Uczestnicy konferencji mieli możliwość zapoznania się z aparaturą, jaką posiada Wydziałowe Laboratorium Analityczne.

Inne

- W dniu 8 lipca 2009 r. podpisany został list intencyjny w sprawie współpracy pomiędzy UMCS a Wydziałem Chemii i PGE Elektrociepłownią Lublin-Wrotków sp. z o.o. w Lublinie. Zainteresowane strony deklarują współpracę badawczo-wdrożeniową, obejmującą możliwość wdrożenia technologii przetwarzania odpadowego dwutlenku węgla, pochodzącego z emisji PGE Elektrociepłownia Lublin-Wrotków sp. z o.o. Szczegółowe zasady współpracy zostaną opracowane w oparciu o stosowne zasady prawne.
- 1 października 2009 r. podpisany został list intencyjny w sprawie współpracy pomiędzy Wydziałem Chemii UMCS oraz Instytutem Nawozów Sztucznych w Puławach. Strony zadeklarowały współpracę badawczo-

rozwojową, obejmującą ogólną problematykę związaną z procesami chemicznymi i ochroną środowiska. Współpraca będzie realizowana z udziałem studentów Wydziału w postaci praktyk studenckich, prac licencjackich i magisterskich oraz specjalistycznych badań w ramach grantów naukowych pozyskanych na ten cel.

- 2 **października 2009 r.** podpisany został list intencyjny w sprawie współpracy pomiędzy Wydziałem Chemii UMCS oraz firmą „Centrum Metal Odczynników Chemicznych – Midas Investment Sp. z o.o.”. Zawarte porozumienie ma charakter badawczo-rozwojowy i obejmować będzie problematykę chemiczną związków metali. W zadaniach podejmowanych przez strony wezmą udział studenci Wydziału poprzez odbywanie praktyk, pisanie prac magisterskich oraz realizowanie badań.
- 30 **października 2009 r.** podpisany został list intencyjny w sprawie współpracy pomiędzy Wydziałem Chemii UMCS oraz Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska w Lublinie. Strony zadeklarowały współpracę, która polegać będzie między innymi na organizowaniu staży dla absolwentów Wydziału Chemii, wymianie informacji naukowej, wdrażaniu nowych technik modelowania rozprzestrzeniania zanieczyszczeń atmosferycznych w powietrzu.

Lubelski Festiwal Nauki

W dniach **od 19 do 25 września 2009 r.** odbywały się różne imprezy towarzyszące *VI Lubelskiemu Festiwalowi Nauki*. Na Wydziale Chemii UMCS w dniach od 20 do 23 września br. pracownicy Wydziału zaprezentowali n/w wykłady oraz pokazy chemiczne:

- prof. Z. Hubicki – *Pokazy z chemii nieorganicznej, czyli to co w chemii najciekawsze*
- dr hab. D. Nazimek, prof. nadzw. – *Efekt cieplarniany – przyczyny – i sposoby przeciwdziałania*
- dr hab. Z. Rzączyńska, prof. nadzw. – *Promieniowanie Roentgena w badaniach budowy związków*
- dr hab. A. Komosa – *Promieniotwórczy gaz radon w środowisku*
- dr hab. J. Solecki – *Bezpieczne wykorzystanie zjawiska promieniotwórczości, pomiar tła*
- dr hab. M. Szymula – *Właściwości i zastosowanie układów zdyspergowanych*
- dr M. Iwan – *Chemia w domu, czyli jak Jasio został chemikiem*
- dr Z. J. Kloc – *Chemia użyteczna*
- dr M. Stankevic – *Życie z chemią na co dzień*
- dr W. Wołodkiewicz – *Wielcy uczelni w anegdocie*

WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY

Nominacje

- Prof. dr hab. A. Kokowski** z Instytutu Archeologii otrzymał uprawnienia rzeczoznawcy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w zakresie opieki nad zabytkami w dziedzinie Archeologia, w specjalizacji Archeologia pradziejowa i powszechna oraz ochrona archeologicznego dziedzictwa kulturowego.

Wyróżnienia

- W dniu **20 czerwca** dyrektor Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS **prof. Feliks Czyżewski** wyróżniony został medalem Zasłużony dla Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Włodawskiej. Został on wręczony podczas Uroczystego Zjazdu z okazji XXV-lecia Towarzystwa. Okuninka 20 VI 2009.
- Dr hab. P. Łozowski** (Zakład Języka Angielskiego) otrzymał nagrodę II stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za osiągnięcia naukowe (tj. za książkę *Language as Symbol of Experience...*).
- W dniu **23 października 2009 r.** z okazji inauguracji roku akademickiego na wniosek Rady Naukowej Instytutu z listopada 2008 r. odznaczenia państwowe i resortowe otrzymali:
 - dr L. Mikrut** – Złoty Krzyż Zasługi za wieloletnią służbę,
 - dr H. Munia** – Medal KEN.

Habilitacje

- 23 września** odbyło się kolokwium habilitacyjne **dr J. Szcześniak** z Instytutu Filologii Polskiej. Temat rozprawy: *Pozytywistyczne inne światy. Utopia i antyutopia w refleksji pisarzy postyczeniowych*. **Recenzenci:** prof. dr hab. G. Borkowska (Instytut Badań Literackich PAN), prof. dr hab. E. Łoch (UMCS), prof. dr hab. E. Paczoska (Uniwersytet Warszawski), prof. dr hab. T. Sobieraj (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu).
- 28 października** odbyło się kolokwium habilitacyjne **dr P. Tusinińskiego**. Temat rozprawy: *Postępowanie ustawodawcze w sejmie i w senacie II Rzeczypospolitej 1919–1939. Prawo – zwyczaj – praktyka parlamentarna*. **Recenzenci:** prof. dr hab. M. Śliwa (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), prof. dr hab. E. Łoch, prof. dr hab. Z. Zaporoski (UMCS), prof. dr hab. Jerzy Pietrzak (Uniwersytet Wrocławski), prof. dr hab. K. Badziak (Uniwersytet Łódzki).

Doktoraty

- 20 maja 2009 r.** odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej **mgr R. Zięby** pt. *Galicja wobec powstania styczniowego*. **Promotor:** em. prof. dr hab. W. Śladkowski (UMCS). **Recenzenci:** dr hab. prof. KUL Niebelski, prof. dr hab. J. Lewandowski (UMCS).
- 27 maja 2009 r.** odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej **mgr. A. Wójtowicza** pt. *Twórczość prozatorska Pierwszej Awangardy*. **Promotor:** prof. dr hab. J. Święch (UMCS). **Recenzenci:** em. prof. dr hab. S. Jaworski (UJ), prof. dr hab. S. Wysłouch (UAM).
- 9 czerwca 2009 r.** odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej **mgr M. Trepczyńskiej** pt. *Self – and Peer – evaluation in Writing: a Study of the Effects of Training in Evaluation on the Development of Writing Skills of Polish Advanced Learners of English*. **Promotor:** prof. dr hab. H. Chodkiewicz (UMCS). **Recenzenci:** dr hab. M. Dakowska (UW), prof. dr hab. M. Wysocka (UŚ).
- 9 czerwca 2009 r.** odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej **mgr O. Savruk** pt. *Meaning and idiomaticity. A Cognitive grammar analysis of English and Ukrainian idiomatic expressions*. **Promotor:** prof. dr hab. H. Kardeła (UMCS). **Recenzenci:** dr hab. prof. ATH B. Bierwiazzonek, prof. dr hab. M. Łesioń (UMCS).

- **26 czerwca 2009 r.** odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej **mgr I. Czyżak pt.** *Selected Aspects of English Consonantal Allophony. A Study in Optimality Theory*. **Promotor:** dr hab. J. Szpyra-Kozłowska, prof. UMCS. **Recenzenci:** prof. dr hab. K. Dziubalska-Kołaczyk (UAM), dr hab. E. Cyran, prof. KUL.
- **1 lipca 2009 r.** odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej **mgr M. Tymochowicz pt.** *Święta rodzinne na obszarze województwa lubelskiego – tradycja i współczesność*. **Promotor:** dr hab. J. Adamowski, prof. UMCS. **Recenzenci:** dr hab. S. Niebrzegowska-Bartmińska, (UMCS), dr hab. Z. Kupisiński SVD (KUL).
- **8 lipca 2009 r.** odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej **mgr. T. Czanoty pt.** *To zawsze zostanie dla potomności... Archiwalia w kręgu myśli i prac Jerzego Giedroycia*. **Promotor:** dr hab. prof. UMCS K. Skupieński. **Recenzenci:** prof. dr hab. J. Pomorski (UMCS), prof. dr hab. S. Sierpowski (UAM).
- **8 lipca 2009 r.** odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej **mgr. T. Toporowskiego pt.** *Żołnierz Południa. Generał Robert Lee (1807–1870)*. **Promotor:** em. prof. dr hab. W. Śladkowski. **Recenzenci:** dr hab. prof. UMCS J. Kutnik, prof. dr hab. E. Mierzwa (UH-P Kielce).
- **7 października 2009 r.** odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej **mgr O. Blashkiv pt.** *Kultura Czech i Słowacji w życiu i dorobku naukowym Dmytra Czyżewskiego*. **Promotor:** prof. dr hab. R. Mnich (AP Siedlce). **Recenzenci:** prof. dr hab. J. Orłowski (UMCS), prof. dr hab. I. Posil (Uniwersytet T. Masaryka Brno, Czechy).

Wizyty

- W dniach od 6 do 15 lipca 2009 r. w Instytucie Historii przebywała grupa studentów z Uniwersytetu Państwowego w Brińsku (Rosja), w oparciu o zawartą w marcu umowę o wymianie studentów.
- We wrześniu gośćmi Instytutu Historii naszego Wydziału były trzy wykładowczynie z Katedry Historii Wołyńskiego Narodowego Uniwersytetu im. Łesi Ukrainki w Łucku: **doc. L. Strilczuk** – prodziekan Wydziału Historycznego, **doc. W. Pietrowicz** i **dr L. Poniedziałnik**. Wizyta stanowiła kolejną okazję do wymiany uwag odnoszących się do podejmowanych problemów badawczych jak też dalszej współpracy, w tym wymiany grup studenckich. Delegacja została przyjęta przez prorektora UMCS **prof. dr hab. R. Dębickiego**.
- 12 października Zakład Kultury i Historii Żydów w Instytucie Kulturoznawstwa UMCS zorganizował wykład **Dr. P. Glassera** z YIVO Institute for Jewish Research w Nowym Jorku. Wykład zatytułowany był *The Geography of Yiddish A Survey of Yiddish Dialects Across Europe* (Geografia języka jidysz – dialekty na terenie Europy).
- W dniach od 22 do 25 października 2009 r. w Instytucie Archeologii przebywał **dr Jasper de Bruin** z Katedry Prowincjonalno-Rzymskiej Archeologii Uniwersytetu w Leiden (Holandia), w związku z realizacją międzynarodowego projektu naukowego *Marek Aureliusz i jego czasy*.
- 5 listopada Zakład Kultury i Historii Żydów w Instytucie Kulturoznawstwa UMCS zorganizował **spotkanie z P. Białowitsem** – uczestnikiem powstania w obozie

zagłady w Sobiborze, autorem książki pt. *Bunt w Sobiborze. Opowieść o przetrwaniu w Polsce okupowanej przez Niemców*.

Wyjazdy

- W ostatnich miesiącach pracownicy Instytutu Historii prowadzili kwerendy źródłowe w następujących ośrodkach zagranicznych: Londyn (dr hab. R. Litwiński i dr M. Sioma), Łuck i Równe (dr A. Czuchryta), Moskwa (dr M. Korzeniowski i dr D. Tarasiuk), Sankt Petersburg (dr K. Latawiec), Tybinga (dr J. Sobiesiak).
- **We wrześniu br.** w ramach programu Erasmus **dr P. Frelik** (Zakład Literatury i Kultury Amerykańskiej) przeprowadził kurs *Cyberpunk – the Future Imperfect* na University of Joensuu (Finlandia).
- **Dr M. Kojder** (Instytut Filologii Słowiańskiej) uczestniczył w grantie rządowego programu Polskiej Pomocy Zagranicznej pt. *Obywatele wspólnej Europy*. Kolejny etap tego grantu, tj. olimpiada europejska realizowany był w Eupatorii W dniach od 10 do 18 października 2009 r.

Konferencje

- 1 czerwca 2009 roku odbyło się w Woli Uhruskiej sympozjum naukowe zorganizowane przez Instytut Filologii Słowiańskiej UMCS i Urząd Gminy Wola Uhruska. Bloki tematyczne sympozjum: *Czy transgraniczna współpraca gospodarcza implikuje samorządy i szkoły do podjęcia nauczania języka ukraińskiego w regionie*; Wprowadzenie do dyskusji – **prof. M. Żukowski**; *Placówki oświatowe szansa na poszerzenie zainteresowań językiem i kulturą ukraińską*. *Miejsce języka ukraińskiego w systemie szkolnictwa ponadpodstawowego*; Wprowadzenie do dyskusji – lubelski wicekurator oświaty **H. B. Wagner**; *Język ukraiński w systemie szkolnictwa wyższego w Polsce*; Wprowadzenie do dyskusji – **dr M. Jastrzębski**. Konferencja odbyła się pod honorowym patronatem Konsula Generalnego Ukrainy w Lublinie **O. Horbenko**. Podczas sympozjum dokonano odsłonięcia pamiątkowej tablicy, poświęconej honorowemu patronatowi Instytutu Filologii Słowiańskiej nad Zespołem Szkół Gimnazjum i Liceum im. Jana Pawła II w Woli Uhruskiej. Równolegle z obradami odbył się IV Powiatowy Konkurs Recytatorski *Rosyjska poezja klasyczna*, w którym uczestniczyli uczniowie szkół podstawowych i gimnazjum w Sielcu, Włodawie i Woli Uhruskiej. Gośćmi konkursu byli również uczniowie z gimnazjum w Lubomlu na Ukrainie. Jury w składzie: **dr hab. J. Tarkowska** – przewodnicząca, **dr E. Białek** – członek, **dr A. Choma** – członek, przyznało nagrody i wyróżnienia ufundowane przez Kuratora Oświaty w Lublinie, Starostę Powiatowego we Włodawie oraz Wójta Gminy Wola Uhruska.
- W dniach od 7 do 10 czerwca 2009 roku odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa *Современная русистика в формировании единого культурного и информационного пространства Европы: Обучение русскому языку студентов филологических и нефилологических факультетов вузов*. Organizatorami konferencji byli: Instytut Filologii Słowiańskiej UMCS, Instytut Rusycystyki Uniwersytetu Warszawskie-

go oraz Fundacja „Russkij Mir”. W trakcie trwania konferencji miało miejsce podpisanie umowy o współpracy między Fundacją „Russkij mir” oraz Rektorem UMCS prof. A. Dąbrowskim. W spotkaniu uczestniczyli m.in. prorektor prof. R. Szczygieł, dziekan Wydziału prof. H. Gmiterek.

- W dniach **od 19 do 20 czerwca 2009** w Mikulovie na Morawach odbyło się robocze spotkanie międzynarodowego zespołu przygotowującego europejski projekt badawczy **Marek Aureliusz i jego czasy**. Ideę projektu przygotował **prof. M. Erdrich** z Instytutu Archeologii, a wspierają go inni lubelscy naukowcy – **prof. A. Kokowski** i **dr hab. E. Droberjar**, także z IA oraz **dr P. Madejski** z Zakładu Historii Starożytnej Instytutu Historii UMCS.
- W dniach **od 19 do 20 czerwca 2009** **dr M. Wójcicka** (Instytut Kulturoznawstwa) wzięła udział w międzynarodowej konferencji naukowej *Historie kuchenne. Rola i znaczenia pożywienia w kulturze*, podczas której wygłosiła referat *Menu jako gatunek językowo-kulturowej wypowiedzi*.
- **23 i 24 czerwca 2009** Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego zorganizował *Secundum doctorandum archaeologiae symposium (II Forum Doktorantów Archeologii)* na temat *Obraz struktury społecznej w świetle źródeł archeologicznych w pradziejach i średniowieczu*. W spotkaniu uczestniczył **mgr T. Wiśniewski** z Instytutu Archeologii, prezentując w sesji posterowej materiały *Klementowice 20 – magdaleńskie obozowisko w zachodniej części Płaskowyżu Nałęczowskiego*.
- **26 czerwca 2009** w Hrubieszowie odbyła się, zorganizowana przez Burmistrza Miasta, konferencja z okazji zakończenia projektu pod nazwą *Witajcie w Gotanii – projekt budowy i promocji ponadlokalnej marki regionu hrubieszowsko-tomaszowsko-zamojskiego*, na którą został zaproszony **prof. A. Kokowski**. Uczestnicy spotkania dyskutowali o potrzebie ponadregionalnych działań na rzecz rozwoju lokalnych społeczności.
- W dniach **od 1 do 4 lipca 2009** pracownicy Zakładu Literatury Angielskiej Instytutu Anglistyki wzięli czynny udział w 10. Międzynarodowej Konferencji *Far Other Worlds and Other Seas*, organizowanej przez Utopian Studies Society / Europe na uniwersytecie w Porto w Portugalii. Konferencja poświęcona była szeroko pojętemu zagadnieniu utopianizmu w literaturze, filozofii, historii, architekturze, polityce i antropologii.
- 3 lipca 2009 w ramach III Międzynarodowego Zjazdu Miłośników Traktów *Zachód-Wschód* w Lubelskim Domu Kultury odbyła się trzecia już Konferencja *Szlak Jagielloński. Kraków – Lublin – Wilno*, w czasie której **dr hab. A. Rozwałka** z Instytutu Archeologii wygłosił referat *Biskupice (pow. Świdnik, gm. Trawniki, woj. lubelskie) na tle średniowiecznych szlaków handlowych Ziemi Lubelskiej*.
- Na zaproszenie Instytutu Sztuki, Etnografii i Folkloru Białoruskiej Akademii Nauk **prof. dr hab. A. Brzowska-Krajka** z Zakładu Historii Literatury Polskiej Instytutu Filologii Polskiej przebywała w dniach **od 13 do 18 lipca 2009** w Mińsku, gdzie uczestniczyła w 39th International Ballad Conference: *Folk Heritage of the*

World: from the Past, through the Present, into the Future i wygłosiła referat pt. *Lest our Goblet of Culture is Smashed: Polish Folk Culture in Contemporary McWorld* oraz przeprowadziła inauguracyjne posiedzenie IOV Science and Research Commission for Central and East Europe – jako przewodnicząca tej międzynarodowej Komisji, mianowana przez IOV Presidential Council (The International Organization of Folk Art – agendy UNESCO). Gościem honorowym posiedzenia był Sekretarz Generalny IOV z Austrii **H. J. Holz**.

- **Prof. dr M. Erdrich** z Instytutu Archeologii uczestniczył w *The XXIst International Limes (Roman Frontiers) Congress*, który odbył się w Newcastle w Anglii. M. Erdrich zaprezentował wystąpienie *Roman Finds and Inter-Germanic Exchange* w ramach sesji poświęconej problemom *Barbaricum*.
- W ramach programu Erasmus na zaproszenie Wydziału Filologicznego Uniwersytetu im. Św. Cyryla i Metodego w Wielkim Tyrnowie (Bułgaria) z cyklem wykładów z zakresu gramatyki porównawczej języków słowiańskich przebywała w dniach 22–30 czerwca 2009 r. **dr M. Mostowska**, pracownik Zakładu Językoznawstwa Słowiańskiego Instytutu Filologii Słowiańskiej. Podczas pobytu ustalono również kierunki dalszej współpracy obu uczelni oraz wymiany studentów i kadry naukowo-dydaktycznej.
- **Prof. dr hab. Jacek Banaszkiewicz** i **dr hab. Andrzej Pleszczyński** z Instytutu Historii, w dniach od 25 do 26 czerwca 2009 wygłosili referaty na międzynarodowej konferencji, finansowanej z niemieckiego programu rządowego Münster, pt. *Die Chronik des Gallus Anonymus im Kontext zeitgenössischer Narrativität*.
- W dniach **od 2 do 4 września 2009 r.** w Ołomuńcu (Czechy) odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa *XX Ołomunieckie Dni Rusycystów*, zorganizowana pod egidą MAPRJAŁ. Wzięli w niej udział pracownicy Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS: **dr hab. B. Perczyńska** z referatem *Русские фразеологизмы с компонентом, относящимся к блатной лексике*, **dr Alina Orłowska** z referatem *Типология и семантика фантастического в «Пестрых сказках» Владимира Одоевского* i **dr A. Gozdek** z referatem *Женские мифологические образы в поэзии Валерия Брюсова: Афродита*. Oprócz zaprezentowania rezultatów swoich badań naukowych, uczestnicy (w liczbie około 140) mieli możliwość wzięcia udziału w ciekawych dyskusjach plenarnych i panelowych.
- W dniach od 9 do 12 września 2009 r. **prof. dr hab. M. Willaume** z Instytutu Historii wzięła udział w posiedzeniu Mieszanej Polsko-Rumuńskiej Komisji Historycznej, która obradowała w tym roku w Rumunii, w Uniwersytecie „Valahia” w Targoviste. Przewodniczącym strony polskiej jest prof. dr hab. J. Żarnowski, zaś strony rumuńskiej, prof. dr hab. D. Berindei. Podczas konferencji Profesor wygłosiła referat: *Relacje prasy galicyjskiej o wydarzeniach rewolucji 1848–1849 w Mołdawii i na Wołoszczyźnie*.
- Od 9 do 12 września 2009 **dr hab. W. Kozak-Zychman** z Instytutu Archeologii uczestniczyła w zorganizowanej w Łodzi XLII Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, występując w sesji posterowej poświęconej antropologii pradziejo-

- wej i historycznej z prezentacją *Wczesnośredniowieczne pochówki na cmentarzysku w Przemyślu (Plac Berka Joselewicza)*.
- **Dr E. Solska** z Instytutu Historii w dniach **od 10 do 13 września 2009** wygłosiła referat pt. *What remains after the 1989: political discourse on the moments of reality*, na konferencji: Twenty Years after the Fall of the Berlin Wall: Memory Politics and Democratization in Europe zorganizowanej w Rydze przez University of Latvia.
 - W dniach **od 15 do 17 września 2009** w Ostrawie odbyła się IV Czeska Konferencja Onomastyczna pt. *Mnohotvarnost a specifichnost onomastiky*. Została ona zorganizowana przez Wydział Filologiczny Uniwersytetu w Ostrawie. Przedsięwzięcie to wzbudziło duże zainteresowanie. Udział zgłosiło 76 naukowców z Czech, Słowacji, Niemiec, Austrii, Ukrainy, Rosji, Węgier i Polski. Licznie były reprezentowane polskie ośrodki (Białystok, Poznań, Opole, Katowice, Cieszyn, Częstochowa, Kraków, Łódź, Gdańsk, Szczecin, Bydgoszcz, Olsztyn, Wrocław i Lublin). Tematyka wystąpień dotyczyła zarówno problematyki teoretycznej, jak i materiałowej. W konferencji tej uczestniczyło dwóch pracowników Zakładu Filologii Ukraińskiej UMCS, **dr M. Kojder** z referatem pt. *Nazewnictwo osobowe na pograniczu polsko-ukraińskim w XVII i XVIII wieku*, oraz **dr M. Olejnik** z referatem pt. *Z badań nad mikrotoponimią na pograniczu polsko-ukraińskim*. Udział w konferencji przedstawiciele tak wielu instytucji naukowych był dobrą okazją do zapoznania się z badaniami prowadzonymi w tych ośrodkach, a także do nawiązania ściślejszych kontaktów między poszczególnymi naukowcami.
 - W ramach lubelskiej edycji Europejskich Dni Dziedzictwa, zorganizowanych w tym roku pod hasłem *Zabytkom na odsiecz 16 września 2009 r.* **dr A. Nowicka-Struska** (Instytut Filologii Polskiej) wygłosiła wykład na temat *Zapomniane historie. Kościoły lubelskie jako świadkowie życia miasta w XVII w.* Wykład zorganizowany został przez Miejską Bibliotekę Publiczną im H. Łopacińskiego.
 - W XVIII Powszechnym Zjeździe Historyków Polskich, który odbył się w dniach **od 16 do 19 września 2009** w Olsztynie, z referatami wystąpili pracownicy Instytutu Historii: **prof. dr hab. K. Skupiński**, *Dokument elektroniczny jako obiekt badań historyka. Dyplomatyka elektroniczna*; **dr A. Górak** [razem z dr D. Magierem], *Historyk wobec selekcji archiwalnej*; **dr E. Solska**, *Po co nam Filozofia Historii? Analityczność jako kategoria racjonalizacji dyskursu (historycznego)*; **dr M. Woźniak**, *Kiedy pamięć staje się źródłem historycznym. Historycy wobec tradycji ustnej*; **dr P. Witek**, *Metodologiczne problemy audiowizualnej koncepcji źródła historycznego*.
 - **17 września 2009 dr hab. A. Rozwałka** z Instytutu Archeologii uczestniczył, wraz z przedstawicielami wojewódzkich i miejskich służb konserwatorskich, w nara-dzie zorganizowanej w siedzibie parafii kościoła pw. św. Mikołaja w Lublinie, poświęconej organizacji przyszłych badań archeologicznych, architektonicznych oraz rewalo-rizacji kościoła św. Mikołaja na Czwartku.
 - **Prof. dr hab. M. Willaume** z Instytutu Historii w dniach **od 18 do 19 września 2009 r.** uczestniczyła w konferen-cji poświęconej polskim uchodźcom 1939 r. w Rumu-

- nii, zorganizowanej przez Instytut Kultury Rumuńskiej w Warszawie, Ośrodek „Karta” oraz Dom Spotkań z Historią, podczas którego zaprezentowała źródła do dziejów tego uchodźstwa – mało znane listy K. Iłakowiczówny. Konferencja połączona była z promocją albumu *Rumuński azyl*, opracowany przez A. Wancercz-Kluzę ze wstępem prof. dr. hab. T. Dubickiego.
- W dniach **od 18 do 22 września 2009 r.** **prof. M. Cymborska-Leboda** uczestniczyła w Montalbano Elicona (Sycylia) w międzynarodowym kongresie: La Rappre-tazione Del Fuoco Sulle Scene Del Teatro E Dell'opera, zorganizowanym pod patronatem Narodowego Centrum Badań Naukowych Paryskiego Uniwersytetu IV Sorbona, przy współpracy z Międzynarodowym Stowa-rzyszeniem Historii Teatru Opery i Baletu oraz Katedrą Historii Teatru Francuskiego Wydziału Języka i Literatur Obcych Uniwersytetu „G. D'Annunzio” Chieti - Pesca-ra. Temat wystąpienia: *«La tradition du feu»: le mythe de Prométhée et sa méthamorphose dans la tragédie de Viacheslav Ivanov „Prométhée”*.
 - W dniach **od 19 do 22 września 2009** **prof. A. Kokowski** z Instytutu Archeologii przebywał we Lwowie na za-proszenie Instytutu Kultury Polskiej, prezentując wykład *Wandaliski put ceres Evropu* w ramach projektu *Najwięk-sze osiągnięcia nauki polskiej*.
 - **Dr hab. D. Kupisz** i **dr J. Ternes** z Instytutu Historii uczestniczyli w międzynarodowej konferencji *Ziemia wołyńska w życiu średniowiecznej Europy*, która odby-ła się w dniach od 21 do 24 września 2009 na Ukrainie (Łuck-Świtaż).
 - Pracownicy Instytutu Historii **prof. dr hab. K. Wróbel-Lipowa**, **dr M. Ausz** i **dr D. Szewczuk** uczestniczyli w dniach od 23 do 25 września 2009 w konferencji naukowej *Szkola – Państwo – Społeczeństwo. Między autonomią a podległością* zorganizowanej przez Zakład Historii Nauki, Oświaty i Wychowania Instytutu Peda-gogiki Uniwersytetu Gdańskiego.
 - **Dr H. Kowalski**, **dr I. Łuć**, **dr P. Madejski** z Instytutu Historii uczestniczyli w konferencji Komisji Historii Starożytnej Polskiego Towarzystwa, pt. *Świat starożytny. Państwo i społeczeństwo*, która odbyła się w dniach **od 23 do 25 września 2009** w Warszawie.
 - W dniach **od 25 do 26 września 2009** pracownicy In-stitutu Filologii Słowiańskiej UMCS uczestniczyli w XVI międzynarodowej konferencji naukowej *Droga ku wzajemności* zorganizowanej w Białymstoku przez Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne w Pol-sce, Towarzystwo Kultury Białoruskiej, Katedrę Filologii Białoruskiej Uniwersytetu w Białymstoku przy współ-pracy Urzędu Wojewódzkiego w Grodnie, Związku Polaków na Białorusi i Uniwersytetu im. Janki Kupały w Grodnie. **Dr A. Dudek-Szumigaj** wystąpiła z refera-tem: *Inskrypcja jako komunikat językowy (na przykładzie napisów nagrobnych nekropolii prawosławnych wschod-niej Lubelszczyzny)* zaś **mgr A. Borowiec** wygłosiła re-ferat na temat: *Dewerbalne nomina ageatis z formantami obcymi we współczesnym języku białoruskim*.
 - W dniach od 25 do 26 września 2009 **dr M. Olejnik** (Za-kład Filologii Ukraińskiej) wziął udział w XIII edycji kon-ferencji „POLYSLAV”, zorganizowanej przez Instytut Sla-

wistyki w Hamburgu. Temat jego referatu: *Specyfika nazw obiektów terenowych na pograniczu polsko-ukraińskim*.

- W dniach 1 i 2 października **dr hab. D. Chemperek** z Instytutu Filologii Polskiej wygłosił referat *Poloniści w archiwach szwedzkich. Najnowsze badania* na między-narodowej konferencji naukowej zorganizowanej przez Uniwersytet w Białymstoku *Stan badań nad wielokultu-rowym dziedzictwem dawnej Rzeczypospolitej*.
- W dniach 7 i 8 października na międzynarodowej kon-ferencji *Epistolografia w dawnej Rzeczypospolitej* **dr hab. D. Chemperek** przedstawił referat *Listy poetyckie Danie-la Naborowskiego*. Organizatorem konferencji był Uni-wersytet Pedagogiczny w Krakowie.
- W dniach od 7 do 9 września 2009 w Centrum Na-ukowo-Dydaktycznym Instytutów Neofilologicznych Uniwersytetu Śląskiego w Sosnowcu miała miejsce Krajowa Konferencja Polskiego Towarzystwa Neofilo-logicznego pt. *Koncepcje i wdrożenia w glottodydaktyce*, na której świętowano jubileusz 80-lecia Towarzystwa. W konferencji brała czynny udział liczna reprezentacja Zakładu Lingwistyki Stosowanej Instytutu Germani-styki UMCS. Referaty wygłosiły **dr J. Janoszczyk** (*Sło-wo o interkulturowości w nauczaniu języków obcych*), **dr A. Pado** (*Strategie selekcji, organizacji i przyswajania lek-syki*), **dr J. Pędzisz** (*Blog jako narzędzie wspomagające rozwój kompetencji dyskursywnej*). **Dr H. Maleńczyk-Boguszewska** wraz z **dr Z. Magnuszewską** opracowały historię Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego jako publikację książkową: *Polskie Towarzystwo Neofilo-logiczne 1929–2009*, Katowice 2009. W pracach Zarządu Głównego brała aktywny udział **dr J. Knieja**, przewod-niczająca Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego. Prowadzącym jedną z sesji był **dr J. Krajka**, który prowadził również warsztaty dla nauczy-cieli języka angielskiego *Nowości on-line dla nauczycieli języków obcych*. Ponadto w konferencji brała udział **mgr A. Kozielska**.
- **Prof. dr hab. J. Żmudzki** z Zakładu Lingwistyki Stoso-wanej Instytutu Germanistyki wziął udział w konferen-cji pod hasłem *Translation: Theorie – Praxis – Didaktik (Translacja: Teoria – Praktyka – Dydaktyka)* organizo-wanej przez Instytut Germanistyki Uniwersytetu Wro-cławskiego w dniach od 17 do 19 września 2009. Prof. Żmudzki wygłosił wykład plenarny pt.: *Aktuelle Profile der germanistischen Translationsdidaktik in Polen (Aktu-alne profile dydaktyki translacji w germanistyce polskiej)* wraz z prof. Lwem Zybatowem z Innsbrucku oraz prof. Dilek Dizdar - Moguncja/Germersheim. Inne refera-ty plenarne w drugim dniu konferencji wygłosili: prof. Iwona Bartoszewicz UW, prof. Lothar Černy z Uniwer-sytetu w Kolonii oraz prof. Rudolf Muhr z Uniwersytetu w Grazu. W sekcjach późniejszych z licznym udziałem przedstawiciele różnych ośrodków germanistycznych z Polski i Niemiec omawiano różne typy problemów translacyjnych, praktyczne sposoby ich rozwiązywania oraz dydaktyzacji.
- W dniach od 18 do 20 września w Gdańsku **dr J. Krajka** z Zakładu Lingwistyki Stosowanej Instytutu Germa-nistyki uczestniczył w Międzynarodowym Seminarium Kontaktowym eTwinning, zorganizowanym przez Fun-

dację Rozwoju Systemu Edukacji pod auspicjami Kom-i-sji Europejskiej. Podczas seminarium dr Krajka wygłosił wykład plenarny zatytułowany *Technology of eTwinning partnerships - selecting tools for online collaboration*. W warsztatach uczestniczyli nauczyciele polskich i bry-tyjskich szkół podstawowych, którzy szukają partnera do współpracy w ramach programu eTwinning w obsza-rze historii, tradycji i kultury.

- W dniach od 2 do 4 października 2009 r. **prof. A. Ko-kowski** z Instytutu Archeologii przebywał w Niemczech, w ramach realizacji projektu *Polskie i niemieckie zainte-resowania starożytnościami południowej Rosji*.
- W dniach od 7 do 9 października 2009 r. w Kazimierzu Dolnym odbyła się międzynarodowa konferencja na-ukowo-techniczna, której głównym organizatorem był lubelski oddział Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, na temat *Ochrona środowiska i estetyka a rozwój infrastruktury drogowej*, w czasie której **prof. A. Kokowski** z Instytutu Archeologii zaprezentował re-ferat *Drogami przez barbarzyńską Europę przed dwoma tysiącami lat*.
- W dniach od 8 do 9 października 2009 r. w Lublinie od-była się międzynarodowa konferencja naukowa *Język ukraiński poza granicami Ukrainy* zorganizowana przez Zakład Filologii Ukraińskiej UMCS, PAN – Oddział w Lublinie, Katedrę Literatury Współczesnej Instytutu Filologii Polskiej KUL. Uczestnicy konferencji reprezen-towali następujące ośrodki naukowe: (zagraniczne) uni-wersytety w Łucku, Czerniowcach, Lwowie, Oddział Na-rodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie; (krajowe) Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Wrocławski, KUL, UMCS, Europejskie Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów w Lublinie. Konferencja objęła następu-jące bloki tematyczne:
 - a) stan i funkcjonowanie gwar ukraińskich poza granicami administracyjnymi Ukrainy;
 - b) język, literatura i prasa ukraińska poza granicami Ukra-iny;
 - c) język ukraiński jako obcy w dydaktyce szkół wyższych.
- 9 października 2009 r. **dr A. Domagała** (Zakład Logo-pedii i Językoznawstwa Stosowanego) wystąpiła z re-feratem na temat usprawniania komunikacji w choro-bie Alzheimer (współautor: mgr E. Długosz-Mazur z Lubelskiego Stowarzyszenia Alzheimerowskiego) na X Ogólnopolskim Zjeździe Organizacji Alzheimerowskich w Warszawie. Prezentacja własnych metod pracy z pa-cjentami pozwoliła zwrócić uwagę na potrzebę zorgani-zowanej opieki logopedycznej w chorobach otępiennych. Standardy postępowania logopedycznego w różnych przypadkach zaburzeń mowy – z uwzględnieniem no-wych grup pacjentów – są aktualnie opracowywane w Zakładzie Logopedii pod kierunkiem **prof. dr. hab. S. Grabiasa**.
- **Mgr I. Machowicz** oraz **dr J. Pędzisz** z Zakładu Lingwi-styki Stosowanej Instytutu Germanistyki uczestniczyły w konferencji pt. *Po dwudziestu latach: Demokratyczne rewolucje w Niemczech, Polsce i Czechach jako wyzwanie dla edukacji/ 20 Jahre danach: Die demokratischen Revolutionen in Deutschland, Polen und Tschechien als Herausforderungen für die Bildung*. Konferencja odbyła

się w Słubicach w dniach od 13 do 17 października 2009, a jej celem było zaprezentowanie rozwiązań dydaktycznych przy wprowadzaniu problematyki zmian systemowych na przełomie 1989/1990 roku.

- **15 października prof. dr hab. J. Adamowski i dr K. Smyk** (Zakład Kultury Polskiej, Instytut Kulturoznawstwa) uczestniczyli w konferencji naukowej *Między kulturą ludową a masową. Historia, teraźniejszość i perspektywy badań* w Kamieniu Śląskim. Podczas konferencji, która była częścią XIII Sesji Polsko-Słowackiej Komisji Nauk Humanistycznych, wygłosili referat: *Et-nolingwistyka jako metoda badań folklorystycznych*.
- Podczas I Zjazdu Polskiego Zjazdu Kulturoznawczego, który odbył się w dniach **od 15 do 17 października** w Katowicach i Cieszynie, pracownicy Instytutu Kulturoznawstwa wygłosili następujące referaty: **prof. dr hab. A. Radomski** Kulturoznawca – współczesny „analfabeta”? (film) oraz *Kultura – „Bóg” Humanistów?*; **prof. dr hab. B. Truchlińska** O potrzebie aksjologii w naukach o kulturze; **mgr J. Przychoda** Teorie społeczeństwa nowego typu a historia kultury i typologie cywilizacji; **mgr A. Skrobas** Sztuka radykalnego performance w aspekcie aksjologicznym; **mgr M. Dąbrowska**: Czy Polacy są Europejczykami? Równość płci a granice kultury europejskiej; **mgr R. Bomba**: Na przecięciu teorii, na skrzyżowaniu mediów. Badanie gier komputerowych jako nowa subdyscyplina kulturoznawstwa.
- W dniach **od 15 do 18 października dr P. Frelik** (Zakład Literatury i Kultury Amerykańskiej) wziął udział w konferencji naukowej pod tytułem *Nowa poświęconej najnowszej literaturze amerykańskiej*, podczas której zaprezentował referat nt. związków literatury postmodernistycznej i *science fiction*.
- W dniach **od 15 do 18 października 2009 r.** w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Rzeszowskiego odbyła się międzynarodowa konferencja pt. *Text und Stil (Tekst i styl)*. Jej formuła obejmowała następujące zakresy tematyczne: rozważania teoretyczne dotyczące relacji tekst-styl oraz wzorzec tekstowy-styl, a także klasyfikacji tekstów i stylów. W trzech sekcjach zaprezentowano praktyczne analizy stylów i wybranych rodzajów tekstów. W konferencji wzięli udział językoznawcy kilku pokoleń z Polski i zagranicy, tj. z Niemiec, Szwajcarii, Austrii, Rumunii, Francji i Słowenii. Obok znanych polskich osobowości, takich jak **prof. prof. Z. Bilut-Homplewicz** (Rzeszów), **Z. Berdychowska** (Kraków), **Z. Wawrzyniak** (Rzeszów), **S. Grucza** (Warszawa) na konferencję przyjęli też zaproszenie znamienici goście: nestor światowej lingwistyki tekstu **prof. Wolfgang Heinemann** (Lipsk) oraz **prof. prof. Karl-Dieter Bunting** (Essen), **Gerd Antos** (Halle), **Heinz-Helmut Lüger** (Koblenz-Landau). Wśród uczestników konferencji była też pani **dr J. Knieja** z Zakładu Lingwistyki Stosowanej Instytutu Germanistyki, która wygłosiła referat poparty prezentacją multimedialną pt. *Zur textsortenspezifischen Abgrenzung der Textsorte Comic* (Możliwości ustanowienia i opisu wzorca tekstowego komiksu).
- **16 października** podczas inauguracji roku akademickiego w Kolegium Licencjackim UMCS w Białej Podlaskiej

kierownik ZJS – **prof. Petar Sotirov** wygłosił wykład inauguracyjny *Globalizacja a los języków narodowych*.

- **17 października** odbyło się zebranie założycielskie Stowarzyszenia Tłumaczy Literatury Pięknej. Wśród członków-założycieli jest adiunkt Zakładu Językoznawstwa Słowiańskiego Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS **dr A. Mokrzycka**.
- W dniach **19 i 20 października 2009 r. dr A. Czuchryta** (Instytut Historii) uczestniczył w ogólnopolskiej konferencji pt. *Dwudziestolecie. Bilans sukcesów i niepowodzeń państwa polskiego w okresie międzywojennym i w latach 1989-2009*. zorganizowanej przez Uniwersytet Śląski w Katowicach. Wygłosił na niej referat pt. *Cukier lubelski w okresie międzywojennym i w latach 1989–2009. Między reglamentacją a wolnym rynkiem*.
- W dniach **od 20 do 21 października 2009 r.** odbyła się w Lublinie ogólnopolska konferencja naukowa *Zbrodnie, sensacje i katastrofy w prasie polskiej do 1914 roku* zorganizowana przez WSPiA w Lublinie oraz Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie. Podczas konferencji referaty wygłosili pracownicy Instytutu Filologii Polskiej **dr M. Chachaj** (*Poufne instrukcje dla adwokatów Aleksandra Chodkiewicza w sprawie rozwodowej z Karoliną z Wawelskich*), **dr M. Gabrys** (*Zbrodnie na ludowo. Casus „Kmiotka”*), **dr K. Puzio** (*Zbrodnie miłości i dumy. Na przykładzie powieści sensacyjno-historycznych z czasopism polskich lat 1815–1830*).
- W dniach **21 i 22 października 2009 r. prof. Ihor Nabytowycz** (Instytut Filologii Słowiańskiej) wziął udział w konferencji *Klasyka światowa w dyskursie krytycznoliterackim* Uniwersytetu im. Iwana Franki we Lwowie. Wygłosił na niej referat pt. *Фрактали та фрактальні структури у художньому тексті (na przykładzie prozy Льюїса Керрола i Хорха-Льюїса Борхеса)*.
- W dniach **22 i 23 października 2009 r.** w Lublinie odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa *Między literaturą a polityką – Józef Łobodowski. W setną rocznicę urodzin pisarza*. Organizatorzy: Muzeum Lubelskie w Lublinie, Oddział Literacki im. Józefa Czechowicza, Instytut Filologii Słowiańskiej UMCS w Lublinie, Stowarzyszenie Pisarzy Polskich – Oddział w Lublinie. Uczestnicy konferencji reprezentowali następujące ośrodki naukowe: uniwersytety w Łucku, Kijowie, Warszawie, Rzeszowie, Lublinie
- W dniu **23 października 2009** odbyła się we Włodawie (Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego) interdyscyplinarna konferencja *Moje miejsce nad Bugiem*. Podczas konferencji **dr M. Olejnik** (Instytut Filologii Słowiańskiej) wygłosił referat pt. *Z badań nad mikrotoponią północnej części powiatu włodawskiego*.
- W dniach 29 i 30 października 2009 r. w Urzędowie i w Lublinie odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. *Przestrzenie szlacheckiego samorządu. Miejsca obrad sejmików i zjazdów szlacheckich w Rzeczypospolitej XVI-XVIII wieku*. Zorganizował ją Instytut Historii UMCS (**prof. dr hab. H. Gmiterek i dr J. Ternes**) przy współudziale Wójta Gminy Urzędów i Towarzystwa Ziemi Urzędowskiej. Przedstawiono na niej 23 referaty (w tym 7 z zagranicy).

- **H. Kowalewski i A. Szkuat** (Zakład Języka Angielskiego) wzięli udział w Second ELC International Postgraduate Conference on English Linguistics (ELC2)(międzynarodowa językoznawcza konferencja doktorantów) w Vigo (Hiszpania) organizowanej w dniach 30 i 31 października. Wygłosili na niej referat pt. *From underground sexuality to speculative fiction. Morphological and semantic changes of the morpheme punk*.
- 3 listopada Zakład Kultury i Historii Żydów UMCS (wraz z Państwowym Muzeum na Majdanku i Stowarzyszeniem „Studnia Pamięci”) w rocznicę Akcji Erntefest zorganizował konferencję *Historia i pamięć o zagładzie Żydów na Lubelszczyźnie*. W programie konferencji znalazły się wystąpienia przedstawicieli instytucji współorganizujących konferencję **J. Chmielewski** (Stowarzyszenie „Studnia Pamięci): *Akcja Erntefest jako finalny etap Akcji Reinhardt*, **R. Kuwałek** (Państwowe Muzeum na Majdanku): *3-4 listopada w dystrykcie lubelskim. Przebieg masowych egzekucji Żydów w ramach Akcji „Erntefest”*, **W. Lenarczyk** (Państwowe Muzeum na Majdanku): *Obóz pracy przymusowej dla Żydów przy ulicy Lipowej w Lublinie (1939-1943) oraz prezentacja filmu „Erntefest” w oczach świadków* (Lublin 2008). W drugiej części spotkania referaty wygłosili studenci, doktoranci i pracownicy UMCS i innych uniwersytetów: **E. Nowak** (II rok kulturoznawstwa): *Getto w Piaskach 1940-1943. Przystanek na drodze ku ostatecznej zagładzie*; **M. Gnyp** (Stowarzyszenie „Studnia Pamięci”): *Zaloga SS na Majdanku w świetle relacji więźniów obozu*; **K. Banach** (filozofia, I rok studiów doktoranckich): *Relikty obozowe jako nośniki pamięci o żydowskich więźniach KL Lublin*; **Dr A. Kopciowski** (Zakład Kultury i Historii Żydów UMCS): *Księga pamięci Lublina jako źródło wiedzy o Zagładzie*; **J. Jawiczuk** (filozofia, IV rok studiów doktoranckich): *Strategie upamiętniania Holokaustu – Majdanek w sztuce współczesnej*; **A. Ciechomska** (V rok germanistyki UW): *Jak upamiętnić ofiary Zagłady? Dyskusja wokół Pomnika ku Czci Pomordowanych Żydów Europy*; **A. Cholewa** (III rok psychologii): *Zagłada – doświadczenie historyczne, doświadczenie psychologiczne*; **P. Brożek** (I rok historii SUM): *Henio on Facebook*. Na zakończenie konferencji odbył się panel dyskusyjny z udziałem **R. Kuwałka i D. Libionki** z Państwowego Muzeum na Majdanku oraz **A. Kopciowskiego** z Zakładu Kultury i Historii Żydów UMCS.

Inne

- W dniach 10 lipca **dr E. Białek** wystąpiła jako recenzent rozprawy doktorskiej **mgr M. Ciesielkiewicz** *La gramática contrastiva como estrategia de aprendizaje u comunicación* na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu w Grenadzie (Hiszpania) Promotorem pracy był dr Rafael Guzman Tirado
- 25 lipca 2009 w Masłomęczu pod Hrubieszowem, na terenie tzw. zagrody gockiej zorganizowano VI Biesiadę Archeologiczną. Inscenizacjom walk gockich wojowników, prezentacjom dawnych rzemiosł, grom i zabawom towarzyszył wykład **prof. dr hab. A. Kokowskiego** z Instytutu Archeologii *Gocka wioska – czyli robimy swoje*.
- **Dr R. Wysocki** z Instytutu Historii otrzymał stypendium Fundacji Lanckorońskich z Brzeźna na rok 2010 r.

- **Dr T. Giergiel** z Instytutu Historii był pomysłodawcą wydania tematycznego numeru Magazynu Historycznego „Mówią Wieki” w całości poświęconego dziejom Sandomierza. Jest to jedyne liczące się popularnonaukowe pismo historyczne na krajowym rynku prasowym, ukazujące się od przeszło 60 lat, aktualnie w nakładzie 14 700 egzemplarzy. W numerze, który ukazał się w czerwcu br., oprócz T. Giergiela, znalazł się również artykuł **dr hab. D. Kupisza** z Instytutu Historii.
- Zakład Archiwistyki Instytutu Historii był współorganizatorem międzynarodowego *III Symposium Dziejów Biurokracji*, które odbyło się w Siedlcach w dniach od 19 do 20 czerwca 2009 r. Wśród prelegentów byli m.in. pracownicy Instytutu Historii – **dr H. Bałabuch, dr A. Górak, dr K. Latawiec i dr M. Szumiło**.
- W dniach od 19 do 25 września 2009 studenci skupieni w Kole Naukowym Studentów Archeologii zorganizowali, w ramach *VI Lubelskiego Festiwalu Nauki*, pokazy dawnych rzemiosł i umiejętności.
- Dnia 18 października 2009 w Muzeum Kresów w Lubaczowie zaprezentowano wystawę *Archeologia Ziemi Lubaczowskiej*, przygotowaną wspólnie przez Muzeum i **mgr M. Piotrowskiego** z Instytutu Archeologii UMCS w Lublinie.
- W dniu 28 października 2009 r. z inicjatywy Dyrektora Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS **prof. F. Czyżewskiego** oraz przewodniczącej Zespołu ds. Promocji IFS UMCS **dr hab. J. Tarkowskiej** odbyło się spotkanie z delegacjami szkół objętych patronatem IFS UMCS. Uroczystego otwarcia obrad dokonali Prodziekan Wydziału Humanistycznego **prof. H. Pelc**, Dyrektor Instytutu oraz Wicekurator Lubelskiego Kuratorium Oświaty **H. B. Wagner**. Uczestnicy spotkania podzielili się uwagami co do perspektyw dalszej współpracy, a także dokonano uroczystego wręczenia nagrody Instytutu **mgr M. Koniecznemu**, Dyrektorowi Zespołu Szkół w Woli Uhruskiej, za owocną współpracę w ramach patronatu IFS UMCS.

WYDZIAŁ EKONOMICZNY

Nominacje i wyróżnienia

- **Dr hab. J. Szołno-Koguc** z Katedry Finansów Publicznych, postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 października 2009 r., została powołana na stanowisko Przewodniczącej Wspólnej Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych na kadencję 2009–2013. Wspólna Komisja Orzekająca orzeka w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych w zakresie realizacji szczególnych części budżetu państwa, jak Kancelaria Sejmu, Kancelaria Senatu, Kancelaria Prezydenta, Sąd Najwyższy, NSA, Trybunał Konstytucyjny, NIK, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, KRRiT, GIODO, IPN, Krajowe Biuro Wyborcze, Państwowa Inspekcja Pracy, Krajowa Rada Sądownicza. Aktualny skład Wspólnej Komisji Orzekającej liczy 15 członków.

Doktoraty

- **18 czerwca br.** odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej **mgr. M. Kuźmickiego**, uczestnika studiów doktoranckich w zakresie ekonomii, pt. *Wpływ otoczenia instytucjonalno-systemowego na rozwój przedsiębiorstw turystycznych w województwie lubelskim*. **Promotor:** prof. dr hab. G. Sobczyk. **Recenzenci:** dr hab. J. Sala, prof. nadzw. (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie), prof. dr hab. Urszula Wich (UMCS).
- **2 lipca br.** odbyły się publiczne obrony rozpraw doktorskich:
 - **mgr. R. Asyngiera**, asystenta w Zakładzie Rynków Finansowych, pt. *Zastosowanie fundamentalnej analizy wskaźnikowej do kształtowania strategii inwestycyjnych w akcje banków notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie*. **Promotor:** dr hab. H. Mamcarz, prof. nadzw. UMCS. **Recenzenci:** dr hab. I. Pyka, prof. nadzw. (Akademia Ekonomiczna w Katowicach), prof. dr hab. J. Węclawski (UMCS).
 - **mgr. A. Kruk**, słuchaczki studiów doktoranckich rekrutującej się z Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów, pt. *System opodatkowania dochodów osób fizycznych na Ukrainie*. **Promotor:** prof. dr hab. A. Pomorska. **Recenzenci:** prof. dr hab. A. Szewczuk (Uniwersytet Szczeciński), dr hab. J. Szołno-Koguc (UMCS).
 - **mgr. B. Zinczuka**, asystenta w Zakładzie Zarządzania, pt. *Uwarunkowania skuteczności zarządzania relacjami z klientem w przedsiębiorstwie*. **Promotor:** prof. dr hab. C. Sikorski. **Recenzenci:** dr hab. J. Czekaj, prof. nadzw. (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie), prof. dr hab. G. Sobczyk (UMCS).
- **9 lipca br.** odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej **mgr. G. Matyska**, asystenta w Katedrze Finansów Publicznych, pt. *Instrumenty polityki podatkowej państwa w systemie opodatkowania dochodów przedsiębiorców*. **Promotor:** prof. dr hab. A. Pomorska. **Recenzenci:** dr hab. T. Famulska, prof. nadzw. (AE w Katowicach), dr hab. J. Szołno-Koguc (UMCS).

Wszystkie obrony zakończyły się nadaniem doktorantom stopnia doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii.

Konferencje

- W dniach od 28 do 30 czerwca 2009 r. pracownicy Katedry Marketingu UMCS: **prof. G. Sobczyk**, **dr M. Lipowski**, **dr R. Mącik** i **mgr A. Celoch** uczestniczyli w międzynarodowej konferencji naukowej pt. *Konsument a rynek. Efekty działań marketingowych*. Organizatorem konferencji była Katedra Marketingu Uniwersytetu Rzeszowskiego, a miejscem obrad Iwonicz. Przygotowane i zaprezentowane na konferencji opracowania naukowe zostały opublikowane w specjalnym numerze „Handlu Wewnętrznego”.

Inne

- W dniach 4 i 5 listopada na Wydziale Ekonomicznym miała miejsce wizyta przedstawicieli Uniwersytetu w Huddersfield z Wielkiej Brytanii. Współpraca pomiędzy tymi ośrodkami akademickimi trwa już ponad trzy lata, a studenci naszej uczelni mają tam możliwość uzyskania tytułu zawodowego licencjata. **Barbara Cafferty** i **Jana Fisherowa** zaprezentowały szeroką ofertę edukacyjną Szkoły Biznesu i możliwości wyjazdu na studia do Wielkiej Brytanii, kierowaną głównie dla trzeciego roku studiów pierwszego stopnia. Największym zainteresowaniem wśród około 30 kierunków kształcenia cieszył się nowy – Business with Financial Services.

W ramach współpracy w nadchodzącym roku akademickim prowadzone będą wykłady fakultatywne przez wykładowców z Huddersfield, a kadra Wydziału Ekonomicznego realizować będzie w Wielkiej Brytanii zajęcia z logistyki i zarządzania międzykulturowego.

Na spotkaniu z Dziekanem Wydziału **prof. dr hab. J. Węclawskim** i Prodziekan **prof. nadzw. dr hab. A. Sitko-Lutek** omówione zostały także możliwości współpracy badawczej pomiędzy regionami i uczelnią oraz wymiany doświadczeń naukowych.

WYDZIAŁ PEDAGOGIKI I PSYCHOLOGII

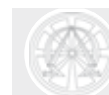
Nagrody i wyróżnienia

- **29 października 2009 r.** w Galerii Narodowej Zachęta w Warszawie odbyło się uroczyste wręczenie nagród laureatom dwóch konkursów: *Równe szanse, równy dostęp* oraz *Otwarte drzwi* organizowanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Podczas tej uroczystości w kategorii – praca doktorska pierwsze miejsce przyznano **M. Olempskej** za pracę pt. *Rodzinne uwarunkowania wrażliwości edukacyjnej i przystosowania szkolnego uczniów z uszkodzonym słuchem w momencie startu szkolnego*. Praca została napisana w Zakładzie Psychopedagogiki Specjalnej Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS w Lublinie pod kierunkiem prof. nadzw. dr hab. Zofii Palak.

Doktoraty

- **15 września** odbyły się publiczne obrony prac doktorskich:
 - **mgr I. Kierzkowskiej-Żuk**. **Temat:** *Poczucie bezpieczeństwa i przystosowanie szkolne uczniów klas III i IV z rodzin obciążonych ubóstwem*. **Promotor:** prof. dr hab. M. Chodkowska. **Recenzenci:** prof. dr hab. T. Borowska, prof. dr hab. J. Kirenko.
 - **mgr L. Klimek**. **Temat:** *Obraz siebie a obraz rodziny wychowanków domów dziecka*. **Promotor:** dr hab. Z. Bartkowicz, prof. nadzw. UMCS. **Recenzenci:** prof. dr hab. J. Kirenko, dr hab. M. Radochoński, prof. nadzw. UR.

- **16 września 2009 r.** odbyły się publiczne obrony prac doktorskich:
 - **mgr A. Fatygi-Paryż**. **Temat:** *Efektywność programu profilaktyczno-terapeutycznego „Ruch Aktywizujący” u uczniów z problemami zdrowotnymi*. **Promotor:** prof. dr hab. J. Kirenko. **Recenzenci:** prof. dr hab. T. Gałkowski, dr hab. E. Skrzetuska.
 - **mgr A. Piskorz**. **Temat:** *Ukierunkowania rozwoju zawodowego pilotów wojskowych*. **Promotor:** dr hab. R. Bera, prof. UMCS. **Recenzenci:** prof. dr hab. T. Nowacki, dr hab. R. Olszewski.

WYDZIAŁ FILOZOFII I SOCJOLOGII

Doktoraty

- **14 października 2009 r.** odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej **mgr E. Barańskiej**. **Temat:** *Człowiek i świat człowieka. Polityka i jej kryzys w interpretacji Hannah Arendt*. **Promotor:** prof. dr hab. Z. J. Czarnecki (WSPA). **Recenzenci:** prof. dr hab. A. Chmielewski (Uniwersytet Wrocławski), dr hab. J. Zdybel (UMCS).
- **21 października 2009 r.** odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej **mgr A. Bondarenko**. **Temat:** *Świadomościowe aspekty globalizacji a wolność społeczna*. **Promotor:** dr hab. L. Gawor (Uniwersytet Rzeszowski). **Recenzenci:** prof. dr hab. W. Kaczocha (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu), prof. dr hab. S. Jedynak (UMCS).
- **22 października 2009 r.** odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej **mgr I. Kazimierczak-Kałużnej**. **Temat:** *Subiektywny a obiektywny obraz lubuskiej biedy. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej wobec własnej sytuacji życiowej*. **Promotor:** dr hab. I. Machaj prof. nadzw. (US). **Recenzenci:** dr hab. A. Michalska prof. nadzw. (UAM), prof. zw. dr hab. Z. Kawczyńska-Butrym (UMCS).
- **28 października 2009 r.** odbyły się publiczne obrony rozpraw doktorskich:
 - **mgr B. Trybulec**. **Temat:** *Problem normatywności w epistemologii znaturalizowanej*. **Promotor:** prof. dr hab. J. Paśniczek (UMCS). **Recenzenci:** prof. dr hab. E. Kałuszyńska (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski), dr hab. M. Hetmański prof. nadzw. (UMCS).
 - **mgr Dominiki Polkowskiej**. **Temat:** *Kobiety w polskim Sejmie w latach 2005–2007*. **Promotor:** prof. dr hab. H. Domański (Instytut Filozofii i Socjologii PAN). **Recenzenci:** prof. dr hab. M. Filipiak (UMCS), dr hab. E. Malinowska prof. nadzw. (UŁ).
 - **mgr Naji-Pasek**. **Temat:** *Lokalny system wsparcia dla ofiar przemocy domowej w perspektywie policyjnej procedury „Niebieskiej Karty”*. **Promotor:** dr hab. M. Ogryzko-Wiewiórowska, prof. nadzw. (UMCS). **Recenzenci:** prof. zw. dr hab. K. Marzec-Holka (UKW), prof. dr hab. W. Świątkiewicz (UŚL).

Konferencje

- W dniu 16 czerwca 2009 roku **mgr M. Baczewska** uczestniczyła w międzynarodowej konferencji z cyklu Executive Briefing, *Autentyczne przywództwo. Jak w praktyce uczyć się przez doświadczenie i doskonalić jako przywódca* organizowanej przez Harvard Business Review Polska w Warszawie. Głównym prelegentem konferencji był światowy autorytet w zakresie przywództwa i strategii organizacyjnej, dr R. J. Thomas.
- W dniach 17 i 18 czerwca 2009 r. odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa *Filozofia XVII wieku – jej źródła i kontynuacje* zorganizowana przez Lubelskie Towarzystwo Naukowe i Zakład Historii Filozofii Nowożytnej UMCS. Konferencja była kolejną z cyklu poświęconych filozofii nowożytnej, wcześniejsze odbywały się w Białymstoku (Uniwersytet w Białymstoku), Wrocławiu (Uniwersytet Wrocławski), Lublinie (Katolicki Uniwersytet Lubelski) oraz Poznaniu (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). W ramach konferencji referaty wygłosiło dwóch pracowników Instytutu Filozofii UMCS: **prof. dr hab. H. Jakuszko** *Krytyka Locke'owskiej idei Boga w ujęciu Fritza Mauthnera* oraz **dr L. Kopciuch** *N. Hartmanna krytyka błędu Leibniza i jego „następców” (w kontekście problemu wolnej woli)*. **Prof. dr hab. Z. J. Czarnecki** (WSPiA) wygłosił referat *Soteriologiczna rola rozumu w filozofii XVII w.*
- W dniach od 24 do 26 czerwca 2009 roku **mgr M. Baczewska** uczestniczyła w V Ogólnopolskim Forum Etycznym *Etyka i dobro wspólne* organizowanym przez Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Na konferencji wygłosiła referat pt. *Etyczny wymiar przywództwa a idea dobra wspólnego*.
- W dniach od 9 do 16 sierpnia 2009 roku **mgr M. Baczewska** uczestniczyła w Międzynarodowym Seminarium Naukowym *The Neuwaldegg Summer Seminar* organizowanym przez Educational Initiative for Central and Eastern Europe w Wiedniu (Austria). Wykłady i konwersatoria prowadzone były przez wybitnych specjalistów z zakresu etyki, bio-etyki, metafizyki oraz filozofii politycznej.
- W dniach od 17 do 19 września 2009 roku **mgr M. Baczewska** uczestniczyła w IV Krakowskiej Konferencji Młodych Uczonych *Wyzwania nauki i techniki w ujęciu interdyscyplinarnym* organizowanej przez Grupę Naukową Pro Futuro na Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Na konferencji zdobyła wyróżnienie w konkursie na najlepszy referat w sekcji Nauki Ekonomiczne. Tytuł referatu: *Przywództwo emocjonalne: zagrożenie czy szansa? Próba analizy*.
- Na początku września br. odbyły się w Kazimierzu nad Wisłą warsztaty filozoficzne pod nazwą *Kazimierz Naturalism Workshop 2009: Naturalism and the Mind*. Zaproszonymi gośćmi byli **Carl Craver** z Washington University in St. Louis, **Tim Crane** z Cambridge University, **Alvaro Moreno** z University of the Basque

Kazimierz Naturalism Workshop 2009: Naturalism and the Mind

Country oraz **Ricardo Sanz** z Madrid Polytechnic University. Oprócz nich w warsztatach brała udział grupa uczestników z Polski, Europy oraz innych krajów. To było już piąte tego typu spotkanie zorganizowane przez Wydział Filozofii i Socjologii razem z Instytutem Filozofii i Socjologii PAN oraz z Ośrodkiem Badań Filozoficznych. Przyszłoroczne spotkanie odbędzie się pod hasłem *Kazimierz Naturalism Workshop 2010: Cognition and Language*.

- **Dr L. Kopciuch** uczestniczył w VI Konferencji Tłumaczy i Badaczy Filozofii Niemieckiej, zorganizowanej w Ustce w dniach od 14 do 15 września przez Instytut Filozofii UMK oraz Instytut Filozofii i Socjologii PAN.
- **Dr L. Kopciuch** wygłosił referat *Fenomenologia Hansa Reinerja* na międzynarodowej konferencji naukowej *Fenomenologia Husserla*, zorganizowanej w Rzeszowie przez Stowarzyszenie Fenomenologiczne im. J. Patocki oraz Międzywydziałowy Instytut Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Rzeszowskiego w dniach 22 i 23 października 2009 r.

WYDZIAŁ POLITOLOGII

Wyróżnienia

- **Prof. dr hab. M. Żmigrodzki**, Kierownik Zakładu Systemów Politycznych, został laureatem Nagrody im. Profesora Franciszka Ryszki za rok 2009 – najwyższego wyróżnienia naukowego z dziedziny politologii. Nagroda przyznawana jest raz w roku jednemu przedstawicielowi środowiska politologicznego w Polsce przez Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego.

- **Dr hab. W. Sokół**, Zakład Systemów Politycznych, otrzymał nagrodę II stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za książkę habilitacyjną *Geneza i ewolucja systemów wyborczych w państwach Europy Środkowej i Wschodniej* (Lublin 2007, Wyd. UMCS).

Doktoraty

- **5 czerwca br.** odbyły się publiczne obrony rozpraw doktorskich:
 - **mgr O. Pliszczyńskiej**, pt. *Geostrategia Stanów Zjednoczonych wobec państw obszaru Zakaukazia*. **Promotor:** dr hab. Andrzej Czarnocki, prof. nadzw. (UMCS). **Recenzenci:** prof. dr hab. R. Zięba (Uniwersytet Warszawski), dr hab. M. Pietraś, prof. nadzw. (UMCS).
 - **mgr J. Saneckiej**, pt. *Państwo w myśli politycznej Prawa i Sprawiedliwości*. **Promotor:** dr hab. K. Trembicka, prof. nadzw. (UMCS). **Recenzenci:** prof. dr hab. T. Godlewski (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), dr hab. W. Paruch (UMCS).
- **19 czerwca br.** odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej **mgr. J. Nowaka**, pt. *Aktywność obywateli online: teoria a praktyka*. **Promotor:** prof. dr hab. W. Mich (UMCS). **Recenzenci:** dr hab. Z. Oniszcuk (Uniwersytet Śląski w Katowicach.); dr hab. M. Marczevska-Rytka, prof. nadzw. (UMCS).

Wizyty

- Gościem Wydziału Politologii 4 czerwca br. był **prof. M. Szporer**, wykładowca University of Maryland.

Profesor wygłosił wykład zatytułowany: *Cechy i kierunki polityki USA*, w którym akcentował znaczenie zmian polityki amerykańskiej dla Polski po wyborze Baraka Obamy. Mówił także o nowej perspektywie politologicznej, obejmującej badania amerykańskie dotyczące obszaru Europy Środkowej i Wschodniej. Znaczną część wykładu, prof. M. Szporer poświęcił komunikacji politycznej, roli nowych mediów oraz kryzysowi prasy drukowanej. W swoich pracach prof. M. Szporer łączy zainteresowania politologiczne i medioznawcze, na stałe bowiem wykładu na Wydziale Komunikacji Społecznej. Z tego też zakresu prof. Szporer poprowadzi wykłady w Lublinie w roku akademickim 2009/2010. W trakcie wizyty gość Wydziału zwiedził nową salę audiowizualną, studia Radia Centrum oraz miasteczko akademickie.

Wyjazdy

- W dniach od 8 do 11 czerwca 2009 roku **dr hab. M. Marczevska-Rytka** profesor w Zakładzie Ruchów Politycznych uczestniczyła w międzynarodowej interdyscyplinarnej konferencji naukowej *'A Secular Age': Tracing the Contours of Religion and Belief* zorganizowanej przez Mater Dei Institute of Education, A College of Dublin City University w Dublinie. Prof. M. Marczevska-Rytka wygłosiła referat *The Paradigm of Secularisation in the Globalised World*. Obradom konferencji towarzyszyły zajęcia prowadzone w ramach szkoły letniej. Dzięki takiemu rozwiązaniu zarówno uczestnicy konferencji jak i szkoły letniej mogli brać udział w obu przedsięwzięciach. Zaproponowana formuła spotkania w dużej mierze przełożyła się na wzbogacenie i pogłębienie dyskusji. Jej celem była podjęta próba namysłu nad sposobem/sposobami, w jaki teologia i filozofia w dialogu z naukami społecznymi mogą ożywić dyskurs publiczny. Rozważania koncentrowały się przede wszystkim wokół głównych wątków i ocen książki Charlesa Taylora *A Secular Age*. W referatach i towarzyszącej im dyskusji podjęto także kwestie dotyczące między innymi takich zagadnień jak: stosunki między religią, wiarą i nowoczesnością; rola teologii i filozofii w przestrzeni publicznej; odchodzenie od odwoływania się do obiektywnego porządku moralnego czy wzrost znaczenia filozofii praw człowieka. W konferencji wzięło czynny udział około 60 uczestników z całego świata, którzy w różnoraki sposób odnosili się do ustaleń poczynionych przez Charlesa Taylora. Mimo polemiki podejmowanej przez część środowiska naukowego z koncepcjami proponowanymi przez Taylora właściwie uznano, iż obecnie jego przemyslenia stanowią punkt wyjścia do namysłu nad istotnymi wyznacznikami współczesności.
- W dniach od 12 do 16 lipca 2009 roku **dr hab. M. Marczevska-Rytka** profesor w Zakładzie Ruchów Politycznych wzięła udział w Międzynarodowym Kongresie International Political Science Association (IPSA). Kongres IPSA to najważniejsze wydarzenie w życiu naukowym środowiska politologicznego. O randze wydarzenia świadczy między innymi liczba uczestników, ilość reprezentowanych państw, ilość zor-

ganizowanych sesji. Dotychczas odbyło się dwadzieścia kongresów. Tegoroczny XXI Kongres w Santiago de Chile zgromadził rekordową liczbę uczestników – 2389 osób z 70 krajów. W sumie zorganizowano ponad 600 paneli, które odbywały się w University of Chile i the Pontifical Catholic University of Chile. Temat przewodni Kongresu zawierał się w tytule: *Global Discontent? Dilemmas of Change*. Uznano, iż termin „globalne niezadowolenie” (global discontent) stanowi pokłosie wyzwań epoki procesów globalizacji. Obrady odbywały się w ramach sesji plenarnych, dziesięciu sekcji tematycznych (m.in. stosunki międzynarodowe, polityka i instytucje polityczne w ujęciu porównawczym, socjologia polityczna, ekonomia polityczna, teoria polityki, polityka społeczna), dwóch sesji przedkongresowych (poświęconych sytuacji kobiet w Ameryce Łacińskiej i świecie), sesji komitetów badawczych (prawie 50 komitetów badawczych), sesji organizacji lokalnych oraz sesji specjalnych. W ramach sesji komitetu badawczego 21 (RC21 Political Socialization and Education) kierowanej przez prof. Christl De Landtsheer z Uniwersytetu w Antwerpii, prof. M. Marczevska-Rytka wygłosiła referat nt. *Populist Challenges to the Democracy-Building Process in Central Europe*. Obradom panelu przewodniczyła **prof. Vijay Laxmi Pandit** z Uniwersytetu w Delhi, a funkcję dyskutanta/recenzenta pełnił **prof. Paul Dekker** z Uniwersytetu w Tilburgu. Wystąpienie wywołało ożywioną dyskusję uczestników panelu. Spotkało się z pozytywnym przyjęciem i propozycją publikacji.

- **Dr K. Krzywicka** uczestniczyła w 53 Międzynarodowym Kongresie Amerykanistów – Congreso Internacional de Americanistas (ICA) na temat: *Los pueblos americanos: cambios y continuidades. La construcción de lo propio en un mundo globalizado* (<http://www.53ica.com/>). Siedzibą Kongresu, który odbył się w dniach od 19 do 24 lipca 2009 roku był Uniwersytet Iberoamerykański w mieście Meksyk.

Międzynarodowy Kongres Amerykanistów jest wydarzeniem naukowym, które odbywa się co trzy lata w Europie lub na Półkuli Zachodniej. ICA jest najstarszym międzynarodowym kongresem naukowym, który gromadzi badaczy obu Ameryk. Pierwszy Kongres ICA odbył się w 1875 roku i został zorganizowany w Nancy przez Francuskie Stowarzyszenie Amerykanistów. W 1895 r. XI Kongres ICA, odbył się po raz pierwszy na Półkuli Zachodniej, w Meksyku, gdzie amerykańscy z całego świata gościli jeszcze czterokrotnie: w 1910, 1939, 1962 oraz 1974 roku. Historia ICA posiada również swoją polską kartę. W 2000 roku jubileuszowy 50 Międzynarodowy Kongres Amerykanistów odbył się w murach Uniwersytetu Warszawskiego, a został zorganizowany przez Centrum Studiów Latinoamerykańskich UW.

Podczas 53 Kongresu ICA w Meksyku dr Krzywicka w ramach sympozjum na temat: *La Defensa y las Fuerzas Armadas en América Latina*, przedstawiła referat zatytułowany: *Las Fuerzas Armadas en el sistema político de la República Bolivariana de Venezuela* (Siły zbrojne w systemie politycznym Boliwariańskiej Re-

Obraz
Lecha
Mazurka

publiki Wenezueli). Referat zostanie opublikowany przez organizatorów Kongresu w formie zbiorowej publikacji, w formacie DVD. Artykuł zostanie również opublikowany w specjalnym wydaniu recenzowanego periodyku naukowego „Cuadernos de Estudios Latinoamericanos” wydawanego przez Instituto de Altos Estudios Para el Desarrollo w Bogocie, w Kolumbii. Przedstawiony podczas obrad ICA temat jest częścią realizowanego przez dr Krzywicką projektu badawczego poświęconego transformacji systemu politycznego Wenezueli.

W ramach 53 ICA dr Krzywicka wzięła udział w posiedzeniu Asociación Latinoamericana para el Estudios de Religiones (Latynoamerykańskiego Stowarzyszenia Studiów nad Religiami). Nawiązała kontakty naukowe z Escuela Nacional de Antropología e Historia – INAH w Meksyku, Departamento de Economía y Negocios de la Universidad Iberoamericana w Puebla oraz z Instituto de Altos Estudios Para el Desarrollo w Bogocie. Podjęła również współpracę z periodykiem naukowym „Argumentos. Estudios Críticos de la Sociedad Review” wydawanego przez División de Ciencias Sociales y Humanidades de la Universidad Autónoma Metropolitana w Meksyku.

- W dniach od 13 do 15 października Instytut Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego zorganizował konferencję *Federacja Rosyjska – między imperium a mocarstwem nowoczesnym*. Wzięli w niej udział pracownicy Wydziału Politologii UMCS: **dr K. Iwańczuk** (wystąpienie pt. *Geopolityczne dylematy Federacji Rosyjskiej*), **dr I. Topolski** (*Instrumenty militarne FR na obszarze WNP*), **dr B. Bojarczyk** (*Stosunki FR z Islamską Republiką Iranu*), **dr J. Olchowski** (*Od imperializmu kulturowego do dyplomacji kulturowej*) i **mgr M. Kosienkowski** (*FR wobec Naddniestrza*).

WYDZIAŁ ARTYSTYCZNY

Wystawy

- Otwarte w październiku I Międzynarodowe Biennale Wschodni Salon Sztuki – Lublin 2009 było prezentacją grafiki. Zostało zorganizowane pod hasłem *Kultura ponad podziałami*. Wzięło w niej udział 111 artystów z Białorusi, Litwy, Ukrainy i Polski. Wśród nagrodzonych znalazła się **M. Bąk** – asystentka z Zakładu Grafiki Projektowej i Serigrafii – która za pracę *Red-handed* otrzymała Nagrodę Dziekana Wydziału Artystycznego UMCS. Spośród pracowników WA w wystawie uczestniczyli ponadto: **M. Bałdyga-Nowakowska**, **A. Perłowska-Weiser** i **A. Popek**.
- Wystawę obrazów **L. Mazurka** można było oglądać w galerii ZPAP „Pod Podłogą” w Lublinie. Autor – od niedawna asystent w Zakładzie Grafiki Projektowej i Litografii prof. Piotra Lecha – jest absolwentem warszawskiej ASP. Specjalizował się tam w grafice wydawniczej. Była ona też przedmiotem jego dyplomu artystycznego, ale aneks do niego wykonał z malarstwa. „Pod Podłogą” Lech Mazurek zaprezentował kilkanaście obrazów zrealizowanych w stylistyce bliskiej komiksom, ale o wymowie ważkiej, gdyż pełnej krytycznego spojrzenia na aktualną rzeczywistość społeczno-polityczną.

Wyjazdy

- W drugiej połowie sierpnia grupa pracowników WA – muzyków i plastyków – wzięła udział w kilkudniowej wycieczce do Włoch. Celem były trzy miasta – Wenecja, Florencja i Rzym – oraz ich zabytki. W Wenecji uczestnicy wyjazdu zwiedzili ponadto ekspozycję 53. La Biennale di Venezia. Ta, jedna z największych wystaw świata, poświęcona jest sztuce najnowszej. W tym roku odbywała się pod hasłem *Making Worlds*, a uczestniczyli w niej artyści z 77 krajów. Uczestnicy wyjazdu mieli okazję zobaczenia różnych gatunków ich twórczej ekspresji: obrazów, rzeźb, instalacji wideo, performance itd.

Jubileusz Zdzisława Niedźwiedzia

Z okazji 45-lecia pracy twórczej prof. Zdzisława Niedźwiedzia w galerii ZPAP „Pod podłogą” w Lublinie odbyła się specjalna wystawa grafik artysty. Podczas wernisażu prezydent Lublina wręczył artyście nagrodę jubileuszową.

Zdzisław Niedźwiedź

Jubilat w 1964 r. ukończył Wydział Sztuk Pięknych UMK w Toruniu. Przez blisko 40 lat był związany z UMCS. Pracował w Instytucie Wychowania Plastycznego na Wydziale Pedagogiki i Psychologii, następnie w Międzywydziałowym Instytucie Artystycznym, a potem w Instytucie Sztuk Pięknych na Wydziale Artystycznym. W swojej karierze naukowo-dydaktycznej przeszedł wszystkie szczeble, począwszy od asystenta do profesora. Pełnił różne funkcje, m. in. w latach 1993–1996 był zastępcą dyrektora Instytutu, w latach 1997–1999 kuratorem Zakładu Teorii i Metodyki Wychowania Plastycznego, w latach 2000–2006 kierownikiem Zakładu Grafiki Warsztatowej II. Został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Działal w podziemiu solidarnościowym (pracował w tajnej bibliotece wydawniczej i zajmował się kolportażem czasopism). Od 1964 r. jest członkiem

Amorficzne ciało I, suchoryt/elektrotinta, 2001 r.

Związku Artystów Plastyków. W dorobku artystycznym posiada około 20 wystaw indywidualnych i około 100 wystaw zbiorowych, w tym 12 międzynarodowych. Prace artysty znajdują się w zbiorach prywatnych w kraju i za granicą.

Na jubileuszowej wystawie Z. Niedźwiedź zaprezentował 30 grafik z ostatnich dziesięciu lat swej pra-

cy twórczej. Były wśród nich grafiki z tak znanych i kojarzonych z nim cykli, jak „Ciała amorficzne”, „Na zewnątrz”, „Chusty”, czy „Z wnętrza ziemi”. Wystawie towarzyszył barwny katalog z portretem Jubilata i dziesięcioma reprodukcjami jego prac wykonanych oryginalną, autorską techniką elektrotinty łączonej z suchorytem.

Jubileusz 60-lecia Chóru UMCS

*Bądź dumna z moich zasług
i delfickim laurem Melpomeno łaskawie opleć moje włosy*

Horacy

W dniu 23 października 2009 r. o godzinie 18.00 sala Filharmonii Lubelskiej, przed chwilą jeszcze zalana światłem i pełna gwaru słuchaczy szczerze wypełniających wszystkie, nawet stojące, miejsca milknie nagle i zapada ciemność.

Przy akompaniamencie kotłów na scenę wychodzi Chór Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej im. Jadwigi Czerwińskiej. Wraz z powracającym światłem rozbrzmiewają pierwsze dźwięki *Jubilate Deo* Andrzeja Kopcia. Kompozycja o zwartej, homofonicznej fakturze pozwala na ukazanie walorów zespołu: stopliwej i wyrównanej barwy, sprawnego operowania światłocieniami dynamiki i precyzji w quasi-chorałowych recytatywach. Następujące po niej dwa madrygały Stanisława Moryty *In horto* i *Epistula* wykonane są z lekkością właściwą temu gatunkowi. Mimo współczesnego rodowodu utwory owe pozwalają nam zajrzeć – niby przez dziurkę od klucza – w świat renesansowych ogrodów i w świat rycerskiego romansu. Na szczególną uwagę zasługują incipity tenorowe. Michał Sławecki operuje cie-

plym i nośnym głosem i zda się, że temu walorowi ulega cały zespół, tworząc niepowtarzalny, nostalgiczny klimat.

Missa brevis Jana Szopińskiego – utwór kończący część pierwszą koncertu – wprowadza słuchaczy w nastrój radosnej modlitwy. Nieco pogańskie, afrykańskie synkopowane rytmy Kyrie, Alleluja i Sanctus w partii chóralnej pozostają w kontrpunkcie lirycznego sopranu ciepłym o nasyconej barwie głosem wykonanym przez Pamelę Chłodną. Szczególne miejsce w kompozycji zajmuje *Agnus Dei*, które wydaje się oparte na najlepszych wzorcach muzyki filmowej. Współtowarzyszenie Piotra Chilimoniuka na fortepianie i wybór akordeonu do instrumentalnej partii traktowanej przez kompozytora ad libitum, kreowanej przez Marka Tarnowskiego wydaje się strzałem w dziesiątkę. Obydwaj instrumentalści potraktowali zapis nutowy jako kanwę do nieskrępowanej i świetnej improwizacji.

Część druga koncertu to *Exegi monumentum* Romualda Twardowskiego. Złożone z pięciu części oratorium angażowało: Chór-Jubilata, Chór

Gaudeamus Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. I. Franki w Drohobyczu (przygotowanie chóru – prof S. Datsyuk), solistów Annę Mikołajczyk – sopran i Jarosława Bręka – bas, Gabriela Klauzę – organy i Orkiestrę Symfoniczną Filharmonii Lubelskiej. Dzieło zostało skomponowane do jednej z najbardziej znanych pieśni Horacego *Wybudowałem pomnik trwalszy niż ze spiżu*. Największe wrażenie pozostały części wykorzystujący cały aparat wykonawczy. Ich monumentalizm był niejako alegorią, podsumowując jubileuszowy charakter całego koncertu.

Program mimo, iż zawierał kompozycje tylko ostatniego dziesięciolecia był bardzo zróżnicowany ze względu na mnogość form, gatunków i zmienną obsadę wykonawczą. Dyscyplina zespołów i świadome poruszenie się w stylistyce właściwej dla poszczególnych prezentacji to niewątpliwa zasługa, praca oraz charyzma dyrygentki – profesor Urszuli Bobryk. Jej dwudziestoletnia praca z Chórem-Jubilatem, która zaowocowała Złotymi Medalami i Złotymi Dyplomami, wielokrotnymi nagrodami dla najlepszego dyrygenta licznych festiwali i konkursów krajowych i międzynarodowych została uhonorowana i podczas tej uroczystości. Medal Ministra Kultury i Sztuki „Zasłużony Kulturze Polskiej, Gloria Artis”, Medal Komisji Edukacji Narodowej, listy gratulacyjne, a nade wszystko owoce na stojąco zgromadzonej publiczności dały wyraz uznania dla Jej trudu i talentu.

ZOFIA BERNATOWICZ

metody ich otrzymywania. Olejki eteryczne znane od czasów starożytnych, stosowane w pielęgnacji ciała i leczeniu, są tą grupą substancji czynnych, która znajduje szerokie zastosowanie zarówno w kosmetykach, jak i w lekach, a przede wszystkim w niezwykle szybko rozwijającej się aromaterapii.

W dniu 30 października 2009 odbyło się sympozjum *Horizonty Chemii*, zorganizowane przez członków Koła Naukowego „Bioaktywni”. Celem sympozjum było zapoznanie się z tematyką badawczą firm zaproszonych na to spotkanie. Gośćmi sympozjum byli przedstawiciele firm: Vet-agro, DSM, Instytut Sadownictwa i Kwiaciarstwa i Centrum Metal Odczynników Chemiczne Midas Investment. Zostały również przedstawione propozycje współpracy z firmami poprzez praktyki i staże dla studentów oraz współpraca badawcza z firmą Laboratoria Natury. Na sympozjum studenci wysłuchali również prezentacji wygłoszonych przez dr hab. Z. Rzączyńską prof. nadzw. UMCS, dr hab. R. Dobrowolskiego i członka KN „Bioaktywni” K. Dziewulską.

Chopin w Trybunale Koronnym

O spotkaniu z Mieczysławem Tomaszewskim

Niemal osobistym spotkaniem Chopina był wieczór zorganizowany w lubelskim Trybunale Koronnym 17 października 2009 roku, przypadający w dzień 160 rocznicy śmierci kompozytora. Lublin gościł Profesora Mieczysława Tomaszewskiego – nestora muzykologii polskiej, autorytet z dziedziny chopinologii. Profesor przyjechał do naszego miasta z okazji uroczystej premierowej promocji swojej najnowszej książki *Chopin. Fenomen i paradoks. Szkice i studia wybrane* (Lublin 2009), którą opublikowało Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej GAUDIUM. Autor roztoczył barwną i pasjonującą opowieść o sylwetce i twórczości muzycznej Fryderyka Chopina, przenosząc audytorium w sferę głębszych refleksji i romantycznej aury, ujmując słuchaczy pięknym sugestywnym mowy, muzykologicznej i literackiej zarazem.

Fenomen i paradoks Chopina to zjawisko – życia i twórczości – jawiące się jako jedyne w swoim rodzaju i niepowtarzalne ucieleśnienie kategorii romantyzmu, wyrastające ponad epokę i wyraziście odrębne, na wskroś oryginalne, „inne”, gdzie sztuka promieniuje poczuciem wolności i prawdą wyrazu, poetycznością i doskonałością warsztatu. Jest bezpośrednim i namacalnym „kształtem miłości”, emanacją krystalicznej czystości wyobraźni i liryzmu; łączy w sobie światowy uniwersalizm i polskość, stężoną ekspresję i „prostotę doskonałości peryklejskiej”, sięgając artystycznej pełni drogą samoograniczenia. W egzystencjalnej i artystycznej narracji życia kompozytor zdążył od przejęcia dziedzictwa (Józef Elsner, Karol Kurpiński, Franciszek Lessel, Maria Szymanowska) i pierwszych fascynacji (folklor kujawsko-mazowiecki, styl *brillant*), poprzez momenty „burzy i naporu” (erotyzm, heroizm), znaczącego spotkania (George Sand) oraz zagrożenia egzystencjalnego (kryzysy zdrowotne) – ku samotności i wyobraźni wyzwolonej „lat ostatnich” (Chopin: *Jestem sam, sam, sam, chociaż otoczony*. [...] *Świat ten mi jakoś mija*). Niezmiennie odczuwał patriotyczną solidarność z losami kraju, a jego „uskrzydłone klawisze” i „fortepian obudzony do życia” wypowiadały sensy najgłębsze; zawsze w sposób bardzo osobisty, intymny (*Fortepianowi ga-*

szczęście”, „gorzką radość”, „wyraz bólu przy rafaelicznej doskonałości”, „heroizm kłeski i uśmiech przez łzy”.

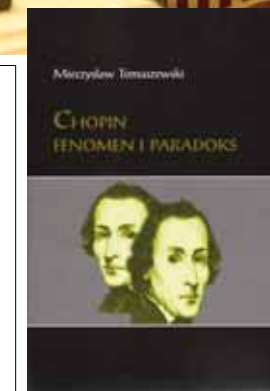
Tak – najogólniej i w największym skrócie – zabrzmiał opis wielkiej sztuki i jej genialnego twórcy; opis na kształt swoistej diachronicznej polifonii, gdzie z poglądami Profesora spletały się głosy epoki – Chopina i jemu współczesnych – oraz badaczy i myślicieli obecnej doby.

Wystąpienie Mieczysława Tomaszewskiego zyskało dopełnienie w pięknych, przyjętych ze szczerym aplauzem przez słuchaczy, kreacjach dwojga artystów Instytutu Muzyki Wydziału Artystycznego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej – Małgorzaty Krzemińskiej-Sribniak, interpretującej Chopina *Preludium cis-moll* op. 45 i finał *Presto* z *Sonaty b-moll* op. 35, oraz Piotra Chilimoniuka, który wykonał *Mazurka a-moll* op. 17 nr 4 Chopina i własną kompozycję do słów

Profesor
Mieczysław
Tomaszewski

dam to, co bym tobie był nieraz powiedział), a w samym akcie pianistycznym – absolutnie doskonały, jedyne, nieporównywalny z grą żadnego innego ówczesnego wirtuoza (Ferdynand Hiller: *nikt tak nigdy klawiszów nie dotykał*). Był człowiekiem *prawości nieposzlakowanej, uczciwości, bezinteresowności, wspaniałomyślności*, gdzie spotkały się ze sobą prostolinijność i arystokracyzm; osobowością dynamiczną – targaną uczuciami i emocjonalnymi uniesieniami, zmaganiem z chorobą i poważnymi dylematami moralnymi, niesłusznie przy tym przez wielu posądzanym o indyferentyzm religijny. Zarówno dla dziewiętnastowiecznych obserwatorów, jak i dla dzisiejszych chopinologów i chopinofanów w wielu newralgicznych punktach nadal pozostaje „poeta tonów” postacią tajemniczą, nieodgadnioną. Podobnie jak jego natchniona, niezwykła i nieustannie pulsująca życiem muzyka – w której widziano „bolesną rozkosz”, „gorzkie

Bioaktywni

W dniu 27 października 2009 roku 8 przedstawicieli Koła Naukowego „Bioaktywni” uczestniczyło w VI seminarium organizowanym przez Wyższą Szkołę Zawodową Kosmetyki i Pielęgnacji Zdrowia w Warszawie w ramach realizowanego projektu *Nauka, wiedza, kwalifikacje – upowszechnienie osiągnięć nauki w zakresie kosmetykologii*. Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Tematem seminarium były *Olejki eteryczne i związki zapachowe jako substancje czynne w kosmetyce farmacji i aromaterapii*. Wykładowcą był dr inż. Władysław S. Brud – dyrektor generalny POLLENY-AROMY, członek władz Międzynarodowej Federacji Handlu Olejkami Eterycznymi i Aromaterapii oraz wielu innych polskich i zagranicznych towarzystw. Uczestnicy seminarium poznali przegląd historyczny i aktualne zastosowania olejków eterycznych oraz

Piotr Chilimoniuk i Małgorzata Krzemińska-Sribniak

Czy doktorant przetrwa zimę?

Rozpoczyna się drugi rok studiów. Nowe wyzwania, piękne marzenia, życiwi pracownicy, żądza wiedzy, fascynacja i... brak funduszy na podstawowe opłaty i przysłowiowy „chleb”. Jak na pierwszym roku, tak i teraz – nie przewidziano ani jednego stypendium doktoranckiego dla doktorantów biologii na UMCS. Choć nasza opiekunka studiów jest z troską o dobro studentów „trzeciego stopnia”, nie posiada jednak władzy decydowania o tym, co się dzieje z pieniędzmi, które na konkretne cele co roku Wydział dostaje od Ministerstwa, na każdego doktoranta, którego ma pod swoimi skrzydłami.

Hanny Lewandowskiej *Ty nie jesteś, ty bywasz (z Chopinem w tle)*. Dźwięki tej muzyki stworzyły znakomitą harmonię z tematem i nastrojem wypowiedzi muzykologicznej. A potem – przez niemal godzinę – Autor składał autografy na egzemplarzach gustownie wydane go *Chopina*. Treści dedykacji adresowane każdemu z osobna, wpisywane starannie i bez najmniejszego pośpiechu, z wyraźnie odczuwalną – widoczną – atencją dla przyszłego Czytelnika. Koda godna całej formy.

Była też i część nieoficjalna. Na „chopinowskiej”, prawdziwie wytwornej kolacji w „Lubliniance” mieliśmy okazję wysłuchać dalszej części dyskursu Pana Profesora. O Chopinie, o pianście Józefie Hofmanie, botanice i wierze, o życia sprawach ważnych i ulotnych... Późna pora – choć zdaniem szacownego Gościa „jeszcze wczesna” – nie przeszkadzała.

Organizatorami promocyjno-rocznicowej uroczystości byli Wydawnictwo GAUDIUM i Wydział Artystyczny UMCS, zaś honorowy patronat nad nią sprawowali Jego Eksceleńcja ks. arcybiskup Józef Życiński – który wygłosił niezwykle zajmujące i nasycone osobistym tonem słowo wstępne – oraz Jego Magnificencja Rektor UMCS prof. Andrzej Dąbrowski. Zaszczycił prowadzenia tego wyjątkowego spotkania przypadł niżej podpisanemu.

TOMASZ JASIŃSKI

Ktoś powiedział mi – przecież są jeszcze stypendia naukowe, no i socjalne. Na pierwsze, rok temu, szczęśliwie się „załapałem” – wystarczyło ono na opłatę taniej stancji. Dołożyłem do tego „zaskórniaki” zarobione w Irlandii i starczyło na jedzenie. Szansa dostania drugiego typu stypendium jest niewielka, większa, jeśli jest się sierotą. Warunek ubiegania się – nieprzekroczenie progu w okolicy pięciuset siedemdziesięciu złotych na osobę w rodzinie. Przekracza go teoretycznie większość doktorantów, praktycznie, prawie żaden. Dlaczego? Otóż tożsamość doktoranta nie jest tożsamością „zwykłego” studenta, wiąże się z sytuacją bycia dorosłą, odpowiedzialną osobą, niekiedy już w związku małżeńskim. Doktorantowi, który nie jest już młodocianym studentem, a często jest małżonkiem, nie godzi się przecież oczekiwać comiesięcznych darowizn od rodziców w wysokości 800 zł. Stąd, jeśli nawet dochód w rodzinie przekracza próg ubóstwa, w praktyce każdy doktorant znajduje się w sytuacji, w której należałoby mu przyznać finansową pomoc socjalną, gdyż (o ile nie zatrzymał się w rozwoju psychicznym na poziomie nastolatka) robi wszystko, aby utrzymać się samodzielnie, a nie dzięki zarobkom rodziców. Doktorantom studiującym w trybie dziennym wolno iść co prawda do pracy, o ile nie będzie to praca na cały etat. Niestety trudno pogodzić pracę zarobkową z pracą na uczelni. Profesorowie, jak i cały system, wymagają od nas, aby owoce pracy naukowej były tak dorodne, jak historyczne owoce tych, którzy przed sformalizowaniem „doktoratu” jako studiów trzeciego stopnia, mieli możliwość większej płodności. Zazwyczaj byli asystentami i prowadząc badania, ćwiczenia i przygotowując doktorat – zarabiali. Jeszcze 4 lata temu na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi każdy doktorant dostawał „na wejście” stypendium, za które jakoś dało się utrzymać. Teraz przyjmuje się więcej doktorantów (prawdopodobnie z powodu idących za tym wyższych, skumulowanych dotacji z Ministerstwa), a stypendium doktoranckiego nie dostaje żaden z nich.

Istnieją wydziały, gdzie przyszły naukowiec może żyć bez lęku, nie musi szukać pracy poza uczelnią, może rozwijać siebie i naukę polską. Na przykład rok temu na Uniwersytecie Łódzkim na stacjonarne studium ekologii i ochrony środowiska przyjęto 7 osób. Czwórka z nich nie musi dramatycznie walczyć o byt, dostała stypendium na 4 lata i może ze spokojem w sercu zająć się pracą naukową. Na Studium Doktoranckie Biologii na UMCS, także rok temu, przyjęto również 7 osób. Trzy z nich już zrezygnowały ze współpracy z wydziałem BiNoZ, pozostali kombinują jak poradzić sobie finansowo. Spotkałem się z przytaczaniem uśmierających niepokój, innych przypadków polskich uczelni, gdzie doktoranci „programowo” nie dostają stypendiów. Ale czy patologiczne przypadki mogą być argumentami na rzecz wmawiania nam doktorantom, że taka sytuacja, jak na wydziale BiNoZ, jest czymś normalnym? Normalna, uczciwa, po prostu ludzka sytuacja, to na przykład stan rzeczy przywoływany z Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Łódzkiego. Nie dajmy sobie przeinaczać faktów. Fakty tu są takie, że jeśli nie ma szansy na ten „uczelniany tysiąc złotych z groszkiem”, to nie ma szansy na poważne, uczciwe pisanie doktoratu. Przykładowo, mamy na bio-

logii niepisany warunek, że nie dostaniemy „zaliczenia roku” jeśli po drugim roku nie otworzymy tzw. „przewodu” (wymagane ukończone 2/3 planowanej pracy), z tym, że nie wyobrażam sobie tego w momencie, kiedy od października trzeba będzie, zamiast robić główną część pracy doktorskiej, iść po prostu do jakiegokolwiek pracy, do tego pół etatu może nie wystarczyć, a nawet jeśli, to na pierwszym roku miałem żywy przykład osoby, której dorywcza praca uniemożliwiła postępy w pracy naukowej. Taki precedens powoduje błędne koło – ograniczona od samego początku płodność naukowa sprawia, że możliwa do zdobycia „kasę” na późniejszych latach studiów (granty i inne stypendia) prędzej zgarnie ktoś, kto wcześniej miał większe możliwości powiększania „dorobku naukowego” i jest przez to bardziej konkurencyjny. To samo dotyczy późniejszej walki o miejsce pracy na uczelni.

Jakie doktorant ma więc możliwości? Praca i wolontariat na miernym poziomie dla UMCS?; a może praca i naukowa kapitulacja?; a może studia doktoranckie na dobrym poziomie i chodzenie do Caritasu na obiady? Pierwsza opcja wydaje się nieracjonalna – po co być „popierdułkowatym” niby-naukowcem i do tego ryzykować, że doktorat będzie tak mierny, że recenzenci go odrzucą, a ponadto pracować za dar-

mo dla uczelni? (wolę iść na wolontariat do domu pomocy społecznej - bardziej praktyczne i potrzebne) Druga opcja wydaje się być bezsensowną syzyfową porażką – zaprzepaścić marzenia, zawrócić w połowie drogi do celu, zmarnować kawał zaangażowania? To jeszcze bardziej absurdalne, niż dyplom magistra w kieszeni jako przetarg w staraniu się o pracę na budowie. Osobiście już miałem wybrać tę trzecią możliwość, gdyby nie to, że pojawiła się jeszcze jedna droga wyjścia, która mam nadzieję, dokądś prowadzi. Równoległe z rozpoczęciem studiów doktoranckich podjąłem (z założenia „dodatkowe”) studia filozoficzne na KUL. Okazało się, że zaliczanie poszło mi tam na tyle sprawnie, że po pierwszym roku mogłem ubiegać się o tzw. „stypendium ministra”. Wydział Filozofii KUL przyjął wniosek i wysłał dalej. Mam nadzieję, że Ministerstwo również ustosunkuje się do niego pozytywnie. Tym sposobem możliwa jest sytuacja, że „dodatkowe” studia licencjackie staną się ważniejsze niż badania doktorskie. Dlaczego? Z powodu prostej, racjonalnej analizy stanu rzeczy i konieczności realizacji podstawowych potrzeb bytowych, bez których nie sposób realizować innych (np. aspiracji naukowych): moje zaangażowanie w studia na KUL, może być (tak jak – daj Boże – w tym roku akademickim) warunkiem utrzymania się przez następny rok i tym samym wa-

runkiem umożliwiającym kontynuację na takim poziomie studiów doktoranckich. Natomiast większe zaangażowanie się w tworzenie rozprawy doktorskiej, skutkowałoby słabszymi osiągnięciami na „kulowskich” studiach licencjackich, i w konsekwencji odebraniem sobie jedynej możliwości sensownej pomocy stypendialnej. Konieczność znalezienia jakiejś pracy na etacie jest równoznaczna z odebraniem sobie możliwości czasowych porządnego studiowania w ogóle, a także konkurencji o stypendium w przyszłości.

Dla doktoranta, który musi utrzymywać się poprzez aktywność pozauczelnianą (często w ogóle nie związaną z nabywaniem jakichkolwiek umiejętności przydatnych w byciu „naukowcem”), prowadzenie badań, ćwiczeń, organizowanie czegośkolwiek i pisanie rozprawy doktorskiej, może stać się tylko jakimś „dodatkiem”, w który nie ma możliwości się zaangażować. Jeśli płodność naukowa wychowanków przekłada się na finansową przyszłość uczelni, to próby rozwiązania problemu doktorantów powinny iść na sercu nie tylko najbardziej zainteresowanym, ale i profesorom, szczególnie tym „z urzędu” odpowiedzialnym za rozwój uniwersytetu.

ADAM PAWEŁ KUBIAK
STUDIA DOKTORANCKIE,
BIOLOGIA UMCS

Członkowie Studenckiego Koła Mikrobiologów na ogólnopolskich konferencjach naukowych

Członkowie Studenckiego Koła Naukowego Mikrobiologów UMCS, dzięki środkom przyznanych przez Rektora i dotacji Dziekana Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi, wzięli udział w dwóch ogólnopolskich konferencjach naukowych.

Pierwsza z nich – III Ogólnopolska Konferencja BioMilenium 2009 pod tytułem *Biotechnologia molekularna* – odbyła się w dniach od 22 do 24 października 2009 na Politechnice Gdańskiej. Hasło przewodnie *Biotechnologia – od badań podstawowych do wdrożeń* miało zwrócić uwagę na zbyt niski element praktyczny prowadzonych badań w zakresie biotechnologii i niewystarczający transfer innowacyjnych technologii z uniwersytetów do przemysłu. Organizatorzy zaproponowali 3 sesje tematyczne: molekularne mechanizmy patogenności drobnoustrojów, diagnostyka *In vitro* oraz molekularne aspekty biotechnologii przemysłowej.

Druga konferencja, pod hasłem *Mikrobiologia w medycynie, przemyśle i ochronie środowiska*, odbyła się w dniach od 24 do 25 października 2009 na Uniwersytecie Łódzkim. W związku z bardzo szeroką tematyką konferencji podzielono ją na 4 bloki tematyczne, obejmujące zagadnienia dotyczące nowych metod diagnostyki chorób zakaźnych człowieka i zwierząt, zakażeń bakteryjnych i czynników patogenności drobnoustrojów, wyzwań i nowych kierunków w biotechnologii i mikrobiologii środowiskowej oraz najnowszych doniesień z zakresu genetyki, biochemii i biologii molekularnej mikroorganizmów.

Tematy podejmowane na obydwu konferencjach są obiektem zainteresowań wielu z nas i łącznie decydują o rozwoju mikrobiologii i biotechnologii polskiej, które charakteryzują się zaawansowaną edukacją zarówno na poziomie studiów inżyniersko-magisterskich, jak i doktoranckich. Udział studentów w tych konferencjach pozwolił na nawiązanie nowych kontaktów z innymi kołami akademickimi o podobnym profilu działania, a także z pracownikami naukowymi z innych placówek o charakterze naukowo-badawczym, co – miejmy nadzieję – zaowocuje w przyszłości nawiązaniem współpracy. Zagadnienia poruszane na konferencjach znacząco wpłynęły na poszerzenie wiedzy z zakresu mikrobiologii, będąc doskonałym uzupełnieniem wiedzy zdobytej podczas toku studiów.

MARIAN IWONA, MARCIN MARCIAN
PRZEWODNICZĄCY KOŁA

Działalność wydawnicza bibliotek w czasach konwergencji mediów

Ogólnopolska konferencja naukowa

W dniach 24 i 25 września 2009 r. odbyła się zorganizowana przez Bibliotekę Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie ogólnopolska konferencja naukowa na temat: *Działalność wydawnicza bibliotek w czasach konwergencji mediów*. Wśród uczestników byli przedstawiciele bibliotek uniwersyteckich, bibliotek uczelni specjalistycznych, Biblioteki Narodowej, Centralnej Biblioteki Statystycznej, bibliotek publicznych. Przedstawiono dorobek wydawniczy bibliotek i projekty dalszego rozwoju działań edytorskich. Mówiono zarówno o edycjach piśmienniczych, jak i elektronicznych. Współczesna działalność publikacyjna obejmuje pracę nad książką elektroniczną, czasopiśmem elektronicznym, wtórną publikacją materiałów zdigitalizowanych. Różnorodne rozwiązania opierają się przede wszystkim na wykorzystaniu kanału komunikacji elektronicznej.

Prof. dr hab. Jacek Wojciechowski z Uniwersytetu Jagiellońskiego w wykładzie *Biblioteka akademicka jako wydawca* stanowiącym kanwę problematyki konferencji uświadomił wiele wyzwań wynikających z obecnej sytuacji komunikacyjnej, zwrócił uwagę na nowe zadania i potencjalne możliwości wynikające z faktu, że biblioteki akademickie były i są edytorami. Wytyczając kierunki do przyszłych działań, Profesor stwierdził, iż nie można wykluczyć konwergencji firm edytorskich – połączenia wydawnictwa i biblioteki tej samej uczelni. Jako narzędzie perspektywne bibliotek wskazał repozytorium mogące być platformą publikacji niskonakładowych (m. in. monografie czasopisma naukowe, bazy danych), jak też publikacji, które nie mogłyby powstać w formie tradycyjnej.

Tradycję i współczesność działalności wydawniczej BUW przedstawiła **Wanda Maria Rudzińska**, zastępca dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej

w Warszawie. Przedstawiła inicjatywę wydawnicze związane z unikatowymi zbiorami BUW – publikowane katalogi, inwentarze, edycje źródeł, materiały promocyjne, w formie tradycyjnej, na płytach CD oraz na platformie e-BUW. Zwróciła uwagę na znaczenie najnowszej możliwości publikacyjnej jaką stanowi platforma e-BUW, gdzie zamieszczane są nie tylko dokumenty wtórne, ale i zdigitalizowane teksty z komentarzami oraz rozbudowywany blog Dyrektora BUW.

Dr Aldona Chachlikowska przedstawiając, budowaną na ugruntowanej tradycji, działalność wydawniczą Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu, wskazała na jej rolę w upowszechnianiu, ochronie i promocji zbiorów. Zwróciła uwagę na znaczenie tej sfery aktywności bibliotekarzy dla ich rozwoju naukowego i satysfakcji zawodowej. Przybliżyła organizację prac wydawniczych i wielokierunkowe formy działań promocyjnych. Określając kierunek dalszego rozwoju bibliotecznych prac wydawniczych, wskazała cyfryzację.

Kierunki i trendy w publikowaniu cyfrowym w GUS i CBS przedstawiła dyrektor Centralnej Biblioteki Statystycznej **Bożena Łazowska**. Stwierdziła, że kluczowe analizy statystyczne GUS publikowane są już tylko w Internecie jako bazy danych. Liczne publikacje GUS i CBS (bibliografie i informatory) otrzymują dwie lub trzy wersje: drukowaną, CD-ROM, bazy danych w internecie. Witryną wydawniczą zarówno Głównego Urzędu Statystycznego, jak i Centralnej Biblioteki Statystycznej stał się portal internetowy. Dyrektor Łazowska mówiła także o bibliotece cyfrowej CBS jako platformie publikacji.

Dr Ryszard Żmuda, dyrektor Biblioteki Uniwersytetu Medycznego w Łodzi zaprezentował wydawnictwa redagowane przez Bibliotekę na zle-

Konferencję otworzył dr B. Kasperek

cenie władz uczelni oraz czasopismo ogólnopolskie *Forum Bibliotek Medycznych*. Znacząca rola wymienionego czasopisma wynika z jego dostępności sieciowej.

O zmianach, jakie zaszły w realizacjach publikacyjnych Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie oraz wykorzystywanych narzędziach informatycznych mówiła **Urszula Cieraszewska**. Przedstawiła przeobrażenia dwu, aktualnie publikowanych w formie elektronicznej kwartalników oraz *Wirtualne Informatorium*, wskazała także na inne publikacje pomocne dla korzystających z zasobów i usług Biblioteki Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

Publikacją elektroniczną Biblioteki Jagiellońskiej udostępnioną użytkownikom internetu w ostatnim półroczu jest biobibliograficzna baza Polaków XX i XXI wieku. Jej twórczyni **Krystyna Bielawska** przedstawiła rozwój idei powstania tego źródła informacji, przebieg prac i zamierzenia dotyczące rozwoju bazy.

Jarosław Gajda reprezentujący Bibliotekę Politechniki Lubelskiej podjął problem równoległego – tradycyjnego i elektronicznego – publikowania,

które może być realizowane we współpracy biblioteki uczelnianej i różnych wydawnictw. Takie podejście uznał za optymalne w przypadku publikacji niskonakładowych, które za pośrednictwem sieci stają się dostępne bez żadnych ograniczeń.

Inicjatywy edytorskie bibliotek akademickich ukierunkowane są w głównej mierze na potrzeby

dziła Magdalena Krynicka, wskazując na wysoki poziom fachowości prowadzonych przez europejskie biblioteki narodowe biblioteki blogów. Ewa Hadrian analizując przekształcenia formuły czasopism wydawanych przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego wskazała na dążenie Biblioteki do najbardziej skutecznego promowania wiedzy bibliotekarskiej w środowisku zawo-

środowiska użytkowników – pracowników naukowych i studentów. Wyjątek stanowią publikacje z zakresu bibliotekarstwa, bibliotekoznawstwa, bibliologii, które reprezentują przede wszystkim czasopisma zawodowe bibliotek. Dorobek wydawniczy służący bibliotekarzom i bibliotekoznawcom prezentowali: Dyrektor Wydawnictwa Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich **Janusz Nowicki**, **Magdalena Krynicka** z Biblioteki Narodowej, **Bożena Bednarek-Michalska** – redaktor naczelna czasopisma EBIB, **Ewa Hadrian** reprezentująca Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego. Mówiono o poszukiwaniu formuły działalności wydawniczej SBP, przedstawiono rozwiązania organizacyjne skutkujące szybkością wydawania, dobrą współpracą z ośrodkami bibliotekoznawczymi, dobrą dystrybucją. Konwergencja pomaga bibliotekom w lepszym dostosowaniu usług do potrzeb ich użytkowników, stwier-

dowym. Przeobrażenia działalności wydawniczej pozostające w ścisłym powiązaniu ze zmianami w technologiach komunikacyjnych i w praktyce bibliotekarskiej sprawiają, że poszukiwanie optymalnego modelu czasopism zawodowych jest procesem permanentnym.

Próbie odpowiedzi na wiele pytań związanych z publikowaniem cyfrowym podjęła redaktor naczelna EBIB-u, przewodnicząca Komisji ds. Wydawnictw Elektronicznych SBP **Bożena Bednarek-Michalska**. W wystąpieniu *EBIB – hybryda czy nowa forma komunikacji elektronicznej?* rozważała kwestie: jakie może być czasopismo w epoce mieszania się mediów, przeplatania form, współuczestnictwa czytelników w jego powstawaniu? Przybliżyła drogę rozwoju EBIB-u, organizację pracy redakcyjnej i przeobrażenia jego odbioru. Poruszyła także kwestię uczestnictwa czasopism bibliotekarskich w ruchu Open Access.

Organizatorzy konferencji przedstawili dwa referaty: **dr. Bogusław Kasperek** mówił o kierunkach działalności wydawniczej Biblioteki UMCS, ukazując ich przeobrażenia i współczesną kontynuację w różnych formach publikacji elektronicznych. Takie inicjatywy z przeszłości, jak dostarczanie użytkownikom informacji o zbiorach i bieżących nabytkach, różnego rodzaju informatory o bibliotece, prace bibliograficzne, materiały do dydaktyki bibliotecznej, czasopismo „Folia Bibliologica”, znajdują obecnie odpowiedniki w: serwisie internetowym Biblioteki, sieciowo dostępnej bazie Bibliografia Dorobku Naukowego UMCS, w Wirtualnym Kampusie Biblioteki UMCS czy wreszcie na platformie Biblioteki Cyfrowej UMCS.

Urszula Pośłada dokonała analizy ekspozycji udostępnionych przez polskie biblioteki na platformach cyfrowych. Przedstawiła przykłady wyróżniających się wirtualnych wystaw. Podjęła próbę określenia wymogów dobrej publikacji tego typu.

Dyskusje po każdej z trzech sesji plenarnych, również te w kulisach, służyły pogłębieniu przedstawianych problemów i cennej wymianie doświadczeń. Szczególne ożywienie wywołała problematyka Open Acces. Wymiana opinii między oazami stacjami i oasceptykami była zarówno interesująca, jak i pouczająca. Stwierdzenie profesora Jacka Wojciechowskiego, iż „bibliotekarstwo jest open acces” jest opinią o zasadniczym znaczeniu, a może też tematem na następną konferencję.

Z problematyką konferencji dobrze konweniowały wystąpienia sponsorów, którzy przedstawiając udostępniane przez nich produkty, ukierunkowali swoje prezentacje na potrzeby środowisk akademickich. Przygotowywane do wydania tradycyjnego materiały konferencyjne będą udostępnione na platformie naszej biblioteki cyfrowej (BC UMCS).

STANISŁAWA WOJNAROWICZ

Muzyczna wędrówka

od Chopina do Piazzoli i Nahornego

Podczas odbywającego się już po raz szósty Lubelskiego Festiwalu Nauki pracownicy Instytutu Muzyki po raz kolejny zaprezentowali różnorodny zestaw projektów, przygotowanych dla szerokiego grona uczniów naszego miasta i regionu. A tegoroczne hasło festiwalu – *Nauka techniką życia* – w całości wpisuje się w realizację przygotowanych projektów. Trudno bowiem uczestniczyć w percepcji dźwięków dobiegających z różnego rodzaju instrumentów bez współczesnych osiągnięć techniki. Tegoroczna edycja VI Lubelskiego Festiwalu Nauki – wydarzenia niezwykle ważnego dla naszego miasta i regionu, a zarazem promującego nasz Uniwersytet, zgromadziła rekordową liczbę uczestników. Odczuli to również autorzy projektów, którzy z uwagi na olbrzymie zainteresowanie uczniów zmuszeni byli przygotować dodatkowe prezentacje.

Zakład Muzyki Rozrywkowej reprezentował **dr Stanisław Halat**, który przygotował koncert poświęcony muzyce filmowej i jazzowej. Formuła audycji, jaką przyjął prowadzący, pozwoliła na bardziej świadome uczestnictwo i percepcję muzyki, gdyż autor przedstawił słuchaczom niezbędne informacje dotyczące zarówno budowy piosenki jazzowej, zasad improwizacji, jak też rodzajów aranżacji we współczesnej muzyce rozrywkowej. Repertuar koncertu zawierał znane standardy muzyki filmowej i jazzowej w wykonaniu Stanisława Halata (wibrafon), **mgr. Marka Stefankiewicza** (fortepian), **mgr. Krzysztofa Redasa** (perkusja) oraz **mgr. Michała Kowalczyka** (kontrabas). Znanie światowe przeboje, takie jak m.in. *Black Orpheus* czy samba *Blue Bossa*, jak również polski *Jej portret* skomponowany przez W. Nahornego stworzyły niepowtarzalną atmosferę zbudowaną ciekawą harmonią brzmienia instrumentów. Na szczególne podkreślenie zasługują

kompozycje autorskie S. Halata, okraszane oryginalnymi aranżacjami, które przeniosły słuchaczy w świat uroczych melodii urozmaiconych improwizacjami wibrafonu.

Jubileusz 200. rocznicy urodzin Fryderyka Chopina stał się doskonałą okazją do przypomnienia jego sylwetki oraz bogatej twórczości rzeszy młodych słuchaczy. Urokowi Chopina poddawało się i wciąż podaje wielu ludzi – wybitni twórcy, wirtuozi, historycy, malarze, artyści, humaniści i wreszcie melomani. Urok i głęboką wartość kompozycji dostrzegają również szerokie gremia oświatowe, świadome wielkości, ważności i niepowtarzalności twórczości Chopina – właściwe organa ministerialne, autorzy podręczników szkolnych do muzyki, wydawnictwa edukacyjne i wreszcie sami nauczyciele przedmiotów artystycznych. To z ich inicjatywy przybyło do Instytutu liczne grono uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych.

Chopinowska tradycja – to wiodące hasło projektu przygotowanego przez **dr Renatę Gozdecką** (Zakład Dydaktyki Muzycznej) zdradza, iż uczestnicy pokazu nie tylko „przenieśli się” w wiek XIX, ale również poznali współczesne inspiracje muzyką kompozytora, nie tylko jazzowe, rockowe czy wokalne, ale również z zakresu literatury i malarstwa.

Projekt przygotowany przez Zakład Pedagogiki Instrumentalnej *Na styku kultur* (kier. prof. C. Świeca), poświęcony był prezentacji trzech specyficznych gatunków muzycznych – argentyńskiego tanga, hiszpańskiego flamenco i bułgarskiego horo. Muzyka tych tak oddalonych od siebie geograficznie krajów powstawała w bardzo podobny sposób jako konglomerat różnych kultur. W wielonarodowościowym tyglu, jakimi na przestrzeni wieków

były Argentyna, Bułgaria i Hiszpania, ukształtowała się sztuka zawierająca zarówno muzyczne echa przeszłości, jak i wyrafinowane pomysły pochodzące ze współczesnej awangardy muzycznej. Istotną cechą łączącą te trzy gatunki jest zabawa rytmem, jako że improwizacyjne wariacje rytmiczne stanowią podstawę zarówno flamenco, tanga jak i horo. W programie koncertu znalazły się utwory *Paco de Lucia – Solea (Taniec flamenco)* w wykonaniu **dr. Jakuba Niedoborka** (gitara) oraz dwa w brzmieniu gitarowo-akordeonowym. Były to *Suita bułgarska V. Siemionowa* oraz *Nostalgias J. C. Cobiana & E. Cadicano* w wykonaniu duetu El Duende, w składzie **dr hab. Elwira Śliwkiewicz-Cisak** (akordeon) oraz dr Jakub Niedoborek. Prezentację zwieńczyły utwory znakomitego argentyńskiego kompozytora **Astora Piazzoli** w wykonaniu Tanguillo Quinteto. Zespół powstał w 2003 r. a jego skład stanowią instrumentalści Instytutu Muzyki UMCS: akordeonistka dr hab. Elwira Śliwkiewicz-Cisak, pianista **dr Piotr Chilimoniuk**, gitarzysta dr Jakub Niedoborek, skrzypek **mgr Dariusz Drzazga** i kontrabasista **mgr Michał Kowalczyk**. Różnorodność uprawianych przez członków zespołu stylów – na co dzień grają muzykę klasyczną, jazz, poezję śpiewaną, flamenco, romanse rosyjskie, folk – sprawia, iż wykonywane przez nich tango ma ciekawy, niepowtarzalny charakter. Nawiązując do stylu stworzonego przez niedoścignionego mistrza tanga argentyńskiego – Astora Piazzoli, muzycy wykonali *Concerto para quinteto, Verano porteno, Primavera portena* oraz *Libertango*.

Magiczny świat muzyki ma nieograniczone horyzonty. Jeszcze niejedne muzyczne wędrówki czekają na uczestników kolejnych festiwali nauki w naszym mieście.

RENATA GOZDECKA

Międzynarodowa Konferencja

Nauczanie języka rosyjskiego na neofilologii i innych kierunkach

W dniach od 7 do 10 czerwca 2009 roku w Instytucie Filologii Słowiańskiej UMCS odbyła się międzynarodowa konferencja naukowo-praktyczna: *Współczesna rusycystyka w kształtowaniu wspólnej europejskiej przestrzeni kulturowo-informacyjnej. Nauczanie języka rosyjskiego na neofilologii i innych kierunkach*.

Organizatorami konferencji byli: Instytut Filologii Słowiańskiej UMCS (Pracownia Glottodydaktyki Języków Słowiańskich), Instytut Rusycystyki Uniwersytetu Warszawskiego (Zakład Komunikacji Językowej), Międzynarodowa Asocjacja Wykładowców Języka Rosyjskiego i Literatury (MAPRJAŁ) oraz Fundacja „Russkij Mir” (z Federacji Rosyjskiej).

Konferencja została objęta patronatem honorowym przez JM Rektora UMCS, **prof. dra hab. A. Dąbrowskiego** oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie – Marszałka Województwa Lubelskiego **Krzysztofa Grabczuka**. Patronat medialny sprawowało Radio Lublin.

Konferencja była poświęcona problemom optymalizacji nauczania języka rosyjskiego w kraju i za granicą. Wzięli w niej udział przedstawiciele wielu polskich oraz zagranicznych ośrodków uniwersyteckich (m.in. z Czech, Danii, Estonii, Hiszpanii, Niemiec, Białorusi, Ukrainy, Federacji Rosyjskiej, Kazachstanu i Gruzji). W sumie w konferencji uczestniczyło około 100 osób (w tym 40 z zagranicy).

Instytut Filologii Słowiańskiej po raz pierwszy gościł tak liczną grupę specjalistów, co pozwoliło na zaprezentowanie bogatej aktualnej wiedzy dotyczącej nauczania języka rosyjskiego w szkole wyższej oraz na wymianę doświadczeń dydaktycznych w tym zakresie.

Uczestników konferencji oraz zaproszonych gości serdecznie powitała Kierownik Pracowni Glottodydaktyki Języków Słowiańskich **dr H. Rycyk-Sztajdel**. Wśród zaproszonych gości znaleźli się przedstawiciele władz UMCS, władz miasta Lublina, Kuratorium Oświa-

głos zabrali wiceprzewodniczący Rady Miasta, **Krzysztof Siczek**, Dziekan Wydziału Humanistycznego, **prof. dr hab. Henryk Gmiterek**, Wicekurator Oświaty w Lublinie, **Henryk Bogdan Wagner**, wicedyrektor Instytutu Filologii Słowiańskiej, **prof. dr hab. Michał Sajewicz** oraz przedstawiciel Fundacji „Russkij Mir” **Władimir W. Koczin** i przedstawicielka MAPRJAŁ, **dr hab. Ludmiła Szpielewicz**.

Przemawiający podkreślali wagę i znaczenie konferencji nie tylko jako wydarzenia naukowo-dydaktycznego, ale też jako spotkania ukazującego wysoką rangę języka rosyjskiego w Polsce (szczególnie na tzw. Ścianie Wschod-

ty oraz przedstawiciele szkół średnich i gimnazjalnych, a także pracownicy Radia Lublin i „Kuriera Lubelskiego”.

Otwarciem konferencji dokonał Prorok UMCS – **prof. dr hab. Ryszard Szczygieł**, następnie

niej) i w świecie, spotkania integrującego środowisko rusycystyczne.

Podczas konferencji miały miejsce obrady plenarne i w sekcjach, warsztaty metodyczne oraz „okrągły stół”. Zakres poruszanej problematyki był niezwykle szeroki: nauczanie różnych

aspektów języka rosyjskiego na filologii rosyjskiej i innych kierunkach, kształtowanie kompetencji językowej, komunikacyjnej oraz międzykulturowej, problemy przekładu, zastosowanie nowych podręczników oraz mediów w dydaktyce języka obcego. Przedstawiciele wydawnictwa „MERS Russkij Jazyk Kursy” zaprezentowali nowe pomoce do nauki języka rosyjskiego.

Na zakończenie konferencji studenci z Koła Naukowego Rusycystów UMCS (pracującego pod kierunkiem dr A. Orłowskiej – pracownika Instytutu Filologii Słowiańskiej) przedstawili spektakl Teatru Pietruszki wg oryginalnego zapisu rosyjskiego spektaklu jarmarcznego z XVIII wieku. Studenci samodzielnie wykonali scenografię, kukły oraz przygotowali oprawę muzyczną. Spektakl spotkał się z entuzjastycznym przyjęciem ze strony uczestników konferencji.

Podczas podsumowania konferencji przedstawiciele poszczególnych sekcji podkreślali wysoki poziom zaprezentowanych referatów, głosów w dyskusji, warsztatów oraz wyrazili podziękowania organizatorom spotkania za stworzenie możliwości przedstawienia aktualnej wiedzy dotyczącej nauczania języka rosyjskiego, wymiany poglądów i doświadczeń dydaktycznych, a także okazji do nawiązania kontaktów naukowych i przyjacielskich. Podkreślono, iż konferencja była bardzo owocna i przebiegała sprawnie pod względem organizacyjnym.

Należy podkreślić, że duże wsparcie materialne przy zorganizowaniu konferencji okazała Fundacja „Russkij Mir”, która sfinansowała pobyt 80 uczestników w hotelu Mercure Unia Lublin oraz uroczystą kolację w restauracji „Bida”. Ponadto uczestnicy konferencji mieli możliwość zwiedzenia Lublina z przewodnikiem (oprowadziła

ich po mieście dr E. Białek – pracownik Instytutu Filologii Słowiańskiej) oraz z wycieczki do Kazimierza nad Wisłą. Wzięli w niej udział zagraniczni uczestnicy konferencji.

W dniu 8 czerwca 2009 roku została podpisana umowa o współpracy pomiędzy Uniwersytetem im. M. Curie-Skłodowskiej a Fundacją „Russkij Mir” (z Federacji Rosyjskiej), na mocy której zostanie zorganizowane Centrum Języka i Kultury Rosyjskiej przy Instytucie Filologii Słowiańskiej w bieżącym roku akademickim. Fundacja zobowiązała się do kompletnego wyposażenia w środki techniczne (komputery, internet, łącza z Rosją) udostępnionej przez UMCS sali oraz materiały glottodydaktyczne (podręczniki do nauki języka rosyjskiego, współczesna literatura piękna, czasopisma, filmy, płyty CD i DVD itd.).

H. RYCYK-SZTAJDEL

INTENSYWNY KURS JĘZYKA POLSKIEGO (EILC) DLA STUDENTÓW ERASMUSA – LUBLIN 2009

3 września 2009 r. w Auli CJKP odbyła się oficjalna inauguracja kursu EILC 2009, którą uświetnili swoją obecnością Prodziekan Wydziału Humanistycznego prof. dr hab. Halina Pelc i Dyrektor Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców prof. dr hab. Jan Mazur. Intensywny kurs języka polskiego dla studentów Erasmusa (od 1 do 28 września) odbył się na UMCS w Lublinie już po raz piąty. Kurs dofinansowany jest z Programu „Uczenie się przez całe życie”. W tym roku uczestniczyło w nim 25 studentów z 6 krajów Europy.

W pierwszym dniu kursu studenci zwiedzili miasteczko akademickie, uczestniczyli w spotkaniu organizacyjnym i napisali test diagnostyczny z języka polskiego, na podstawie którego zostali podzieleni na 2 grupy lektoratowe (1 grupa dla początkujących i 1 grupa dla średnio zaawansowanych). Zastosowano podejście komunikacyjne w nauczaniu języka polskiego z uwzględnieniem elementów gramatyki. Zajęcia z języka polskiego obejmowały kształcenie wszystkich sprawności językowych. Studenci zostali zapoznani ze słownictwem i podstawowymi zwrotami, używanymi w codziennych sytuacjach życiowych. Poznali alfabet, nauczyli się czytać po polsku, budowali wypowiedzi ustne, pisali krótkie teksty na te-

maty z codziennego życia, wykonywali ćwiczenia fonetyczne, gramatyczne i ćwiczenia ze słuchu, poznali zwroty grzecznościowe i zapoznali się z prasą polską. Dodatkowo po południu słuchacze uczestniczyli w zajęciach w laboratorium językowym. Odbyły się także spotkania z kulturą żywego słowa (śpiewanie polskich piosenek i nauka niektórych tańców polskich). Codziennie odbywał się wykład z historii Polski i historii kultury polskiej (w języku angielskim), często połączony z dyskusją na interesujące studentów tematy. Dodatkowym elementem programu były prezentacje filmów polskich, wszystkie poprzedzone prelekcją w języku angielskim na temat ich kontekstu historycznego, literackiego i artystycznego. Kurs obejmował

w sumie 110 godzin zajęć i 20 godzin filmów (razem 130 godz. w każdej grupie). W czasie trwania kursu w Sali Senatu UMCS odbyło się spotkanie słuchaczy z władzami Uniwersytetu, w którym uczestniczył Prorektor ds. Badań Naukowych i Współpracy z Zagranicą, prof. dr hab. Ryszard Dębicki. Uczestnicy EILC spotkali się także z władzami miasta w Ratuszu, gdzie o sukcesach i problemach miasta opowiedziała zastępca Prezydenta mgr inż. Elżbieta Wnuk-Kołodziej.

Program kulturalno-turystyczny kursu obejmował spotkanie inauguracyjne, wycieczki po mieście (zwiedzanie miasteczka akademickiego, centrum Lublina i Starego Miasta), wycieczki do Kozłówki, Kazimierza, Sandomierza, Ujazdu, Zamościa i Zwierzyńca, projekcje filmów polskich, koncerty muzyki organowej, kameralnej i symfonicznej, zwiedzanie muzeum na terenie byłego obozu koncentracyjnego na Majdanku, Muzeum Wsi Lubelskiej i Ogrodu Botanicznego UMCS, 3 wieczory narodowe, uczestnictwo w spektaklu *Ferdynand*, wystawianym

Spotkanie z Prorektorem UMCS Prof. dr. hab. R. Dębickim

FOTOGRAFOWAŁ: WIACIESŁAW KOSTKO

przez teatr „Provisorium” i spotkanie pożegnalne. W czasie uroczystego zakończenia kursu studenci otrzymali zaświadczenia o ukończeniu EILC (w języku polskim i angielskim), dyplomy i zaświadczenia o punktach ECTS, zaś sami zaprezentowali swoje nowo nabyte umiejętności – śpiewanie polskich piosenek i tańczenie poloneza.

W ocenie organizatorów i studentów kurs zakończył się dużym sukcesem. Studenci ze wszystkich krajów wykazali się ogromnym zaangażowaniem, zainteresowaniem, zdyscyplinowaniem, pilnością i ogromną kulturą osobistą. Wszyscy bardzo żyli się podczas czterotygodniowego pobytu w Lublinie. Z żalem rozstawali się i opuszczali Lublin.

Studenci Erasmusa tańczą poloneza

Kursy EILC są bardzo cennym przedsięwzięciem. Poznawanie języka polskiego i kultury polskiej jest koniecznym etapem pobytu w naszym kraju dla studentów, którzy przyjeżdżają do Polski w ramach programu Erasmus. Zdobyta tu wiedza znacznie ułatwi im pierwsze tygodnie życia w nowym środowisku kulturowym. Będzie także pomocna słuchaczom średnio zaawansowanym, szczególnie tym, którzy mają możliwość uczestniczenia w niektórych zajęciach akademickich, prowadzonych w języku polskim. Cudzoziemcy ci będą wkrót-

ce czytać polskie gazety, słuchać radia i oglądać polską telewizję. Nawiążą kontakty z naszymi studentami. Znajomość choćby podstaw języka i kultury ułatwi im start w nowej rzeczywistości.

EILC pomaga także w poznaniu kultur krajów, z których przyjechali inni uczestnicy programu. Powstają nowe przyjaźnie, znikają uprzedzenia i nieufność. Słuchacze wyrażali swoje zdziwienie tym, jak dużo można dowiedzieć się o innych krajach będąc na kursie EILC w Polsce. Zwiększa się ich świadomość jedności i odrębności kulturowej w Europie. Każda nacja

może mieć swój istotny wkład w nasze wspólne dobro. Kurs EILC już jest sukcesem, ale ma przed sobą jeszcze większe możliwości i może objąć swoim zasięgiem znacznie większą liczbę studentów.

Uczestnikom EILC 2009 oraz wszystkim studentom programu Erasmus życzymy miłego i owocnego pobytu w Polsce. Mamy nadzieję, że za rok powitamy nową, jeszcze liczniejszą grupę cudzoziemców, którzy będą studiowali w Lublinie.

A więc do zobaczenia za rok!

ANNA DUNIN-DUDKOWSKA

Debate naukowa na Wydziale Ekonomicznym

Kryzys finansowy, który rozpoczął się w 2007 r. na rynku kredytów hipotecznych w Stanach Zjednoczonych przeniosł się do sfery realnej i stał się kryzysem gospodarczym. Na skutek powiązań gospodarczych wynikających z globalizacji rozprzestrzenił się na cały świat. Nie jest to kryzys wynikający wyłącznie z występowania cykli gospodarczych i narastania „baniak spekulacyjnych” w pewnych segmentach rynku, lecz kryzys wywołany przez niedoskonałości rozwiązań systemowych oraz zachowania decydentów na rynkach finansowych – tymi słowami rozpoczął, w ostatni poniedziałek października, piszący te słowa kolejną debatę poświęconą obecnemu kryzysowi, zorganizowaną na Wydziale Ekonomicznym UMCS. Prelegentami byli: **prof. dr hab. Maciej Bałtowski**, kierownik Katedry Teorii i Historii Ekonomii, **dr Andrzej Olechowski**, były Minister Finansów i Minister Spraw Zagranicznych oraz **dr Krzysztof Żuk**, były podsekretarz w Ministerstwie Skarbu, wiceprezydent Lublina i pracownik Wydziału Ekonomicznego. Debacie, do której włączyli się pracownicy naukowi i studenci, przysłuchiwało się grono ponad 200 osób zgromadzonych w wydziałowej auli.

Zdaniem prof. Bałtowskiego kryzys trwa. Jednak dzięki interwencji rządów jego przebieg jest inny niż w poprzednich cyklach koniunkturalnych. Przeszedł on już określoną fazę rozwoju, ale być może będzie miał drugie dno – wzrost inflacji i bezrobocia. Dzięki polityce Ministra J. Rostowskiego w Polsce kryzys jest mniej odczuwalny, także środki unijne wzmocniły rynek wewnętrzny. Działania interwencyjne państwa ochroniły, co prawda, gospodarkę przed załamaniem, ale państwo nie może w dłuższej perspektywie zastępować regulacji rynkowej. Podstawowe zagrożenia dla dalszego rozwoju to trudna sytuacja budżetu państwa i instytucji okołobudżetowych oraz sytuacja na rynku pracy.

Najbardziej odczuwalnym bieżącym następstwem kryzysu – zdaniem dr. Żuka – jest obniżanie się dochodów budżetowych i rosnące napięcia w budżecie państwa. Stwarza to zagrożenie dla realizacji projektów rozwojowych. Może także powodować problemy z absorpcją środków unijnych. W warunkach rosnącego deficytu coraz trudniejsze staje się zarządzanie długiem państwa. Gospodarka polska obroniła się przez głębszym kryzysem

dzięki dobrym podstawom wzrostu stworzonym w poprzednich latach. Podstawowym problemem jest obecnie utrzymanie odpowiedniego poziomu inwestowania i pojawiają się już symptomy poprawy w tym zakresie.

Jakie są szanse i zagrożenia dla Polski w obecnej sytuacji? **Kryzys jest jak rozwód - została połowa majątku, ale i teściowa** – rozpoczął anegdotą dr Olechowski. Co jest tą „teściową”? To niestabilność rynków finansowych wywołana złą kondycją banków, załamanie gospodarek w krajach nadbałtyckich, zaburzenia na rynkach finansowych powstałe w wyniku ryzykownych operacji nowymi instrumentami finansowymi, narastająca inflacja z powodu fali drukowania pieniędzy bez pokrycia, mających ratować zagrożone instytucje finansowe i korporacje, drożący dostęp do kapitału w wyniku wysokiego ryzyka obsługi zadłużenia. To są zagrożenia. W takiej sytuacji potrzebna jest wieloczołowa strategia gospodarcza, która pozwoli na skorzystanie z szans dobrej kondycji gospodarki polskiej. Potrzebny jest realny program dojścia do euro przy odpowiednim kursie walutowym, gdyż znalezienie

się w strefie euro zapewni większe bezpieczeństwo i stabilność finansową oraz tańsze finansowanie. Niezbędna jest reforma finansów publicznych, zakładająca cięcia wydatków, obniżania podatków i innych obciążeń fiskalnych. Konieczna jest kontynuacja prywatyzacji – przedsiębiorstwa prywatne, o wyższej efektywności niż państwowe będą mogły łatwiej i taniej pozyskać kapitał na rozwój. Palącym problemem jest rozwój infrastruktury – jej odpowiedni poziom podnosi atrakcyjność gospodarki dla inwestorów zagranicznych i konkurencyjność. Należy zadbać o bezpieczeństwo energetyczne – obecne niemal pełne wykorzystanie mocy staje się barierą rozwoju gospodarki. Potrzebny jest rozwój energetyki jądrowej i likwidacja „politycznego” uzależnienia od dostaw gazu. Nie wiadomo jak szybko handel zagraniczny

powróci do poziomu sprzed kryzysu, ale na pewno zmieni się jego struktura rodzajowa i geograficzna. Konieczna jest aktywna polityka państwa wspierająca eksport.

Do dyskusji nad postawionymi przez prelegentów problemami włączyli się profesorowie **Jan Pomorski**, **Andrzej Miszczuk**, **Zbigniew Pastuszek**, **dr Stanisław Duda** i studenci.

Wystąpieniu końcowym dr A. Olechowski zauważył, że spowolnienie gospodarcze w Polsce jeszcze się nie skończyło. Zastanawiał się, jak można będzie zrekompensować spodziewany spadek popytu konsumpcyjnego i strumieni finansowania gospodarki przez banki. Jako remedium widzi działania sprzyjające wzrostowi innowacyjności. Do roku 2020 w strukturze ludności Polski będzie

wysoki udział ludzi młodych. To sprzyja innowacjom. Potrzebne są jednak działania wspierające ten proces.

Dr K. Żuk zwrócił uwagę, że obecna niestabilność systemu politycznego uniemożliwia przeprowadzenie reformy finansów publicznych. Zbliżające się wybory w 2010 i 2011 roku odsuwają ten problem na kolejny rok.

Prof. M. Bałtowski wskazał na rozbieżność występującą między cyklem politycznym a koniecznością rozwiązań systemowych i strategicznych. Trzeba znaleźć sensowne wyjście z tego dylematu

Zakres i skala problemów stojących przed polską gospodarką, ale także niepowtarzalne szanse jej rozwoju, zachęcają do dalszych poszukiwań i dyskusji, do udziału w nich z góry zapraszam wszystkich zainteresowanych.

JERZY WĘCŁAWSKI

Obóz naukowy w Bułgarii

W dniach od 28 czerwca do 9 lipca 2009 r. studenci Sławistyki i Filologii Rosyjskiej UMCS wzięli udział w tradycyjnym obozie naukowym w Bułgarii. Obóz został zorganizowany już po raz 14 przez Koło Naukowe Studentów Bułgarystów dzięki dofinansowaniu dziekana Wydziału Humanistycznego, **prof. dr hab. Henryka Gmiterka**. Dziesięcioosobowa grupa studentek z opiekunem **dr Mariolą Mostowską** przebywała przez blisko dwa tygodnie w malowniczej miejscowości Obozor, położonej na wybrzeżu Morza Czarnego. Studentki miały okazję zgłębić wiedzę z zakresu historii, kultury i języka bułgarskiego, a ponadto poznać wiele cennych zabytków. Podczas pobytu w słonecznej Bułgarii zwiedziły największe miasto portowe – Warnę, osadę rybacką z czasów helleńskich – Nessebar, wykuty w skałach monastyr Aladza z XIV w., drugi co do wielkości w Europie ogród botaniczny w miejscowości Bałczik oraz najbardziej wysunięty na wschód przylądek Kaliakra z twierdzą z XIV w. Odwiedziły również najsłynniejsze miejscowości letniskowe – Słoneczny Brzeg i Złote Piaski. Wolny czas studentki spędzały na złocistej obzorskiej plaży. Pobyt w Bułgarii dostarczył uczestniczkom obozu wielu niezapomnianych wrażeń i dał nadzieję, iż wkrótce znów będą mogły odwiedzić ten gościnny kraj.

M. MOSTOWSKA

Kuśmirowski w Wenecji i w Londynie

Palazzo Dona na Campo San Polo (tuż obok słynnego gotyckiego kościoła Frari) w Wenecji wydzierżawiła na 20 lat polska Fundacja *Signum* Hanny i Jarosława Przyborowskich. Będzie w nim eksponować wystawy sztuki nowoczesnej (polskiej i obcej) ze swojej kolekcji. Pierwszą wystawę pod tytułem *Obudź się i śnij* otwarto w maju. Wystawiali tu swoje dzieła artyści tej miary co: **Roman Opalka**, **Bruno Schulz**, **Witkacy**, **Kazimierz Malewicz**, **Henryk Stażewski**, **Krzysztof Wodiczko**. W tym niezwykle elitarnym gronie zaistniał również „nasz” **Robert Kuśmirowski** – asystent z Zakładu Malarstwa II. Na inaugurację Palazzo Dona wykonał w jednym z jego pomieszczeń kapliczkę z Ukrzyżowanym. Praca ta, którą można określić jako *in situ*, czyli w nawiązaniu do zastanego miejsca, będzie istniała co najmniej 20 lat (a może o wiele dłużej, bo czyż którykolwiek z Wenecjan odważy się zniszczyć dzieło o charakterze religijnym?). Zaś w Londynie Kuśmirowski pokazał nową instalację – bunkier z czasów II wojny światowej. Zamienił weń galerię „The Curve” w londyńskim Barbican Centre. Było to jedno z wydarzeń polskiej kultury w Wielkiej Brytanii, a zbiegło się w czasie z Frieze – jednymi z najważniejszych targów sztuki współczesnej na świecie. *Bunkier* będzie miał o wiele krótszy żywot od weneckiej kapliczki. Zwiedzać go można do 10 stycznia 2010 roku.

TEKST I FOT. J. ŻYWIICKI

O nauczaniu języka polskiego w USA

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej od lat kładzie duży nacisk na popularyzację i nauczanie języka polskiego obywateli różnych narodowości zarówno w kraju, jak i za granicą. Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców to jednostka, która powstała w 1991 i jej główne założenia to przede wszystkim kształcenie w zakresie języka i kultury polskiej cudzoziemców, opracowywanie oraz wydawanie podręczników do nauki języka, a także prowadzenie badań naukowych w tym zakresie. Ponadto CJKP prowadzi kształcenie poza granicami kraju. W ubiegłym roku tego typu studia zostały uruchomione przez CJKP UMCS w Nowym Jorku. W uroczystym wręczeniu dyplomów pierwszej edycji studiów uczestniczyła delegacja uczelni. Rektorowi Andrzejowi Dąbrowskiemu towarzyszył dyrektor CJKP prof. dr hab. Jan Mazur i kierownik podyplomowych studiów kwalifikacyjnych w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego w CJKP UMCS, dr Anna Butcher. O szczegółach wyjazdu opowiada prof. Jan Mazur.

• Jak przebiegała wizyta delegacji UMCS w Stanach Zjednoczonych, której gościem honorowym był rektor Andrzej Dąbrowski?

W dniach od 8 do 14 października 2009 r. JM Rektor, prof. dr hab. Andrzej Dąbrowski, gościł w Stanach Zjednoczonych na zaproszenie Centrali Polskich Szkół Dokształcających w Ameryce (Nowy Jork) oraz Zespołu Szkół Polonijnych w Chicago. Rektorowi towarzyszyłem ja oraz kierownik podyplomowych studiów kwalifikacyjnych w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego w CJKP UMCS, dr Anna Butcher. (wyjeżdżała na koszt strony amerykańskiej). Celem wizyty był udział delegacji UMCS w uroczystości wręczenia dyplomów absolwentom pierwszej edycji tych studiów, organizowanych przez Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS w Nowym Jorku. Studia tego typu zorganizowane zostały przy współpracy z Centralą Polskich Szkół Dokształcających w Nowym Jorku. Było to pierwsze tego typu przedsięwzięcie w Stanach Zjednoczonych. Żadna z polskich uczelni nie zdołała uruchomić tam tego typu kształcenia, mimo ogromnego zapotrzebowania. Uroczystość odbyła się w Sali Złotej Konsulatu Generalnego RP w Nowym Jorku i miała bardzo podniosły charakter. Oprócz absolwentów z rodzinami i delegacji UMCS, uczestniczył w niej zastępca konsula generalnego RP p. Przemysław Balcerzyk oraz szef komisji Oświaty Kongresu Polonii Amerykańskiej, dr Edmund Osysko. Uroczystość

JM Rektor wręcza dyplom ukończenia studiów podyplomowych p. Dorocie Andrace

cieszyła się przy dużym zainteresowaniu tamtejszych mediów. JM Rektor wręczył dyplomy ukończenia studiów podyplomowych 54 słuchaczom, a także Medal Amicis Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, przyznany przez Senat na wniosek Rady Wydziału Humanistycznego UMCS (w czerwcu) p. prezes Centrali Polskich Szkół Dokształcających, Dorocie Andrace. Z powodów rodzinnych p. Andracka nie mogła przybyć na uroczystą inaugurację Lata Polonijnego i odebrać tego Medalu w lipcu w Lublinie. Poprzedniego dnia, podczas uroczystości Dnia Nauczyciela, JM Rektor odebrał statuetkę im. Janiny Igielskiej, zmarłej niedawno polonijnej działaczki oświatowej, przyznaną Uni-

wersytetowi Marii Curie-Skłodowskiej za zasługi dla rozwoju oświaty polonijnej w Stanach Zjednoczonych.

Następnego dnia po uroczystości rozdania dyplomów wzięliśmy udział w rozmowach z przedstawicielami oświaty polonijnej, na temat organizacji przez Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców tego typu studiów w Chicago. Spotkaliśmy się także z prezesem Kongresu Polonii Amerykańskiej, p. Frankiem Spulą. W czasie rozmowy p. prezes Spuła obiecał pomoc materialną w organizowaniu studiów.

Przyjął również zaproszenie JM Rektora do odwiedzenia UMCS w dogodnym dla obu stron czasie.

• Na czym polega specyfika studiów języka polskiego uruchomionych za oceanem?

Zorganizowane w Nowym Jorku podyplomowe studia kwalifikacyjne w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego wychodzą naprzeciw zapotrzebowaniu tamtejszego środowiska i są pionierskim przedsięwzięciem naszej Uczelni w Stanach Zjednoczonych. Całkowity koszt studiów ponosi strona amerykańska. Studia są trzysemestralne, zorganizowane na zasadzie studiów zaocznych. Słuchacze wnoszą stosowne opłaty na konto UMCS. Pro-

Spotkanie JM Rektora i prof. J. Mazura z prezesem Kongresu Polonii Amerykańskiej, p. F. Spulą

gram studiów obejmuje m.in. zajęcia z gramatyki funkcjonalnej języka polskiego, różnych aspektów metodyki nauczania języka polskiego jako obcego, w tym metodyki nauczania kultury polskiej, historii Polski, języka i kultury polskiej w świecie. Studia te skierowane są do wszystkich, spełniających warunki określone w przepisach ministerialnych, niezależnie od obywatelstwa. Studia ukończyli słuchacze, będący absolwentami zarówno uczelni polskich, jak i amerykańskich.

• Jaka jest rola Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w nauczaniu języka polskiego za granicą Polski?

Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS prowadzi różnorodne formy działalności. Oferta całoroczna to np. roczny kurs przygotowujący stypendystów Rządu RP do studiów na różnych uczelniach Polski (tzw. rok „0”), trzyletnie licencjackie studia filologii polskiej dla cudzoziemców, komercyjny kurs języka polskiego dla wszystkich chętnych, którzy ukończyli 18 lat życia (opłata roczna 2100 euro), podyplomowe studia humanistyczne dla cudzoziemców (specjalność polonistyczna i historyczna), podyplomowe studia kwalifikacyjne w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego. Ponadto w czasie wakacji Centrum organizu-

je takie formy kształcenia, jak letnia szkoła języka i kultury polskiej, praktyki językowe dla studentów filologii polskiej i slawistyki z różnych uczelni krajów byłego Związku Radzieckiego, kurs humanistyczny dla studentów lektoratów języka polskiego, trzyletnie studium metodyki nauczania języka polskiego, kurs języka i kultury polskiej, Studium Folklorystyczne dla Instruktorów Zespołów Polonijnych czy intensywny kurs języka polskiego EILC w ramach programu „Uczenie się przez całe życie” – Erasmus.

• Kto finansuje tę bogatą ofertę Centrum?

Wszystkie te formy kształcenia finansowane są ze środków pozauniwersyteckich, głównie ze środków Senatu RP, za pośrednictwem Stowarzyszenia *Wspólnota Polska* oraz środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a także wpłat indywidualnych słuchaczy. W ostatnim roku jedynie Studium Folklorystyczne finansowane było przez UMCS. W bieżącym roku Uczelnia podejmie starania o przywrócenie na ten cel dotacji Senatowi RP.

W ciągu roku, we wszystkich tego typu formach kształcenia bierze udział ponad 500 słuchaczy z kilkudziesięciu krajów świata. W ciągu 19-letniej działalności Centrum, w różnych formach kształcenia w tej placówce uczestniczyło ponad 7000 słuchaczy z 73 krajów

świata. Nasza placówka ma najbogatszą ofertę dydaktyczną ze wszystkich tego typu placówek w Polsce.

• Jakie są najbliższe plany CJKP? Czy założenia dotyczą rozwijania nauczania w Stanach Zjednoczonych?

Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców zamierza kontynuować zdecydowaną większość dotychczasowych form kształcenia, które sprawdziły się w praktyce, na które jest zapotrzebowanie w różnych krajach świata. Wydaje się, że wyczerpała się formuła kształcenia nauczycieli – polonistów, stypendystów Rządu Polskiego na studiach licencjackich. W związku z tym planujemy zamknięcie tej formy kształcenia i otwarcie od przyszłego roku specjalności translatorskiej, przygotowującej tłumaczy z języka polskiego i na język polski. Kształcenie to planujemy organizować przy współpracy ze specjalistami z zakresu lingwistyki stosowanej i filologii rosyjskiej, mającymi doświadczenie w tym zakresie. Osobiście liczymy na pomoc p. profesorów Jerzego Żmudźkiego i Romana Lewickiego. Oczywiście, jak zawsze, liczymy na dalszą, dobrą współpracę z Instytutem Filologii Polskiej i Instytutem Historii naszego Wydziału.

ROZMAWIAŁA
BEATA KRZYŻANOWSKA

Nowe oblicza dyplomacji

22 października 2009 r. Zakład Stosunków Międzynarodowych Wydziału Politologii UMCS zorganizował konferencję *Nowe oblicza dyplomacji*. Gośćmi konferencji byli wybitni praktycy i teoretycy dyplomacji: prof. dr hab. Adam Daniel Rotfeld – były minister spraw zagranicznych, prof. dr hab. Longin Paśtuskiak – były marszałek Senatu, ambasadorowie: Sławomir Dąbrowa, Jerzy Maria Nowak, Wojciech Lamentowicz, prof. dr hab. Teresa Łoś-Nowak z Uniwersytetu Wrocławskiego, prof. dr hab. Leonard Łukaszuk z Uniwersytetu Warszawskiego, prof. dr hab. Marek Pietraś z UMCS oraz grono naukowców z Akademii Obrony Narodowej, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego oraz UMCS.

Zasadniczym celem konferencji było pokazanie tendencji ewolucji dyplomacji i jej adaptacji do wyzwań współczesnego środowiska międzynarodowego. Najbardziej istotne zmiany systemowe środowiska dla funkcjonowania dyplomacji przedstawił prof. Marek Pietraś. Są to: ewolucja jego struktury podmiotowej, ewolucja struktury przedmiotowej, zacieranie granic pomiędzy wnętrzem państwa a środowiskiem międzynarodowym, zmiany w sposobie informowania i komunikowania na skutek rozwoju nowoczesnych technologii informacyjnych, wzrost znaczenia jednostek i grup społecznych w stosunkach międzynarodowych. W późnowestfalskim środowisku międzynarodowym, jak dowodziła prof. Teresa Łoś-Nowak, funkcjonuje dyplomacja ponowoczesna, rozumiana jako proces horyzontalnych relacji międzynarodowych, uwzględniających zmiany i dopuszczających aktorów cywilizowanych.

Bardzo interesujące, odwołujące się do osobistych doświadczeń, były wystąpienia praktyków dyplomacji. prof. Adam Daniel Rotfeld odwoływał się nie tylko do pełnienia funkcji ministra spraw zagranicznych, ale również wskazywał na nietradycyjne formy dyplomacji, jakie realizował: specjalnego wysłannika OBWE do rozwiązania konfliktu w Naddniestrzu, współprzewodniczącego polsko-rosyjskiej grupy ds. trudnych, uczestnika grupy ds. nieprolifacji i rozbrojenia, grupy ds. konfliktu w Gruzji, czy „Rady mędrców” pod przewodnictwem M. Albright, która ma wypracować nową koncepcję strategiczną NATO. W opi-

nii Ministra, tradycyjne formy dyplomacji nadal zachowują swoją wartość, ale gdyby istniały nadal tylko one, doprowadziłoby to świat dyplomacji do marginalizacji.

Ambasador Sławomir Dąbrowa wystąpił w obronie tradycyjnej dyplomacji bilateralnej. Ewolucja dyplomacji oznacza wzbogacenie dyplomacji tradycyjnej, a nie jej zmięczenie. Będzie ona odgrywać w świecie dyplomacji zasadniczą rolę, tak długo jak państwa pozostaną głównymi podmiotami stosunków międzynarodowych. Przyznał jednak, że obecnie wobec wzrostu ilości organizacji, forów i instytucji międzynarodowych „palma pierwszeństwa” przeszła do dyplomacji multilateralnej. Tej ostatniej poświęcone było wystąpienie ambasadora Jerzego M. Nowaka (wieloletni ambasador RP przy NATO). W świecie nieprzewidywalnym i niepewnym wzrosło znaczenie dyplomacji wielostronnej. Zasadniczą funkcją dyplomacji jest podejmowanie wyzwań cywilizacyjnych, wynikających ze zmian środowiska międzynarodowego. Powstają nowe funkcje dyplomatyczne i nowe poziomy dyplomacji (poziom polilateralny – na którym uczestniczą wszystkie podmioty stosunków międzynarodowych). Ambasador dosyć sceptycznie ocenił przygotowanie dyplomacji RP do podejmowania wyzwań globalnych.

Ambasador Wojciech Lamentowicz odniósł się do niezwykle popularnej obecnie formy dyplomacji bezpośredniej – spotkań „na szczycie”, analizując przyczyny jej rozwoju, zakres przedmiotowy i skutki. Stwierdził, iż „szczy-

ty” w pasmach i rytmach regularnych są pragmatyczną odpowiedzią na nieliniowość zmian środowiska międzynarodowego.

W dalszej części konferencji analizowano ewolucję przedmiotową i podmiotową dyplomacji. Współcześnie znacznie rozszerzył się przedmiotowy katalog problemów międzynarodowych, którymi zajmuje się dyplomacja. Stosunkowo dużo uwagi prelegenci poświęcili dyplomacji wojskowej – wskazując na nowe obszary aktywności dyplomatycznej wojskowych, nowe funkcje tej dyplomacji oraz konieczność stosowania nowych instrumentów wojskowo-cywilnych (prof. L. Łukaszuk, dr J. Gryz, dr Konrad Pawłowski).

Kolejnym niezwykle istotnym obszarem działań dyplomatycznych, dyskutowanym podczas konferencji, była dyplomacja ekonomiczna. Prof. L. Zyblikiewicz stwierdził, iż o funkcjonowaniu gospodarki światowej będą decydować państwa (głównie te skupione w grupie G-20), a nie prawa rynku czy korporacje międzynarodowe, a najistotniejsze decyzje wewnątrz państwa w zakresie dyplomacji ekonomicznej będą należały do innych ministerstw niż MSZ. Dr H. Dumała wskazała na trudności we współpracy oraz w poszukiwaniu rozwiązań instytucjonalnych w zakresie dyplomacji ekonomicznej pomiędzy Ministerstwem Spraw Zagranicznych a Ministerstwem Gospodarki w Polsce.

Przedmiotem działań dyplomatycznych stały się również prawa człowieka. W tej dziedzinie, jak zwracała uwagę dr J. Rybczyńska, pojawiły się również nowe podmioty działań dyplomatycznych – organizacje pozarządowe, które angażują się w proces prawotwórczy na poziomie międzynarodowym poprzez inicjowanie działań politycznych, udział w konferencjach międzynarodowych, czy tworzenie sieci poziomych powiązań współpracy. Rolę i funkcję transnarodowych organizacji pozarządowych jako nowych

podmiotów działań dyplomatycznych w różnych obszarach stosunków międzynarodowych analizowała również mgr E. Panas.

W trakcie konferencji zaakcentowano również rolę dyplomacji publicznej. Obejmuje ona aspekty stosunków międzynarodowych, wykraczające poza tradycyjną dyplomację, takie jak kształtowanie opinii publicznej w innych państwach, wzajemne oddziaływanie grup społecznych i ich interesów, relacjonowanie wydarzeń zagranicznych i ich wpływu na politykę. Jest również skierowana do szerszego grona odbiorców niż dyplomacja klasyczna. Jej podmiotami są rządy państw, parlamenty i partie polityczne oraz aktorzy niepaństwowi: organizacje pozarządowe czy korporacje transnarodowe (w tym koncerny medialne). Dylematy terminologiczne związane z pojęciem dyplomacji publicznej omawiała mgr M. Gomółka. Mgr J. Kowalczyk natomiast zwrócił uwagę na dużą rolę dyplomacji społecznej w polityce Polski wobec Ukrainy. Częścią dyplomacji publicznej jest dyplomacja kulturalna. Jej celem jest informowanie i szerzenie wiedzy na temat kultury, osiągnięć cywilizacyjnych

i historii danego państwa. O działaniach Instytutów Polskich w zakresie kulturalnej promocji Polski mówiła dr A. Umińska-Woroniecka.

Uczestnicy konferencji poprzez swoje wystąpienia pokazali, że współczesna dyplomacja ma wiele różnych „oblicz”. Zróżnicowanie podmiotów podejmujących działania dyplomatyczne (zarówno na scenie międzynarodowej, jak i wewnątrz państwa) i wielowątkowość tych działań skłoniły dr B. Surmacz do postawienia pytań o to, kto dzisiaj jest dyplomatą, czy istnieje wyraźne

kryterium pozwalające zdefiniować dyplomatę i wyróżnić to, co jest aktem dyplomatycznym. W toku dyskusji uczestnicy konferencji zgodzili się, że współcześnie należy rozgraniczyć pojęcia dyplomacji i dyplomaty i nie każda aktywność, którą określamy jako dyplomatyczną, jest realizowana przez dyplomatów. W związku z tym pojawił się postulat konieczności precyzowania siatki pojęciowej w badaniach nad współczesną dyplomacją.

BEATA SURMACZ
FOT. P. KRZEMIŃSKI

XVI Ukraińsko-Polskie Seminarium Terenowe

Najstarsze lessy Podola i Pokucia: problemy genezy, stratygrafii i paleogeografii

W dniach od 13 do 16 września br. odbyło się XVI Ukraińsko-Polskie Seminarium Terenowe pod hasłem *Najstarsze lessy Podola i Pokucia: problemy genezy, stratygrafii i paleogeografii*. Głównym polskim organizatorem był Zakład Geografii Fizycznej i Paleogeografii UMCS, zaś po stronie ukraińskiej była to Katedra Geomorfologii i Paleogeografii Narodowego Uniwersytetu im. I. Franko we Lwowie. Ponadto do grona instytucji współorganizujących weszły po stronie ukraińskiej: Ministerstwo Oświaty i Nauki Ukrainy i Narodowa Akademia Nauk Ukrainy (Instytut Nauk Geograficznych), zaś po polskiej: Komitet Badań Czwartorzędu PAN (Komisja Lessu), Instytut Nauk Geologicznych PAN oraz Polskie Towarzystwo Geograficzne (Oddział w Lublinie).

Honorowy patronat nad seminarium objął prof. Bohdan Kotur, Prorektor ds. Nauki Uniwersytetu Narodowego im. I. Franki we Lwowie, a całością prac organizacyjnych kierowali: prof. Andrij Boguckij (Uniwersytet Narodowy im. I. Franko), prof. Petro Gożyk (Instytut Nauk Geologicznych NAN Ukrainy) oraz prof. dr hab. Maria Łanczont (UMCS Lublin). Funkcje sekretarzy pełnili: dr Roman Dmytruk (Lwów) i dr Przemysław Mroczek (Lublin).

Miastem goszczącym uczestników seminarium była Skala Podolska położona na Podolu w południowo-zachodniej Ukrainie. Dla Polaków tereny te stanowią południowy skraj II Rzeczypospolitej w widłach Zbrucza i Dniestru, stanowiących przedwojenną granicę z Rumunią i Związkiem Radzieckim. Seminarium trwało dwa dni w pełni zajętych programem konferencji. Uczestniczyło 30 osób, w równych proporcjach byli to Polacy i Ukraińcy (fot. 1).

Konferencja poświęcona była pamięci ukraińskiego profesora Jerzego Polańskiego – pierwszego kierownika Instytutu Geograficznego po przemianowaniu w 1939 r. Uniwersytetu Jana Kazimierza na Uniwersytet I. Franki we Lwowie. Jego przedwojenny dorobek był wyraźnie naukowo związany z geologią i geomorfologią Podola.

Część plenarna koncentrowała się na prezentacji regionów Podola i Pokucia oraz na przybliżeniu tematyki badań geologiczno-geomorfo-

Osady dolnego czwartorzędu w dorzeczu środkowego Dniestru i Prutu jako archiwum zmian paleoklimatycznych i paleohydrologicznych w skali regionalnej i globalnej. Zawarte we wspomnianym tomie artykuły dotyczą geologii oraz geomorfologii Podola i Pokucia, zaś ich realizacja to dobry przykład wieloletniej, polsko-ukraińskiej współpracy naukowej.

1. Uczestnicy konferencji podczas pobytu w Kamieńcu Podolskim

logicznych tam prowadzonych przez zespół badawczy, kierowany przez prof. A. Boguckiego i prof. M. Łanczont, mający charakter zarówno międzynarodowy, jak też interdyscyplinarny. Główne i wymierne osiągnięcia zespołu badawczego to artykuły z ostatnich lat publikowane w specjalistycznych czasopiśmie, będących na liście filadelfijskiej i posiadających Impact Factor powyżej 1,4. Ponadto, specjalnie na seminarium przygotowana została recenzowana monografia o tytule zgodnym z głównym hasłem, która w zasadniczej części prezentuje najważniejsze wyniki badań nad czwartorzędem Podola i Pokucia. Badania w znacznej mierze związane są one z realizacją projektu badawczego KBN 3P04D03425 (2003–2006) kierowanego przez prof. dr hab. Marię Łanczont i realizowanego poprzez UMCS o tytule

Zasadnicza część seminarium przeprowadzona została bezpośrednio w terenie, przy profilach geologicznych. Pierwszy dzień (14 września 2009) realizowany był w obrębie kamieniołomu w Skale Podolskiej. Jest to imponujące odsłonięcie o długości głównej ściany wyrobiska górniczego dochodzącej do 1 kilometra. Przedmiotem eksploatacji są górnosylurskie wapienie, przykryte przez dobrze uławiczone mioceńskie wapienie i warstwowane piaski oraz czwartorzędowe osady piaszczysto-żwirowe i lessy. Poszczególne warstwy były omawiane z uwzględnieniem ich stratygrafii. Zgodnie z tematem konferencji, organizatorzy położyli szczególny nacisk na omówienie zagadnień związanych z sekwencją osadów czwartorzędowych, ich lito-, pedo- i biostratygraficznym różni-

cowaniem oraz dokładnym umiejscowieniem granicy paleomagnetycznej Brunhes/Matuyama (~778 ka BP), udokumentowanej przez doc. dr hab. Jerzego Nawrockiego (PIG Warszawa). Granica ta jest unikatowym markerem stratygraficznym o znaczeniu globalnym, precyzyjnie rejestrującym ostatnią zmianę polaryzacji Ziemi o randze epok magnetycznych. Dostępna do badań sekwencja czwartorzędowa złożona jest z osadów włożonych w starszą plioceńską (?) płaskodenną rynnę. Jej wypełnienie stanowią utwory rzeczne z materiałem karpackim, ale i lokalnym w spąg, następnie quasi-limniczne oraz lessowo-glebowe o zmiennej miąższości, łącznie dochodzącej do 30 metrów. Poza analizami paleomagnetycznymi, badane osady

tw. wysokiej zapewne 5. terasy Prutu. Podobnie jak w przypadku Skali Podolskiej, tutaj także wyrobisko powstało w celu eksploatacji skał starszych niż czwartorzęd. Głównym surowcem wydobywanym są silnie skrasowiałe gipsy badeńskie, co wyraźnie zaznacza się w ich stropie, a więc i współczesnej rzeźbie terenu oraz wewnątrz warstw w formie gęstej sieci jaskiń. Przykrywają je względnie cienkie (maksymalnie do 10 m) osady czwartorzędowe rzeczne, złożone wyłącznie z materiału karpackiego, oraz eoliczne, mające charakter typowych sekwencji lessowo-glebowych z licznymi hiatusami. Zagadnienia omawiane bezpośrednio w kamieniołomie dotyczyły głównie charakterystyki dostępnych odsłoneń, które – ze względu na ciągłą eksplo-

ski i Ukrainy, zajmujących się różnokierunkowymi badaniami lessów. Zorganizowanie konferencji na Naddniestrzu Podolskim było kolejnym bodźcem dla badaczy czwartorzędu do zainicjowania wspólnych badań. Szczególnie wysoka „atrakcyjność” tego terenu wiąże się – z dostępną w odsłonięciach – granicą epok paleomagnetycznych Brunhes/Matuyama, rejestrowaną w sekwencjach o wyraźnym zróżnicowaniu lito- i pedostratygraficznym. Gwarantuje to możliwość prowadzenia badań osadów czwartorzędowych starszych od 778 ka BP, a więc wieku eoplejstoczeńskiego, które pretendują do wąskiego grona unikatowych profili stratotypowych.

Było to już szesnaste spotkanie „lessologów” z Polski i Ukrainy. Poprzed-

2. Dyskusja przy profilu w Skale Podolskiej, w pierwszym rzędzie od lewej: M. Łanczont, Z. Jary, L. Marks, A. Bogucki, L. Lindner

posiadają szereg różnorodnych wyników badań fizykochemicznych oraz datowań TL opracowanych głównie w laboratorium TL Zakładu Geografii Fizycznej i Paleogeografii UMCS (dr J. Kusiak). Szeroki zakres zastosowanych metod badawczych był prezentowany przez ich bezpośrednich wykonawców, co pozwoliło na ożywioną dyskusję nad metodyką badań i otrzymanymi wynikami (fot. 2).

W drugim dniu w terenie (15 września 2009) uczestnicy mieli możliwość obejrzenia odsłoneń w rejonie wsi Mamałyga położonej nad Prutem, w obrębie jego prawobrzeżnej części, zaliczanej do Pokucia, stanowiącej styk granic Ukrainy z Rumunią i Mołdawią. Prezentowany kamieniołom położony jest w obrębie

atację – ulegają poważnym zmianom. Wykonane dotychczas prace badawcze (w tym paleomagnetyzm i datowania TL) nie przyniosły ostatecznego i precyzyjnego określenia stratygrafii dokumentowanych tam osadów czwartorzędowych, a więc stanowią atrakcyjne pole do dalszych badań geologicznych i paleogeograficznych.

Ponadto podczas sesji terenowej w drodze do Mamałygi uczestnicy zwiedzili stare miasto w Kamieńcu Podolskim z widokiem na twierdzę i jar rzeki Smotrycz, wcinający się w podłoże na głębokość nawet 50 metrów. W drodze powrotnej zaplanowany był postój w Chocimiu, u bram twierdzy położonej malowniczo w dolinie Dniestru.

Spotkanie to było kolejną okazją do integracji grona specjalistów z Pol-

nie dwa odbywały się także na terytorium zachodniej Ukrainy (Łuck – 2007 r., Jezupol – 2008 r.). Kolejne spotkanie połączone będzie z imprezą *Glacjal i peryglacjal IV*, której organizacją zaplanowana jest na wrzesień 2011 roku ponownie po stronie ukraińskiej, w rejonie Sambora nad Dniestrem. Temat roboczy to *Glacjal i peryglacjal w podkarpaccim odcinku basenu górnego Dniestru*.

Dostęp do materiałów konferencyjnych oraz szerszej dokumentacji fotograficznej z tegorocznego seminarium będzie udostępniony niebawem poprzez strony internetowe Komisji Lessu, funkcjonującej w ramach Komitetu Badań Czwartorzędu PAN i mającej swoją stronę internetową na serwerze UMCS: <http://loess.umcs.lublin.pl>.

PRZEMYSŁAW MROCZEK

Lubelska archeologia w Lubaczowie

Ziemia Lubaczowska dotąd tylko raz poważnie zaistniała w polskiej archeologii. W latach 50. dotarł tam w poszukiwaniu kopców z końca epoki kamienia krakowski archeolog Jan Machnik. Jego odkrycia przez specjalistów ocenione zostały jako niezwykle doniosłe. Wtedy rozkopano też dwa kurhany z okresu rzymskiego w miejscowości Łukawica, o których precyzyjną chronologię i poprawną interpretację kulturową znawcy problemu spierają się do dzisiaj. Amatorzy wielkiej archeologii omijali jednak przez dziesięciolecia lubaczowskie szerokim łukiem. Tak małe wydawały się tutaj szanse na spektakularne odkrycia i karierę naukową.

Wszystko zmieniło się w początkach trzeciego tysiąclecia, kiedy do Łukawicy (gmina Narol) pojechał mgr Marcin Piotrowski z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Nie dość że „za pierwszym ruchem łopaty” odkrył prawdziwe, z tym że słowiańskie, „Pompeje” z początku X wieku (spaloną wieś przykryły popioły z wszystkim, co normalnie zabrano by z sobą uciekając przed katastrofą), to niejako przy okazji odkopał wspinał relikty z epoki brązu oraz rewelacyjne wręcz materiały z późnego okresu wędrówek ludów, jakie można powiązać z Herulami znanymi z badań innej młodej gwiazdy lubelskiej archeologii, Barbary Niezabitowskiej-Wiśniewskiej, w Ułowie koło Tomaszowa¹.

Jak przystało na „masłomęcką szkołę archeologii”, naukowa ciekawość młodego badacza szybko objęła cały region lubaczowski. Trafnie ocenił, że tutaj leży i ciągle czeka na podjęcie wyzwania prawdziwy archeologiczny sukces. Za jego namową pracę w Muzeum Kresów w Lubaczowie podjął, jeszcze jako student, mgr Grzegorz Dąbrowski, także absolwent UMCS. Nie musieli długo czekać na autorską sensację.

¹ Szczegółowo na temat badań M. Piotrowskiego czytaj np.: – M. Piotrowski, *Wybrane zabytki archeologiczne pochodzące z wielokulturowego st. 22 w Łukawicy, w powiecie lubaczowskim*, „Rocznik Przemyski”, t. XL:2004, z. 2 archeologia, s. 127-140; tenże – *Słowianie na roztoczu w okresie wczesnego średniowiecza*, [w:] E. Banasiewicz-Szykuła (red.) *Archeologia Roztocza. Krajobraz przyrodniczo kulturowy*, Lublin 2005, s. 103-118; tenże – *Die spätkaiser- und völkerwanderungszeitliche Siedlung von Łukawica, Kr. Lubaczów. Bericht über die Grabungen 2002-2005 und 2007*, [w:] B. Niezabitowska-Wiśniewska et alii (red.), *The Turbulent Epoche*, Lublin 2009, t. I., s. 285-294.

Z udziałem dziesiątków studentów lubelskiej archeologii odkryli poszukiwane, dotąd bezskutecznie, przez dziesięciolecia relikty lubaczowskiego grodu i to z niewiarygodnie wręcz znakomicie zachowanymi konstrukcjami drewnianymi wałów obronnych! Setki znalezionych przy tej okazji zabytków zmieniły pojęcie o znaczeniu grodu

w czasie jego funkcjonowania, pokazując jego ważną rolę w kreowaniu handlu ze Wschodem. Powstała znakomita i unikatowa kolekcja ruskich bransolet szklanych, natrafiono na średniowieczne szachy, relikwiarze i krzyżyki, biżuterię i wiele przedmiotów codziennego użytku. Relikty wału wydатовano metodą ¹⁴C na X wiek, co cofnęło histo-

rię Lubaczowa o ponad dwa stulecia. Archeolodzy z Krakowa i z Rzeszowa szeroko otwierali oczy ze zdumienia, nie mogąc sobie darować „lubelskiego wyprzedzenia”.

Lawinowo następujące, znakomite odkrycia i towarzyszące im niecodzienne zainteresowanie mieszkańców regionu, wymusiły wręcz szybkie stworzenie nowej, uwzględniającej je, ekspozycji w lubaczowskim Muzeum Kresów. W niedzielę, 18 października nastąpiło jej otwarcie. W zaadaptowanej na ten cel oficynie położonej w sąsiedztwie z Muzeum parku, w obrębie którego znajdują się ruiny lubaczowskiego zamku, zgromadziły się setki lubaczowian, co świadczy o prawdziwym „głodzie” wiedzy archeologicznej. Wystawa jest imponująca. Znakomicie graficznie przygotowane plansze, multimedialne animacje, świetnie korespondują z efektownymi zabytkami ilustrującymi całe prądy dzieje regionu. Niecodzienną oprawę

wystawie zapewnił studenty archeologii z UMCS, którzy tradycyjny „stół bankietowy” zastąpili potrawami średniowiecznej kuchni, a wśród gości uwijały się postacie w średniowiecznych strojach.

Symbolem lubaczowskiego sukcesu archeologicznego może być najstarsza w środkowej Europie gliniana rzeźba słowiańska. Szarżujący z pochylonym łbem tur znaleziony został w jednym z palenisk spalonego około połowy X wieku osiedla w Łukawicy (stan. 22). Czy wrzucony został tam przez roztargnienie? czy nie zdążono go wyjąć po wypaleniu, gdyż osadę zniszczył w tym czasie tajemniczy najezdziec? To tylko jedno z wielu pytań, jakie stoją przed młodym, lubelsko-lubaczowskim zespołem archeologów.

Nieoczekiwanie na ścianie wschodniej Rzeczypospolitej pojawił się łańcuch muzeów regionalnych, budujących swój wizerunek również w oparciu o archeologię. W Hrubieszowie – Muzeum Regionalne im ks. Stanisława Staszica będzie gościło wystawy światowej klasy i znaczenia, jak tą o złotym, archeologicznym śnie H. Schliemanna (od 1 marca 2010); Muzeum Regionalne im dr. Jana Petera w Tomaszowie Lubelskim prowadzi znakomite wykopaliska otwierające nową jakość wiedzy o wczesnym okresie epoki brązu², a wokół Muzeum lubaczowskiego tworzy właśnie dynamiczny ośrodek badań nad dziejami tej części średniowiecznej Słowiańszczyzny. Wszystkie korzystają ze wsparcia merytorycznego, kontaktów zagranicznych i potencjału naukowego Instytutu Archeologii UMCS. Warto instytucje

² Ostatnio ukazała się monografia tych badań pt. *Neolityczne kurhany na Grzędzie Sokalskiej w świetle badań archeologicznych w latach 1988-2006* (J. Machnik, J. Bagińska, W. Koman – Kraków 2009), ze znaczącym dla ich treści opracowaniem dr hab. prof. UMCS Jerzego Libery o zabytkach krzemienianych (s. 283-308).

te połączyć łańcuchem wspólnego interesu kreowania archeologicznego wizerunku tej części kraju i regionu. Niemniej już dzisiaj warto sobie zaplanować wakacyjną podróż na szlaku wyznaczonym przez opisane muzea. Tym bardziej warto, że grodzisk tam wiele; atrakcyjnie wyznaczony „Szlak Gocki” czeka na gości, zapraszają drewniane cerkiewki, a przyroda jeszcze prawie nietknięta butem cywilizacji...

ANDRZEJ KOKOWSKI

Praktyki studentów Instytutu Sławistyki

W lipcu bieżącego roku grupa studentów filologii rosyjskiej i rosjoznawstwa UMCS pod opieką dr Teresy Giedz odbyła dziesięciodniową praktykę językowo-krajoznawczą na Uniwersytecie Państwowym im. I. G. Pietrowskiego w Briańsku, z którym nasz Uniwersytet ma podpisaną umowę o współpracy. Dla większości studentów był to pierwszy wyjazd do Rosji i pierwsza możliwość kontaktu z językiem rosyjskim w środowisku naturalnym.

Naszych studentów przyjął Wydział Filologiczny oraz Katedra Dziennikarstwa. Uczestnikom praktyki zaproponowano bardzo bogaty program, m. in. wycieczkę do Katynia i Smoleńska, do Owstuga – posiadłości wybitnego rosyjskiego poety F. Tiutczewa. Udało się także na jeden dzień wyjechać do Moskwy, gdzie studentów zachwycił Kreml i Plac Czerwony, kompleks zabytkowy Carycyno i in. Ponadto studenci zwiedzili Swenski Mo-

naster, mieli możliwość obserwowania procesu produkcji wyrobów kryształowych w słynnej fabryce w miasteczku Djatkowo oraz zwiedzić muzeum, gdzie eksponowane są prawdziwe dzieła sztuki wykonane z kryształu, a także obejrzeć unikalny ołtarz kryształowy w miejscowej cerkwi. Obok programu kulturoznawczego realizowanego w terenie, studenci uczestniczyli w zajęciach teoretycznych. Na Uniwersytecie przygotowano dla naszej grupy

wykłady, m. in. z literatury i współczesnego języka rosyjskiego. Duże zainteresowanie wzbudził zwłaszcza wykład poświęcony żargonowi, w szczególności gwarze studenckiej. Przyjazd studentów z Lublina był na tyle ważnym wydarzeniem, że lokalna stacja telewizyjna przygotowała o naszej grupie specjalny materiał.

Praktyka w Briańskim Uniwersytecie pozwoliła studentom nie tylko doskonalić znajomość języka, kupić wiele książek, poznać nieco bliżej kulturę rosyjską, zaowocowała także nowymi znajomościami ze studentami rosyjskimi. Briańsk zegnali nasi studenci z żalem i nadzieją, że będą mieli jeszcze w przyszłości możliwość podobnych wyjazdów.

T. GIEDZ

Ogólnopolskie sympozjum Nauka i przemysł

- metody spektroskopowe w praktyce, nowe wyzwania i możliwości

W dniach od 8 do 10 czerwca 2009 odbyło się Ogólnopolskie Sympozjum *Nauka i przemysł - metody spektroskopowe w praktyce, nowe wyzwania i możliwości*. Organizatorem sympozjum był Wydział Chemii UMCS w Lublinie. W Sympozjum uczestniczyło ok. 100 osób z wyższych uczelni, instytutów naukowych, a także przedstawiciele laboratoriów przemysłowych i firm handlujących aparaturą naukowo-badawczą i odczynnikami. Sympozjum otworzył **prof. dr hab. Władysław Janusz**, dziekan Wydziału Chemii UMCS. Zaproszonych gości powitał także przewodniczący Komitetu Organizacyjnego i Naukowego Sympozjum **prof. dr hab. Zbigniew Hubicki**.

Prof. dr hab. Władysław Janusz (Dziekan Wydziału Chemii UMCS) oraz prof. dr hab. Zbigniew Hubicki (Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego) – otwarcie konferencji

Sesję inauguracyjną rozpoczął wykład prof. Andrzeja Olszanowskiego (Politechnika Poznańska) pt. *Zastosowanie bliskiej podczerwieni do identyfikacji wybranych surowców do produkcji preparatów farmaceutycznych*. Kolejne wykłady – **dr Barbary Kubicy** z Instytutu Fizyki Jądrowej PAN w Krakowie oraz **prof. Ireny Malinowskiej** – dotyczyły zastosowania gamma spektroskopii do oznaczania sztucznego izotopu ^{137}Cs i naturalnego ^{40}K w próbkach gleby i niektórych roślin pobranych na terenie Tatr oraz

zastosowania metod spektroskopowych w analizach TLC.

W ramach równolegle odbywających się dwóch sekcji uczestnicy sympozjum w pierwszym dniu obrad mogli wysłuchać wykładów **prof. J.Cz. Dobrowolskiego** z Instytutu Chemii Przemysłowej i Instytutu Leków w Warszawie (*Badania konformacji aminokwasów na podstawie ich widm IR w matrycach niskotemperaturowych i obliczeń DFT*), **mgr M. Greluk** i **mgr A. Wołowicz** z Wydziału Chemii UMCS (*Zastosowanie metod spektroskopowych w badaniu procesu sorpcji barwników kwasowych na anionicie Amberlit IRA-910 oraz zastosowanie spektrofotometrii absorpcyjnej UV-Vis w badaniach procesu sorpcji jonów palladu (II) na anionitach Amberlyst*), **dr inż. Anny Borowiak-Resterny** z Politechniki Poznańskiej (*Zastosowanie metod spektrofotometrycznych w analizie struktury kompleksów miedzi (II) z pochodnymi kwasów pirydynokarboksylowych*), a także **dr inż. Katarzyny Staszak** z Politechniki Poznańskiej (*Badanie zjawiska asocjacji w binarnych układach ekstrakcyjnych*).

Także **prof. dr hab. Maciej Wiśniewski** z Politechniki Poznańskiej wygłosił wykład dotyczący oznaczania palladu (II) w ekstrakcji metodami spektroskopowymi. **Dr Joanna Piekut** z Politechniki Białostockiej omówiła możliwości zastosowania spektroskopii w zakresie bliskiej podczerwieni (NIR) w ilościowej i jakościowej analizie składników decydujących o jakości naturalnych miodów pszczelich. **Dr Magdalena Hofman** z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu przedstawiła zagadnienia związane z porównaniem materiałów organicznych wzbogaconych w azot metodą FT-IR/PAS. Prezentowany w tym dniu komunikat **prof. dr hab. Barbary Marczewskiej** (UMCS) dotyczył natomiast wyznaczania para-

metrów fizykochemicznych kwasów fenolowych w aspekcie ich aktywności biologicznej.

Uczestnicy konferencji mogli zapoznać się także z ofertą handlową firm Analityk i Medson. **Dr inż. Ewa Kowalczyk** (Firma Analityk) przedstawiła przyrządy firm Hitachi, Titan Instruments, Teledyne Leeman Labs i Berghof. **Mgr inż. Krzysztof Kowalski** z firmy Medson, przedstawił przyrządy japońskiej firmy Jasco, zaś **mgr Jarosław Grodowski** (Intertech Trading Corporation) przedstawił spektrometr ICP MS Thermo Scientific X Series 2. Ofertę handlową przedstawiły również firmy Reinshaw (dr Agnieszka Sozańska), Candella (dr Katarzyna Lubińska), POCH (mgr Jacek Saczuk i mgr Wiesław Topyła). Ofertę podręczników i anglojęzycznej literatury fachowej przedstawiła firma wydawnicza IPS z Krakowa.

Drugi dzień obrad Sympozjum otworzyła **dr Anna Błażewicz** (Uniwersytet Medyczny w Lublinie), która omówiła najnowsze osiągnięcia w śladowej analizie metali z zastosowaniem chromatografii jonowej z chelatującymi fazami stacjonarnymi. **Prof. Marek Smolik** oraz **mgr inż. Agata Jakóbk-Kolon** (Politechnika Śląska) przedstawili referat na temat oznaczania śladowych ilości hafnu podczas otrzymywania związków cyrkonu o jego niskiej zawartości zaś tematyka wykładu **prof. dr hab. inż. Mariana Turka** (Politechnika Śląska) dotyczyła oznaczania boru w roztworach. Wśród zagadnień omawianych w trakcie obrad wymienić należy także te związane z oceną niepewności pomiaru i interpretacją wyników badań chemicznych (dr Waldemar Korol, Krajowe Laboratorium Pasz w Lublinie), detekcją polifenoli w oleju z nasion i pozostałościach z czarnej porzeczki oraz oceną surowca i pozostałości po ekstrakcji papryki z wykorzystaniem metody spektrofotometrycznej (mgr Agnieszka Dobrzyńska-Inger, INS Puławy). Komunikat **mgr Krzysztofa Tutaja** z Uniwersytetu Medycznego w Lublinie dotyczył zastosowania ultra wysokociśnieniowej chromatografii cieczowej sprzężonej ze spektrometrią mas (U-HPLC-APCI-MS) do identyfikacji oraz analizy ilościowej składników tzw. dopalaczy.

Podczas obrad w sekcjach wykład o tematyce związanej z zastosowaniem metod ATR-FTIR oraz FTIR w badaniach trwałości fotochemicznej substancji czynnej w stałych postaciach leków prezentowała **dr Maria Jamróiewicz** (Uniwersytet Medyczny w Gdańsku). Komunikaty wygłosili **mgr inż. Ewa Michalak** z Politechniki Wrocławskiej (*Turbidymetryczne badania koloidalnych zawiesin kryształów bromku srebra*), **mgr Aleksandra Radtke** oraz **mgr Andrzej Topolsz** Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (*Zmienneotemperaturowa analiza IR – użyteczne narzędzie do oceny przydatności kompleksowych połączeń Ti(IV) i Zr(IV) jako prekursorów CVD nanometrycznych warstw TiO_2 i ZrO_2 oraz Spektroskopowe badania szybkości reakcji utleniania cytrynianów i halo-genków z udziałem modelu peroksydazy wanadowej, $[\text{VO}(\text{O}_2)(\text{dipic})(\text{H}_2\text{O})]$*). W ramach drugiej sekcji Seminarium swoje komunikaty prezentowali **mgr Anna Drzewiecka** (UMCS) oraz **dr Magdalena Prokopowicz** z Akademii Medycznej w Gdańsku. Pierwszy komunikat dotyczył analizy strukturalnej i spektroskopowej pochodnych

benzofuranu, drugi natomiast związków pomiędzy strukturą molekularną i zachowaniem się *in vitro* kompozytów krzemionka/PEG. Sesję zakończył wykład **dr hab. Ryszarda Dobrowolskiego** (UMCS), który przedstawił ocenę możliwości wykorzystania zmodyfikowanych węgla aktywnych do wydzielania i zatężenia wybranych form nieorganicznych selenu z roztworów wodnych i oznaczania ich za pomocą atomowej spektrometrii absorpcyjnej z atomizacją elektrotermiczną w próbkach środowiskowych.

W trzecim dniu konferencji uczestnicy mogli zapoznać się z charakterystyką analityczną wysokorozdzielczej absorpcyjnej spektrometrii atomowej (dr hab. Ryszard Dobrowolski, UMCS), zastosowaniem fotoelektronowej spektroskopii rentgenowskiej do badania katalizatorów na bazie montmorillonitu (**dr Danuta Olszewska**, AGH), analizą kinetyczną izotopowych zaburzeń katalitycznej reakcji utleniania metanu na powierzchni Pd(PdO)/ Al_2O_3 (**mgr Marek Rotko**, UMCS) oraz zastosowaniem metod spektroskopowych do oceny jakości paliw płynnych importowanych do Polski (**prof. Dobiesław Nazimek**, UMCS).

Komunikaty prezentowali także **dr Katarzyna Staszak** z Politechniki Poznańskiej (*Zastosowanie techniki FT-IR w badaniach procesu ekstrakcji Cd(II) ekstrahentami fosforoorganicznymi*), **dr Dorota Zarzecka** z Uniwersytetu Gdańskiego (*Wpływ centrów jonoforowych na właściwości spektroskopowe pochodnych cząsteczki aminoantrachinonu w układach chromojonoforów*) oraz **dr Bożena Jarzą-**

bek z Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych, PAN w Zabrze (*Wpływ temperatury na właściwości optyczne cienkich warstw poliazometin w obszarze krawędzi absorpcji*). Obrady zamknęły wystąpienia **dr Jolanty Rubaj** i **mgr Anny Zniszczyńskiej** (Krajowe Laboratorium Pasz w Lublinie) dotyczące wyników badań nad odtwarzalnością wewnątrzlaboratoryjną (precyzja pośrednia) i niepewnością pomiarową aminokwasów w materiałach i mieszkankach paszowych metodą chromatografii

jonowej oraz walidacją spektrofotometrycznej metody oznaczania jodu w paszach.

Integralną częścią programu naukowego była sesja posterowa, podczas której przedstawiono wyniki badań w formie 61 komunikatów plakatowych. Komitet Naukowy Sympozjum, który przyznał trzy nagrody oraz cztery wyróżnienia. Wśród nagrodzonych w konkursie na najlepszy poster znaleźli się **prof. Bogumił Brycki**, (UAM) – I miejsce, **mgr A. Wołowicz** (UMCS) – II miejsce i **dr Beata Jasiewicz** (UAM) – III miejsce. Wszyscy wyróżnieni otrzymali pamiątkowe dyplomy i nagrody ufundowane przez firmy INS Puławy, Standard, JarMag, Vet-Agro, Rohm and Haas, DSM oraz Herbabol.

Komitet Organizacyjny Sympozjum (prof. Zbigniew Hubicki, dr Dorota Kołodyńska, mgr Marzena Gęca oraz mgr Emil Zięba) zaproponował uczestnikom sympozjum także atrakcyjny program towarzyski (plenerową kolację w Muzeum Wsi Lubelskiej, spacer po kompleksie pałacowo-parkowym w Wierchowiskach oraz uroczystą kolację).

Mając nadzieję na kolejne spotkanie w Lublinie w czerwcu 2010 roku, Organizatorzy Sympozjum mają zaszczyt zaprosić wszystkie osoby zainteresowane współpracą nauki z przemysłem – pracowników uczelni, jednostek PAN, instytutów naukowo-badawczych, zakładów przemysłowych do wzięcia udziału w kolejnym tego typu sympozjum (informacje dostępne stronie <http://npms.umcs.lublin.pl>).

DOROTA KOŁODYŃSKA

Młodzi matematycy

Pięć lat temu zadzwoniła do mnie nauczycielka matematyki z 15 Gimnazjum im. Jana Pawła II w Lublinie – pani Laura Krzysiak i zaproponowała, aby połączyć siły i pokazać uczniom, że matematyka może być fascynująca, może czegoś nauczyć, może do czegoś się przydać i można o niej ciekawie opowiadać. W ten sposób nawiązała się współpraca między Wydziałem Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS i szkołami lubelskimi, której owocem było Sympozjum Młodych Matematyków. Cóż to takiego?

Sympozjum to dwie matematyczne imprezy adresowane do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych. Odbývają się pod koniec maja i na początku czerwca na Wydziale MFiI UMCS. Każda z nich składa się z dwóch części. Pierwsza część to wykłady popularyzujące matematykę, wygłaszane przez zaproszonych gości (m.in. **prof. dr hab. Tomasza Łuczaka** z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, **dr. Tomasza Kwasta** z Obserwatorium Astronomicznego Uniwersytetu Warszawskiego) oraz pracowników Instytutu Matematyki UMCS. Druga część to prezentacje w wykonaniu dzieci, które nadesłały najciekawsze prace w konkursie ogłaszanym każdego roku we wrześniu (<http://www.gimnazjum15.lublin.pl/sympozjum.html>).

Z każdym rokiem popularność SMM rośnie. Na początku miało zasięg wojewódzki, teraz jest to ogólnopolska impreza matematyczna pod patronatem Ministra Edukacji Narodowej, Wojewody Lubelskiego, Marszałka Województwa Lubelskiego, Prezydenta Miasta Lublin, Dziekana Wydziału MFiI, Prezesa Oddziału Lubelskiego PTM. Nasi mali uczestnicy przyjeżdżają m.in. z północy Polski (Działdowo, Elbląg), z południa (Przeworsk, Sanok, Przemyśl) z centrum (Warszawa, Łódź) oraz z zachodu (Wrocław).

Udział w sympozjum to przede wszystkim szersze spojrzenie na matematykę, pokazanie jej przydatności w różnych dziedzinach życia, nauka posługiwania się ładnym, logicznym i spójnym językiem, możliwość spotkania z wybitnymi postaciami matematyki polskiej. Sympozjum pozwala uczniom sprawdzić się w trudnej sztuce prezentacji własnej pracy. Niejeden doświadczony wykładowca poczułby tremę widząc 240 wpatrzonych w niego gimnazjalistów. Tymczasem laureaci konkursu, mający czasami 11–13 lat, wypadają fantastycznie. Mówią z pełną swobodą, czasami nawet żartują. Są wytrawnymi aktorami na scenie w spektaklu pt. *Matematyczne światy*.

A jak było w tym roku? Zainteresowanie sympozjum było tak wielkie, że organizatorzy musieli wydawać miejscówki. Aula Fizyki ledwo pomieściła wszystkich małych miłośników matematyki. Na początku sympozjum powitano honorowych gości, wśród których należy wymienić **Krystynę Wojdę**, reprezentującą Ministra Edukacji Narodowej, **Adama Wasilewskiego** – Prezydenta Miasta Lublina, gościa honorowego – **prof. dr hab. Tomasza Łuczaka** z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, członka korespondenta PAN, **Sylw**

Kanię – Inspektora Wydziału Polityki Społecznej Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego, **Mirosława Jarosińskiego** – Kierownika Referatu ds. Szkół Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta, **Bogusława Wagnera**, wicekuratora Lubelskiego Kuratorium Oświaty, **Rafała Dobrowolskiego** reprezentującego Marszałka Województwa Lubelskiego oraz gości z Instytutu Matematyki UMCS – **prof. dr hab. Zdzisława Rychlika** – dziekana Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki, **prof. dr hab. Tadeusza Kuczumowa** – dyrektora Instytutu Matematyki UMCS, **prof. dr hab. Kazimierza Goebela** oraz **prof. dr hab. Wiesława Kaczor**. Po uroczystym otwarciu sympozjum, przez dziekana Zdzisława Rychlika **prof. dr hab. Tomasz Łuczak** wygłosił wykład inauguracyjny pt. *Układanie domina*. Po wykładzie i krótkiej zabawie w matematyczne bingo, przygotowanej przez **Bożenę Kukier** ze Szkoły Muzycznej im. Karola Lipińskiego w Lublinie, odbyła się przerwa na słodki poczęstunek, po której zaczęły się prezentacje nagrodzonych i wyróżnionych prac.

O godzinie 14 zakończono część matematyczną. Na uczestników sympozjum czekał już autokar, który zawiózł ich na zajęcia warsztatowe na Zamek Lubelski oraz zwiedzanie Lubelskiej Starówki.

Przygoda z matematyką rozpoczęta 29 maja (szkoły podstawowe) zakończyła się 5 czerwca (szkoły gimnazjalne) br. Za rok zaczniemy ją na nowo po raz szósty.

AGNIESZKA KOZAK

Studenci Kulturoznawstwa UMCS badali kulturę ludową powiatu włodawskiego

W dniach od 10 do 16 czerwca 2009 r. w Kołaczach (gm. Stary Brus, pow. Włodawa) odbył się terenowy obóz badawczy studentów Kulturoznawstwa specjalności Folklorystyka i etnologia. Wyjazd został zorganizowany przez Instytut Kulturoznawstwa UMCS przy współpracy Towarzystwa Popularyzacji Piękna Polesia w Kołaczach. Wzięło w nim udział 25 studentów I roku studiów magisterskich. Opiekunami wyjazdu były: mgr Agnieszka Kościuk i mgr Mariola Tymochowicz.

Studenci i pracownicy naukowci dokumentowali kulturę ludową w gminach: Hanna (Dołhobrody, Hanna, Holeszów, Lack), Hańsk (Dubeczno, Hańsk), Stary Brus (Kołacze, Kolonia Kołacze, Kołacze Osada Leśna, Lubowierz), Włodawa (Krasówka, Orchówek, Różanka, Sobibór, Stawki, Suszno, Wołczyn, Żuków), Wola Uhruska (Stulno, Uhrusk, Wola Uhruska, Zbereże). Przeprowadzono wywiady etnograficzne z najstarszymi, rodowitymi mieszkańcami wsi, którzy

mogli udzielić informacji o zachowanych w ich pamięci dawnych zwyczajach, praktykach i obrzędach w swoich miejscowościach i okolicach. Rozmowy były nagrywane i protokolowane.

Podczas badań w terenie posługiwano się kwestionariuszami na temat obrzędów rodzinnych (tj. narodzin, wesela, pogrzebu), obrzędów dorocznych (cyklu wiosennego, letniego, jesienne-go i zimowego), demonologii ludowej, a także specjalnie przygotowanych dla tego obszaru kwestionariuszami na te-

mat społeczno-kulturowego wymiaru rzeki Bug oraz specyficznej nadbużańskiej kuchni regionalnej.

Owocami obozu w Kołaczach są zgromadzone nagrania (4500 minut) oraz fotografie (ok. 350), ponadto inwentaryzacje wybranych zagród wiejskich i obiektów małej architektury sakralnej (krzyże i kapliczki przydrożne). Zebrane materiały znajdują się w archiwum Zakładu Kultury Polskiej Instytutu Kulturoznawstwa UMCS.

Jesienią 2009 r. Instytut Kulturoznawstwa UMCS we współpracy ze Starostwem Powiatowym we Włodawie oraz Towarzystwem Popularyzacji Piękna Polesia w Kołaczach planuje sesję naukową podsumowującą zebrany materiał terenowy.

DAGNA BAGIŃSKA

Pracowici studenci historii

Okres minionych wakacji okazał się bardzo pracowity dla studentów historii, członków Koła Amatorów Antyku. Uczestniczyli oni w warsztatowych zajęciach i prezentacjach z zakresu archeologii eksperymentalnej w ramach Łódzkiej Wioski Historycznej (Festiwal Rekonstrukcji w dn. 24–26 lipca 2009). Swoją spory dorobek prezentowali też w cyklu przeznaczonych dla dzieci Dni Antycznych w Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego w Pruszkowie (30 czerwca – 4 lipca 2009) oraz zorganizowali *Jarmarku rzemiosł dawnych* (wspólnie z GOK w Rakszawie w dn. 6 września 2009). W środowisku rekonstruktorów odległej

przeszłości (starożytności rzymskich) dali się poznać na tyle dobrze, że zostali zaproszeni do Muzeum Czartoryskich w Krakowie w celu przeprowadzenia „żywych lekcji z historią” dla dzieci i młodzieży. W ramach serii spotkań swoją wiedzę dzielili się **Magdalena Nowożeńska** (IV rok historii), **Łukasz Sędyka** (V rok historii), **Michał Soroka** (IV rok historii), **Paweł Kaczmarzyk** (II rok historii). W chwili obecnej studenci i ich opiekun **dr Dariusz Słapek** zainaugurowali wspólnie z Muzeum Okręgowym w Sandomierzu cykl wykładów poświęconych kulturze antycznej.

Pierwsze spotkanie w zamku w Sandomierzu

Profesor Władysław Kuraszkiewicz

– uczoney i humanista –

Jego związki z Ziemią Włodawską

W dniach 18 i 19 czerwca br. odbyły się we Włodawie uroczystości, związane z nadaniem imienia Profesora Władysława Kuraszkiewicza jednemu z rond w tym mieście. Organizatorem tego wydarzenia, nad którym honorowy patronat objął Marszałek Województwa Lubelskiego, Instytut Filologii Słowiańskiej UMCS oraz Burmistrz Miasta Włodawa.

Profesor Władysław Kuraszkiewicz – wybitny polski slawista, badacz historii i gwar języka polskiego – urodził się 22.II.1905 r. we Włodawie. Wiele swoich prac poświęcił językowi mieszkańców tego regionu, należał do Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Włodawskiej, współpracował także z Miejską Biblioteką Publiczną we Włodawie. Te ścisłe związki z Włodawą spowodowały, że środowiska akademickie Lublina (UMCS i KUL) oraz Poznania (UAM), wystąpiły z wnioskiem do Rady Miejskiej we Włodawie o upamiętnienie profesora Władysława Kuraszkiewicza w Jego rodzinnym mieście. Inicjatywa ta spotkała się z życzliwością Burmistrza Włodawy Jerzego Września oraz radnych miasta, którzy 29 stycznia podjęli uchwałę

o nadaniu imienia profesora Kuraszkiewicza rondu we Włodawie.

Dwudniowe uroczystości rozpoczęła msza św. w intencji śp. prof. Władysława Kuraszkiewicza, po której duchowni wyznania rzymsko-katolickiego i prawosławnego – ks. Stanisław Dadas i ks. Jerzy Ignaciuk – poświęcili rondo przy zbiegu ulic Korolowskiej i Chełmskiej. Kolejnym punktem było otwarcie wystawy „Władysław Kuraszkiewicz” w Miejskiej Bibliotece Publicznej we Włodawie, na której można było zapoznać się zarówno z pracami naukowymi, jak i ze zdjęciami i pamiątkami rodzinnymi Profesora. Wystawa została zorganizowana dzięki wydatnej pomocy rodziny Profesora Kuraszkiewicza, którego syn uczestniczył w uroczystościach.

Następnie w gmachu Urzędu Miejskiego we Włodawie rozpoczęła się konferencja naukowa, poświęcona spuściźnie naukowej profesora Władysława Kuraszkiewicza. Udział w niej wzięli przedstawiciele środowisk akademickich z Lublina (UMCS i KUL), Poznania, Warszawy i Białegostoku, a także z Doniecka i Drohobycza (Ukraina). Na ręce organizatorów tych uroczystości – Dyrektora Instytutu

Filologii Słowiańskiej UMCS prof. Feliksa Czyżewskiego i Burmistrza Włodawy Jerzego Września – okolicznościowe adresy z gratulacjami skierowały władze rektorskie Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej oraz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. W referatach przedstawiciele poszczególnych środowisk zaprezentowali sylwetkę profesora Kuraszkiewicza – człowieka i uczonego, poprzez Jego związki z uczelniami, na których pracował. Natomiast referaty wygłoszone drugiego dnia stanowiły omówienie dokonań naukowych Profesora i ich znaczenia dla współczesnej nauki.

Z okazji uroczystości we Włodawie został przygotowany specjalny numer czasopisma „Lublin – Kultura – Społeczeństwo (nr 2–6, 2009)”, w którym znajdziemy wiele wspomnień o Profesorze Władysławie Kuraszkiewiczu autorstwa Jego uczniów, a także cykl artykułów o Włodawie – mieście trzech kultur. Numer ten zatytułowany jest *Profesor Władysław Kuraszkiewicz – uczoney i humanista – Jego związki z Ziemią Włodawską*.

MATEUSZ JASTRZĘBSKI

Spotkania z filozofią na VI Lubelskim Festiwalu Nauki

21 września 2009 r., w ramach VI Lubelskiego Festiwalu Nauki w Instytucie Filozofii UMCS odbyły się trzy prezentacje multimedialne popularyzujące wiedzę filozoficzną wśród uczniów szkół średnich. Dr hab. Piotr Giza w wykładzie *Czy komputery mogą dokonywać odkryć naukowych?* rozważał zagadnienie, czy proces odkrycia naukowego, tradycyjnie

uważanego za domenę geniuszu wielkich uczonych, może zostać całkowicie zautomatyzowany i dokonywany przez komputerowe systemy odkryć naukowych. Dr hab. Andrzej Łukasik w wykładzie *Świat-maszyna. Filozofia przyrody Isaaca Newtona* omawiał poglądy na czas, przestrzeń i materię i ruch jednego z największych uczonych w dziejach świata. Mgr Marcin

Szymajda, nawiązując do znanego filmu science-fiction, w wykładzie *Czy żyjemy w Matrixie?* analizował zagadnienie istnienia i natury świata zewnętrznego m.in. w ujęciu Platona, Kartezjusza i Berkeleya. Prezentacje cieszyły się dużym zainteresowaniem – uczestniczyło w nich łącznie około 300 osób.

WZNOWIENIE PRAC NAD *Słownikiem stereotypów i symboli ludowych*

Komiteta Badań Naukowych w kolejnym 37 konkursie przyznał grant badawczy na realizację tematu pn. *Polski antropokosmos ludowy: światło – meteorologia – metale* zespołowi etnolingwistycznemu kierowanemu przez prof. Jerzego Bartmińskiego w Instytucie Filologii Polskiej UMCS. Temat grantu jest częścią wieloletniego projektu realizowanego przez lubelskich etnolingwistów od 1976 roku, którego efektem ma być *Słownik stereotypów i symboli ludowych*. Dotąd udało się wydać dwa pierwsze zeszyty, których przygotowanie finansowało działające do roku 1991 wrocławskie biuro tzw. problemu węzłowego „Polska kultura narodowa”. Obejmowały one hasła z pól semantycznych „niebo”, „światła niebieskie”, „ogień”, „kamienie” oraz „ziemia”, „woda”, „podziemie”. Opublikowano je w Wydawnictwie UMCS w l. 1996–1999. Niestety, po zmianach sposobu finansowania pracy i likwidacji etatu naukowego prace nad *Słow-*

nikiem mogły być prowadzone tylko w ramach tzw. badań własnych pracowników IFP.

Przewidziana do opracowania w ramach przyznanego grantu część słownika obejmie pola leksykalno-semantyczne: „światło”, „meteorologia”, „metale” oraz syntetyczne hasło „świat” i będzie zamknięciem jego pierwszego tomu. Zgodnie z oryginalną, wypracowaną na rzecz tego słownika, metodologią każdy artykuł hasłowy będzie miał w części eksplikacyjnej kształt definicji kognitywnej, zaś dokumentacja będzie zawierać różnorodne konteksty w układzie gatunkowym, poczynając od najstarszych i najbardziej archaicznych tekstów folkloru (jak zagadki, przysłowia, zamówienia znachorskie, modlitewki), poprzez wielowariantywnie dane pieśniowe i prozatorskie aż do zapisów wierzeń i zrytualizowanych zachowań obrzędowych i magicznych. Podstawą materiałową – podobnie jak przy dwóch wcześniejszych czę-

ściach tomu *Kosmos* – będą nagrania terenowe, gromadzone w Archiwum Etnolingwistycznym UMCS od II połowy XX wieku, częściowo ogłoszone drukiem, a także opublikowane źródła dialektologiczne, folklorystyczne i etnograficzne z XIX i XX wieku. Warto dodać przy okazji, że od lipca 2008 roku Archiwum Etnolingwistyczne w Instytucie Filologii Polskiej UMCS uzyskało status samodzielnej jednostki organizacyjnej, i będzie współpracować z Zespołem Etnolingwistycznym powołanym w 2008 roku przez rektora UMCS i dyrekcję Instytutu Sławiastyki PAN w Warszawie. Realizacja grantu przyznanego lubelskim etnolingwistom na lata 2009–2011 pozwoli na całościowe przedstawienie tradycyjnego językowo-kulturowego obrazu przyrody nieożywionej i opracowanie indeksu haseł i motywów, który obejmie wszystkie trzy części tomu *Kosmos*.

JOANNA SZADURA

Konferencja z 7 października 2009 r.

„Katedra Prawa Rzymskiego w dziejach Wydziału Prawa i Administracji UMCS”

W związku z obchodami 60-lecia Wydziału Prawa i Administracji UMCS oraz 100. rocznicą urodzin prof. Adama Wilińskiego w dniu 7 października 2009 roku w sali Rady WPiA odbyła się konferencja pt. *Katedra Prawa Rzymskiego w dziejach Wydziału Prawa i Administracji UMCS. Uroczystość zorganizowaną przez Katedrę Prawa Rzymskiego UMCS połączono z wręczeniem Księgi jubileuszowej Profesorowi Markowi Kuryłowiczowi*.

Uczestnikami konferencji były władze Wydziału Prawa i Administracji UMCS: Dziekan, Prodziekani, Dyrektorzy Instytutów, pracownicy Instytutu Historii i Teorii Państwa i Prawa, Katedry Prawa Rzymskiego KUL, Zakładu Historii Starożytności UMCS, jak również osoby związane naukowo z Katedrą.

Podczas spotkania zostały wygłoszone następujące referaty: dr Iwona Szpringer oraz dr Elżbieta Żak – *Krótką historią Katedry*, prof. dr hab. Marek Kuryłowicz – *Profesor Adam Wiliński (w stulecie urodzin)*, mgr Andrzej Chmiel – *Studia profesora Adama Wilińskiego nad rzymskim prawem karnym*.

Na zakończenie konferencji dr hab. Krzysztof Amiełńczyk oraz Dziekan Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński wręczyli Szanownemu Jubilatowi księgę: *Quid leges sine moribus? Studia nad prawem rzymskim dedykowane Profesorowi Markowi Kuryłowiczowi w 65. rocznicę urodzin oraz 40-lecie pracy naukowej*.

ANDRZEJ CHMIEL

Wystawa w Muzeum UMCS

23 października 2009 r. odbyła się uroczysta inauguracja roku akademickiego w UMCS. Inauguracja była szczególna, bowiem przypadła w roku jubileuszu 65-lecia naszego Uniwersytetu. Obok wielu inicjatyw z tej okazji również uniwersyteckie muzeum przygotowało okolicznościową ekspozycję zatytułowaną *Rektorzy Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. 1944–2009*.

65 lat istnienia UMCS to wiele czasu i niezwykle trudno jest uchwycić ten okres w formie wystawy muzealnej, toteż należało skupić się na określonym aspekcie dziejów Uniwersytetu. Tym razem muzeum postarało się przybliżyć sylwetki wszystkich rektorów UMCS, kierujących uczelnią od 1944 do 2009 r. Koncepcję ekspozycji przygotował Dariusz Boruch.

Wyraz rektor pochodzi od łacińskiego *rector* – „władca”, „zarządca” i od łacińskiego *regere* – „rządzić”. Za Cesarstwa Rzymskiego oznaczał namiestnika podwładnego prefektom. Na przełomie XIX i XX wieku tytułem tym posługiwali się zwierzchnicy niektórych zgromadzeń zakonnych i kościołów oraz przełożeni uniwersytetów, gimnazjów i zakładów naukowych. Współcześnie rektor to godność osoby zarządzającej szkołą wyższą. Zwykle jest to jeden z profesorów uczelni, który sprawuje swoją funkcję wraz z senatem szkoły wyższej. W większości polskich uczelni państwowych istnieje wymóg statutowy, aby wyboru rektora dokonywać spośród samodzielnych pracowników naukowych z tytułem profesora. Wybieralność rektora przez społeczność akademicką jest jedną z podstawowych tradycji autonomii akademickiej – często nieprzestrzeganej w ustrojach totalitarnych. W Polsce powojennej zasada ta zaczęła być wprowadzana konsekwentnie po 1989 r. i była jedną ze znaczących oznak demokratyzacji ustroju.

Jak przestrzegana była zasada wybieralności rektora przez społeczność akademicką bardzo łatwo jest przesłedzić, analizując wybrane fragmenty Statutu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. W 1974 r. w Statucie UMCS zapisano: [...] § 15. 1. *całokształtem działalności UMCS kieruje rektor przy współudziale Kolegium Rektorskiego, Senatu, prorektorów, dziekanów oraz innych organów uniwersyteckich.* [...] § 17. 1. *Rektora powołuje Minister spośród profesorów UMCS, na czas określony. Rektor obejmuje swe stanowisko w dniu ustalonym przez Ministra.* [...]. *W razie odwołania rektora przed upływem okresu, na który został powołany, Uniwersytetem kieruje – do czasu powołania przez Ministra nowego rektora – jeden z prorektorów wyznaczony przez Ministra.* Uchwałą Senatu UMCS z dnia 19 października 1983 r. znowelizowany został Sta-

tut UMCS, w którym czytamy: § 31. 1. *Rektor Uniwersytetu jest wybierany przez kolegium elektorów reprezentujące wszystkich członków społeczności akademickiej.* 2. *Kolegium elektorów składa się z 200 elektorów, [...].* § 73. 1. *Administracją Uniwersytetu, która sprawuje funkcje określone w § 7 ust. 4, kieruje rektor przy pomocy prorektorów, dyrektora administracyjnego i kwestora.* Kolejna nowelizacja Statutu UMCS miała miejsce 18 czerwca 1986 r. i odtąd: [...] § 39. 1. *Rektor kieruje Uniwersytetem i odpowiada za całokształt jego funkcjonowania i rozwoju.* [...] § 60. 1. *Rektora wybiera Senat nie później niż 31 maja ostatniego roku kadencji urzędującego rektora, na nadzwyczajnym posiedzeniu zwołanym przez Uczelnianą Komisję Wyborczą.* [...] 4. *Wskazanych przez Senat kandydatów na rektora przedstawia w imieniu Senatu Ministrowi przewodniczący Uczelnianej Komisji Wyborczej do dnia 30 kwietnia.* [...] § 62. *Jeżeli wyłoniony w trybie ust. 2 i 3 § 60 kandydat nie może, na skutek sprzeciwu Ministra, kandydować na stanowisko rektora, Uczelniana Komisja Wyborcza zwołuje przed upływem terminu określonego przez Ministra (art. 41 ust. 3 ustawy) posiedzenie Senatu dla uzupełnienia listy kandydatów, chyba, że na pierwotnej liście kandydatów pozostaną co najmniej dwie osoby.* [...] Nowelizacja Statutu UMCS z dnia 8 lipca 1991 r. w interesujących nas fragmentach wraca do zapisów z 1983 r. W Statucie UMCS czytamy: § 62. 1. *Rektor Uniwersytetu jest wybierany przez kolegium elektorów reprezentujących wszystkich członków społeczności akademickiej.* 2. *Kolegium elektorów składa się z 200 elektorów, (...).* § 63. *Kandydatów na Rektora wylania się spośród nauczycieli akademickich posiadających tytuł profesora, [...].* Nowelizacja Statutu UMCS z dnia 14 czerwca 2006 r. z późniejszymi poprawkami z dnia 26 września i 28 listopada 2007 r. nie wnosi istotnych zmian w trybie wyboru rektora, warto jednak zacytować tu określone fragmenty Statutu UMCS: § 53. 1. *Rektor kieruje działalnością Uniwersytetu i reprezentuje go na zewnątrz. Rektor jest przełożonym pracowników oraz studentów i doktorantów Uniwersytetu.* [...] § 75. 1. *Kolegium elektorów właściwe do wyboru Rektora składa się z 200 elektorów reprezentujących wszystkich członków społeczności akademickiej Uniwersytetu, [...].* § 78. 1. *Rektor Uniwersytetu jest wybierany spośród nauczycieli akademickich z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego. Na stanowisko Rektora może być również wybrany nauczyciel akademicki spełniający powyższe wymagania, niezatrudniony w Uniwersytecie lub zatrudniony w niepełnym wymiarze czasu pracy; w takim przypadku stosuje się art. 72 ust. 3 ustawy.* [...] 1 stycznia 2008 r. kadencja rektora przedłużona została z 3 do 4 lat.

Byli Rektorzy UMCS prof. prof.: S. Uziak, K. Goebel, W. Skrzydło, M. Harasimiuk

Jak łatwo zauważyć rektorom UMCS przyszło pracować w różnych konfiguracjach politycznych. Raz byli mianowani przez władze polityczno-administracyjne, potem wybierani przez społeczność akademicką, by znów być mianowanymi na stanowisko rektora. Po roku 1991 bezwzględnie już o wyborze rektora UMCS decyduje cała społeczność akademicka Uniwersytetu, poprzez swoich elektorów, których jest 200. Tej podstawowej tradycji autonomii akademickiej nie naruszały nowelizacje Ustawy o szkolnictwie wyższym.

Głównymi bohaterami i aktorami wystawy zaprezentowanej w uniwersyteckim muzeum są oczywiście Rektorzy. Od 1944 roku do chwili obecnej na liście rektorów UMCS jest 17 osób. Myślę, że warto przytoczyć tu ich nazwiska i lata pełnienia funkcji:

1. Henryk Raabe (1944-1948)
2. Tadeusz Kielanowski (1948-1950)
3. Bohdan Dobrzański (1952-1955)
4. Andrzej Burda (1955-1957)
5. Adam Paszewski (1957-1959)
6. Grzegorz L. Seidler (1959-1969)
7. Zbigniew Lorkiewicz (1969-1972)
8. Wiesław Skrzydło (1972-1981)
9. Tadeusz Baszyński (1981-1982)
10. Józef Szymański (1982-1984)
11. Stanisław Uziak (1984-1987)
12. Zdzisław Cackowski (1987-1990)
13. Eugeniusz Gąsior (1990-1993)
14. Kazimierz Goebel (1993-1999)
15. Marian Harasimiuk (1999-2005)
16. Wiesław A. Kamiński (2005-2008)
17. Andrzej Dąbrowski (2008-

Na wystawie każdemu z rektorów poświęcono jedną planszę, na której znalazły się liczne fotografie, głównie z okresu pełnienia funkcji. Nie było to jednak regułą, bowiem w wielu przypadkach pokazano też fotografie z czasów przed objęciem funkcji, jak i po zakończeniu urzędowania. Na planszach nie zabrakło biogramów, w których głównie skoncentrowano się na dokonaniach naukowych piastujących funkcję rektora profesorów UMCS. W tym miejscu jestem zobowiązany serdecznie podziękować wszystkim żyjącym byłym rektorom i urzędującemu rektorowi UMCS za wyrażenie zgody na kwerendę ich akt osobowych i zaprezentowanie na wystawie wybranych dokumentów. Na planszach znalazły się również oryginalne dokumenty zaświadcujące karierę naukową kolejnych rektorów UMCS. Jako uzupełnienie całej ekspozycji zaprezentowano togę rektora z replikami insygniów – łańcuch rektorski i berło.

Założeniem organizatorów wystawy było przygotowanie takiej ekspozycji, która spełniałaby głównie aspekt dydaktyczny. Adresowana była do studentów, którzy tym sposobem mogli poznać wszystkie osoby kierujące przez 65 lat ich Uniwersytetem. Ten zamysł w pełni potwierdził się. Ale wystawą zainteresowani byli też dłużej pracownicy Uniwersytetu. Zaprezentowane fotografie przypominały im bowiem wydarzenia, w których sami też uczestniczyli.

JERZY KASPRZAK
FOT. DARIUSZ BORUCH

XVI Konferencja „Stratygrafia plejstocenu Polski”

pt. *Strefa marginalna lądolodu zlodowacenia warty i pojezierza plejstocenijskie na południowym Podlasiu*

Zimna Woda koło Łukowa, 31 sierpnia – 4 września 2009 roku

W dniach 31 sierpnia – 4 września 2009 r., w Zimnej Wodzie koło Łukowa odbyła się szesnasta edycja Konferencji „Stratygrafia plejstocenu Polski”. Te wpisane na trwałe spotkania naukowe w różnych regionach Polski są międzynarodowym forum służącym wymianie poglądów i dyskusji nad stratygrafią i paleogeografią jednego z najważniejszych okresów geologicznych w dziejach Ziemi – plejstocenu (okresu zlodowaceń kontynentalnych, często nieformalnie nazywanego epoką lodowcową). Pomysłodawcą i głównym organizatorem spotkań jest Państwowy Instytut Geologiczny (PIG w Warszawie), który zaprasza do współorganizacji krajowe jednostki badawcze. Tegoroczna Stratygrafia odbyła się na gościnnej ziemi łukowskiej, pod hasłem: *Strefa marginalna lądolodu zlodowacenia warty i pojezierza plejstocenijskie na południowym Podlasiu*. Jej współorganizatorami byli: Zakład Geografii Fizycznej i Paleogeografii INoZ UMCS w Lublinie oraz Przedsiębiorstwo Geologiczne POLGEOL SA, Zakład w Lublinie. Honorowy patronat nad Konferencją sprawowali: Dyrektor Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie – **doc. dr hab. Jerzy Nawrocki**, Rektor UMCS w Lublinie – **prof. dr hab. Andrzej Dąbrowski**, Dziekan Wydziału BiNoZ UMCS w Lublinie – **prof. dr hab. Anna Tukiendorf** oraz Dyrektor Przedsiębiorstwa Geologicznego POLGEOL SA, Zakład w Lublinie – **mgr inż. Jan Wilgat**. Komitet Naukowy stanowili: Prodziekan Wydziału BiNoZ UMCS w Lublinie i wiceprzewodnicząca Komitetu Badań Czwartorzędu PAN – **prof. dr hab. Maria Łanczont**, Przewodniczący Komitetu Badań Czwartorzędu PAN – **prof. dr hab. Leszek Marks** (Uniwersytet Warszawski) oraz **doc. dr hab. Krzysztof M. Krupiński** (PIG War-

szawa). Komitetowi Organizacyjnemu przewodniczył **dr Marcin Żarski** (PIG Warszawa) oraz **dr hab. Sławomir Terpiłowski** (UMCS Lublin) i **mgr Marzena Małek** (Przedsiębiorstwo Geologiczne POLGEOL S.A., Zakład w Lublinie). Członkami Komitetu Organizacyjnego byli: **dr hab. Radosław Dobrowolski**, **dr Irena Agnieszka Pidek**, **mgr Anna Godlewska** (UMCS Lublin), **dr Hanna Winter**, **Michał Wyszomierski** (PIG Warszawa) oraz **mgr Andrzej Albrycht** (Przedsiębiorstwo Geologiczne POLGEOL S.A., Zakład w Lublinie). Sekretariat konferencji obsługiwały: **mgr Renata Swadźba**, **mgr Joanna Przasnyska**, **mgr Anna Tekielska** (PIG Warszawa).

Program Konferencji obejmował: wycieczkę przedkonferencyjną, sesję referatową i sesję terenową. Przedkonferencyjna wycieczka, poprowadzona przez **dr hab. Włodzimierza Mizerskiego**, **mgr M. Małek** i **dr D. Gałązkę**, poświęcona była krze jurajskiej (kompleksu skał z ery mezozoicznej wyrwanych z podłoża przez lądolód i przytransportowanych z obszaru Łotwy i Litwy) z bogatą fauną amonitów (głównonógów – skamieniałości przewodnich ery mezozoicznej) – symbolu geologicznego miasta Łukowa. Podczas pierwszej części sesji referatowych (obrad plenarnych) zaprezentowano: fizycznogeograficzne i historyczne tło ziemi łukowskiej (**mgr Michał Świder** – doktorant w Instytucie Nauk o Ziemi UMCS w Lublinie), główne problemy plejstocenu południowego Podlasia (**prof. dr hab. J.E. Mojski**), przewodnie cechy jego podłoża i litologii serii glacialnych i interglacialnych (**dr M. Żarski**, **mgr M. Małek**, **mgr A. Albrycht**; **doc. dr hab. K. M. Krupiński**) oraz wykształcenie strefy marginalnej lądolodu

warty na pograniczu Polski i Białorusi (**prof. dr hab. L. Marks**, **dr hab. S. Terpiłowski**). W drugiej części sesji referatowych i sesji posterowej uczestnicy Konferencji mieli okazję do przedstawienia wyników badań własnych nad plejstocenem Polski i innych krajów Europy. Pośród kilkudziesięciu prezentacji znalazły się także wystąpienia pracowników Instytutu Nauk o Ziemi UMCS. Referat pt. *Jeziora terminoglacjalne i jeziorne krajobrazy poglacialne na wschodnim Podkarpaciu (Ukraina)* wygłosiła w imieniu polsko-ukraińskiego zespołu autorskiego **prof. dr hab. M. Łanczont**. Wśród posterów znalazły się ponadto prezentacje: **prof. dr hab. M. Łanczont**, **dr P. Zielińskiego**, **dr P. Mrocza** (Zakład Geografii Fizycznej i Paleogeografii) oraz **dr J. Warownej** (Zakład Geologii i Ochrony Litosfery).

Podczas pierwszej sesji terenowej zaprezentowane zostały wyniki badań paleobotanicznych (pyłku i makroszczątków kopalnych roślin) serii jeziornej interglacjalu ferdynandowskiego, datowanego na około 550 tys. lat, w stanowisku Łuków (**dr I. A. Pidek**, **mgr M. Małek**, **mgr M. Maleszyk** oraz **dr R. Stachowicz-Rybka** – Instytut Botaniki PAN Kraków) oraz analizy sedimentologicznej zróżnicowanych genetycznie form strefy końcowej lądolodu warty: moren spiętrzonych lobu (wypukłego czoła lądolodu) Liwca w stanowisku Sobicze, moren czołowych lobu Tocznej w stanowisku Korczówka Kolonia (**mgr A. Godlewska**, **dr hab. S. Terpiłowski**) oraz form szczelinowych lobu Klukówki w stanowisku Nowa Kornica (**dr hab. S. Terpiłowski**, **mgr A. Albrycht**, **dr hab. R. Dobrowolski**, **mgr A. Godlewska**).

W trakcie drugiej sesji terenowej przedstawiono wyniki analiz palino-

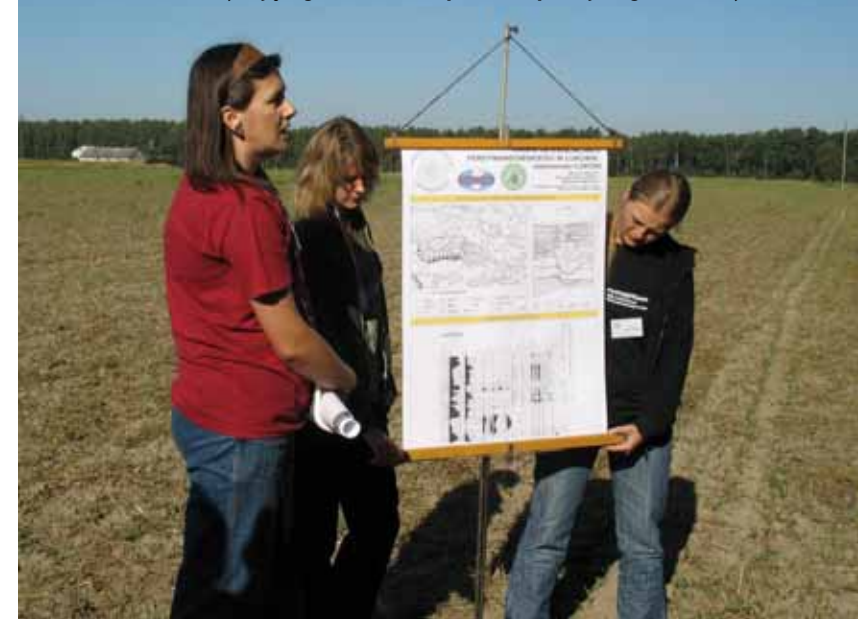

Uczestnicy konferencji w odsłonięciu osadów moreny czołowej, spiętrzonej w stanowisku Huta Radoryska

logicznych, czyli pyłku roślin w seriach osadów jeziornych położonych blisko powierzchni terenu datowanych na interglacjal mazowiecki (około 350 tys. lat) w stanowiskach: Domaszki (**mgr M. Małek**, **dr I. A. Pidek**, **dr hab. S. Terpiłowski**), Hermanów (**dr M. Żarski**, **mgr B. Marcinkowski**, **M. Wyszomierski**, **doc. dr hab. K. M. Krupiński**) i Przytulini (**dr M. Żar-**

ski, **dr H. Winter**, **mgr B. Marcinkowski**, **M. Wyszomierski**) oraz interglacjalu eemskiego w stanowisku Kępa (**dr M. Żarski**, **doc. dr hab. K. Kenig**, **doc. dr hab. K. M. Krupiński**), a także analiz mezostrukturalnych warciańskiej moreny czołowej spiętrzonej w stanowisku Huta Radoryska (**dr M. Żarski**, **dr Z. Krysiak**, **mgr R. Swadźba**, **M. Wyszomierski**).

Dr I. A. Pidek (pierwsza z lewej) prezentuje jeziorne serie interglacjalu ferdynandowskiego w stanowisku Łuków. Asystują: mgr A. Godlewska (pierwsza z prawej) i mgr M. Maleszyk

W ostatniej, kończącej Konferencję, sesji terenowej, zaprezentowano dwa unikalne w skali Niżu Polskiego obiekty przyrodnicze: występujący poza granicą zwartego zasięgu kompleks jodłowy w rezerwacie Jata (**mgr inż. G. Uss** – Nadleśnictwo Łuków, **mgr M. Świder**, **dr I. A. Pidek**, **mgr M. Małek**, **dr P. Marciniuk** – Akademia Podlaska w Siedlcach, **doc. dr hab. K. M. Krupiński**) oraz odsłaniającą się w zboczach doliny Świnki w Podlodo- wie, kopalną serię jeziorną interglacjalu ferdynandowskiego (**dr M. Żarski**, **M. Wyszomierski**, **mgr B. Marcinkowski**, **doc. dr hab. K. M. Krupiński**).

Obszar południowego Podlasia był dotychczas niedoceniany w geologii plejstocenu. Prezentacje i dyskusje podczas XVI Konferencji „Stratygrafia plejstocenu Polski” wykazały, że urasta on do rangi obszaru stratotypowego. Taką rangę nadają mu: powszechna, unikalna w skali europejskiej, obecność różnowiekowych pojezierzy interglacialnych, a także strefa marginalna lądolodu zlodowacenia warty, kształtowana podczas różnych stanów dynamicznych mas lodowych.

ANNA GODLEWSKA
ZAKŁAD GEOGRAFII FIZYCZNEJ
I PALEOGEOGRAFII

„Interkulturowo” w nowy rok akademicki

Pracownicy naukowcy, studenci, nauczyciele oraz miłośnicy języka francuskiego spotkali się 9 października bieżącego roku na IV seminarium dydaktycznym pt. *Interkulturowość w praktyce*, zorganizowanym przez Instytut Filologii Romańskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, przy współpracy z Instytutem Filologii Romańskiej UMCS, Zarządem Krajowym Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Francuskiego w Polsce „PROF-EUROPE” oraz Oddziału lubelskiego tego stowarzyszenia. Uroczystego otwarcia obrad dokonali: Prodziekan Wydziału Humanistycznego KUL – Prof. Hubert Łaskiewicz, Dyrektor Filologii Romańskiej KUL a zarazem główny organizator seminarium – dr hab. Urszula Paprocka-Piotrowska, Dyrektor Filologii Romańskiej UMCS – dr hab. Maria Falska oraz Przewodnicząca Zarządu Krajowego PROF-EUROPE – mgr Małgorzata Piotrowska-Skrzypek.

Wykładzie inauguracyjnym pt. *Interkulturowość na lekcji języka obcego* Prof. Jolanta Zajac (UW) podkreśliła potrzebę badań interkulturowych, zaznaczając zarazem ich złożony charakter w dobie współczesnej globalizacji i uniformizacji. Zdaniem Pani Profesor interkulturowość jako spotkanie konkretnych osób posługujących się dwoma różnymi językami jest zawsze wyzwaniem, gdyż rodzi poczucie obcości, niekiedy nawet zagrożenia dla własnej tożsamości kulturowej. Paradoks „spotkania interkulturowego” polega na tym, iż nie możemy poznać samych siebie bez konfrontacji z innymi, bez „spotkania się” z innością. Stereotypy są tym elementem, który przeszkadza nam w obiektywnym poznaniu innej kultury, prowadząc do uprzedzeń czy wręcz do rasizmu. Jak słusznie zauważyła Pani Profesor, z jednej strony globalizacja ułatwia kontakty interkulturowe, ale ich powierzchowność nie pozwala nam uchwycić ogromnego obszaru znaczeń ukrytych, niewypowiedzianych bezpośrednio w komunikacji językowej. Najczęściej jednak na lekcjach języka obcego uczniowie poznają kulturę danego kraju poprzez jego literaturę, historię, sztukę w aspekcie encyklopedycznym,

brak natomiast miejsca na dzielenie się konkretnymi, osobistymi doświadczeniami uczniów wynikłymi z kontaktów z reprezentantami danego języka i kultury. O tym afektywnym wymiarze interkulturowości mówiła w swoim wystąpieniu dr Elżbieta Jastrzębska (Uniwersytet Zielonogórski), zwracając uwagę na potrzebę wypracowania pewnych metodologicznych narzędzi pracy dla przyszłych nauczycieli języków obcych tak, by mogli wielopłaszczyznowo rozwijać kompetencję kulturową uczniów, nie zawężając jej tylko do aspektów cywilizacyjnych. Taką próbę „antropologicznego” podejścia do interkulturowości przedstawiła w swoim referacie dr Maria Cichoń (UMCS), analizując między innymi rezultaty ankiet przeprowadzonych wśród studentów romanistyki, przebywających na 6-miesięcznych praktykach we Francji w charakterze asystentów kulturowych we francuskich gimnazjach (region Poitou-Charentes). Wypowiedzi studentów dotyczyły zachowań werbalnych i niewerbalnych Francuzów, które świadczyły o silnych stereotypach na temat naszego kraju, a także zachowań studentów polskich, które były źródłem nieporozumień i napięć w komunikacji językowej. Takie

„skrzyżowane”, zwierciadlane spojrzenie w kontaktach kulturowych pozwala na uświadomienie sobie postawy etnocentrycznej i tym samym daje szansę, jeśli nie na przezwyciężenie, to na złagodzenie stereotypów. Ważnym elementem seminarium była polityka językowa i edukacja wielojęzyczna w ujęciu Rady Europy, które z kolei wyczerpująco przedstawiła Małgorzata Piotrowska-Skrzypek.

Pozostałe wystąpienia uczestników seminarium były konkretnymi propozycjami scenariuszy lekcji poświęconych tematyce interkulturowej. I tak Richard Sorbet zilustrował ją na przykładzie wzruszającej piosenki Williama Baldé pt. *Sur la route de Dakar*, Marlena Deckert posłużyła się popularną powieścią Saint-Exupéry’ego *Mały Książę*, zaś Ewa Kalinowska biografią mało znaną pisarki i podróżniczki Isabelle Eberhardt.

W programie konferencji znalazły się też bardzo ciekawe i praktyczne informacje dla nauczycieli romanistów, dotyczące wymiany szkolnej i projektów europejskich: Gracjana Więckowska przedstawiła program *eTwinning*, a Ewa Koenig-Wiśniewska stronę internetową www.francuski.fr, zawierającą niezwykle bogate informacje o języku i kulturze francuskiej, a także materiały dydaktyczne dla uczniów i nauczycieli tego języka.

Szczególne podziękowania za zorganizowanie i prowadzenie tego ciekawego seminarium, łączącego różne środowiska romanistyczne z całej Polski należą się dr hab. Urszuli Paprockiej-Piotrowskiej, Dyrektorowi Instytutu Filologii Romańskiej KUL.

MARIA CICHON

Zbiór prac dyplomowych i seminaryjnych Instytutu Sztuki UMCS

Tym tytułem Archiwum UMCS opatrzyło prace plastyczne, które przekazał Wydział Artystyczny z prośbą o ich skatalogowanie i przechowywanie. Powstały one w latach 1974–2006 jako dyplomowe, seminaryjne, kontrolne, ćwiczeniowe i zaliczeniowe studentów Wydziału Pedagogiki i Psychologii oraz Wydziału Artystycznego. Większość prac przygotowano pod pieczołowitą opieką mgr. Kazimierza Parfianowicza, cenionego znawcy historii sztuki. Mają formę szkiców, monografii i albumów, są bogato ilustrowane fotografiami czarno-białymi i kolorowymi, fotokopiami oraz rysunkami autorów, a ich tematyka jest wyjątkowo różnorodna.

Podczas opracowywania materiałów podzielono je na pięć działów. Pierwszy tworzą prace poświęcone upowszechnianiu kultury i wiedzy o sztuce – omawiają one działalność domów kultury, muzeów, galerii artystycznych w Polsce oraz metody realizowania lekcji wychowania plastycznego w szkołach. Do drugiego zaliczono prace o sztukach plastycznych – monografie twórców i szkice z historii sztuki. Trzeci dział to prace prezentujące historię i architekturę polskich zabytków świeckich. W czwartym umieszczono materiały opisujące nekropolie, miejsca pamięci różnych wyznań i narodowości oraz ich zabytki. W piątym dziale zebrano prace ukazujące historię i architekturę zabytków sakralnych w Polsce. Jedne zwracają uwagę tematem, inne starannością opracowania czy też zawartością dokumentów źródłowych.

Wśród pięciuset prac, które trafiły do Archiwum, wiele dotyczy Lublina, jego okolic oraz artystów z nim związanych, uznanych dzisiaj w kraju i za granicą. Jest niewielki, sześciostronicowy album *Bramy Starego Miasta*, a w nim 4 kopie fotografii Edwarda Hartwiga, jednego z najbardziej znanych i cenionych na świecie polskich fotografików. W 1918 r. zamieszkał z rodziną w naszym mieście, do dziś pozostaje największym fotografem Lublina, który ze szczególną fascy-

nacją uwieczniał nasze miasto zwłaszcza w porze porannych mgieł. W bieżącym roku przypada 100. rocznica urodzin artysty. Na wystawie zorganizowanej z tej okazji w Zachęcie (czynnej do 17 sierpnia), można było obejrzeć m. in. najstarsze jego prace, dotąd nie pokazywane, znalezione na strychu kamienicy w Lublinie.

Uwagę zwraca także album zatytułowany *Drzeworyty Zenona Kononowicza* (autorem znanej fotografii tego artysty był właśnie Edward Hartwig). Kononowicz, jeden z największych malarzy lubelskich, był człowiekiem o intrygującej osobowości i stylu życia. Dzisiaj jest uznawany przez wielu za jednego z największych polskich postimpresjonistów. W 1937 r. zamieszkał w Lublinie i od tamtego czasu był z nim związany, a także z miasteczkami Lubelszczyzny – Kazimierzem, w którym mieszkał od 1953 r., i Nałęczowem. Autor tego albumu zamieścił w nim 26 fotografii drzeworytów. Na wielu z nich są zabytki Lublina oraz pejzaże Kazimierza, miejsca ukochanego przez artystów polskich.

Miasteczko to zachwyciło także wybitnego polskiego architekta – Karola Sicińskiego, o czym możemy przeczytać w pracy *Twórczość architektoniczna Karola Sicińskiego w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą. Zarys problematyki. Czy wielu z nas, którzy wciąż zachwycamy się tym miejscem, pamięta o tym, że było ono, prawie w całości, dziełem jednego człowieka?* Projekty Karola Sicińskiego realizowano już w latach dwudziestych i trzydziestych ubiegłego stulecia. Po wojnie miasteczko zostało odbudowane i rozbudowane przez samego architekta. Stworzył on styl, w którym łączył drewno z miejscowym kamieniem wapiennym (nieprzykrywany tynkiem), domy plastycznie wkomponowywał w teren, a dachy ich pokrywał gontem. Zapewne dzisiaj autorka przywołanej pracy dodałaby informację, że w 2005 r. artysta otrzymał pośmiertnie tytuł Honorowego Obywatela Kazimierza.

W omawianym zbiorze są liczne prace o Zamku Lubelskim i Kaplicy Zam-

kowej, o osobliwościach Starego Miasta, przepięknych lubelskich zakątkach, zabytkach sakralnych i świeckich. Wszystkie przywołują obraz dawnego miasta i ukazują, jak bardzo zmieniło się ono w trakcie kilkudziesięciu lat. Przypominają, że Lublin i jego okolice fascynowały swoją urodą i historią Największych. Zamieszczone w pracach ilustracje i fotografie są swoistym zapisem historii, a doskonałym dopełnieniem nastroju, który wywołują, mógłby być poetycki spacer Józefa Czechowicza – *Poemat o mieście Lublinie*.

W wielu pracach omawianego zbioru są kopie interesujących dokumentów z ubiegłych stuleci. W albumie *Dom Kromera w Bieczu*, poświęconym Marciniowi Kromerowi, wybitnemu polskiemu humaniście i renesansowemu dziejopisowi, znajdujemy kopię pierwszej dokładnej mapy Polski z 1558 r., wykonanej przez Wacława Gródeckiego, zamieszczonej w Historii Polski Marcina Kromera. W pracy *Opis kościoła farnego św. Jana w Radomiu* jest z kolei mapa miasta kazimierzowskiego z ówczesnym układem urbanistycznym, z zarysem murów i fos. W albumie *Sanktuarium kościoła prawosławnego na św. Górze Grabarce* widnieje fragment unikatowej mapy Prus Nowo-Wschodnich Textora-Sotzmanna z 1808 r., wydanej w Berlinie w czasie rozbiórów. W pracy kontrolnej *XVII-wieczna oficyna dworska w Kolbuszowej* znajduje się odrys z rękopiśmiennej mapy okolic Kolbuszowej Karola Miegi, zaś w monografii *Dawna karczma przy ul. Turystycznej 2 w Lublinie* zamieszczono plan Lublina z 1783 r. geometry przysięgłego JKM i Trybunału Lubelskiego, Stanisława Jana N. Łęckiego (kopia z 1852 r., przerys R. Jarugi z 1957 r.).

W opracowaniu *Dworek Milusin*, oprócz charakterystyki i historii obiektu, są kopie planów i rzutów opatrzone stosownymi pieczęciami Powiatowego Urzędu Budowlanego Starostwa Warszawskiego i adnotacją *Żołnierz Polski Swemu Wodzowi* oraz relacje z prac Towarzystwa Przyjaciół Sulejówka, do-

tyczących utworzenia w Milusinie Muzeum Rodzinnego J. Piłsudskiego.

W albumie *Kościół św. Wacława w Radomiu* pojawia się nazwisko **Wiktora Zina** – wybitnego polskiego architekta, konserwatora, popularyzatora polskiej sztuki, kultury i historii. Prof. Zin nadzorował odbudowę kościoła św. Wacława w Radomiu, który ma długą i trudną historię: służył jako magazyn wojskowy dla Austriaków, więzienie rosyjskie przed zsyłką na Syberię, szpital epidemiczny i psychiatryczny, wreszcie dom starców. W 1978 r. przywrócono mu funkcję sakralną. Wówczas wykonano wg projektu Wiktora Zina wystrój wnętrza oraz wieżę, którą wieńczy krzyż osadzony na połączanej kuli i księżycu, co stanowi nawiązanie do 300. rocznicy odsieczy wiedeńskiej (wieżę montowano w 1983 r.).

Z pracy kontrolnej *Klasztor i kościół oo. Franciszkanów w Puszczy Solskiej*, opisującej dzieje i architekturę tego zabytku, dowiadujemy się również, że na tym terenie troskliwie i pieczołowicie gromadzono książki z klasztorów pofranciszkańskich Diecezji Lubelskiej, chroniąc je przed burzami dziejowymi. Zbiór ksiąg z XVII i XVIII w., przechowywany ostatnio w skarbcu, liczy 155 pozycji – w 239 tomach. Są to mszały, brewiarze, stare podręczniki do teologii oraz innych dziedzin wiedzy i nauki – wszystkie wymienione w pracy. W 1965 r. księgi wróciły do Seminarium w Lublinie, a część z nich przekazano do Biblioteki Milenijnej oo. Franciszkanów w Warszawie.

Aneks do omawianego zbioru stanowi 38 prac (22 prace kontrolne z historii sztuki i 16 prac magisterskich) przekazanych Archiwum przez **Profesora Ireneusza J. Kamińskiego**, pod którego kierunkiem zostały napisane. Za wszystkie bardzo dziękujemy. Prace magisterskie dotyczą Lublina – galerii artystycznych, zabytków sakralnych, są wśród nich także monografie lubelskich artystów: malarzy, grafików, fotografików, plastyków. W pracach kontrolnych zaś znajdujemy informacje dotyczące środowisk artystycznych w Polsce.

Materiały stanowiące zbiór są niezwykle interesujące i cenne. W przyszłości mogą znacząco pomóc w opisie dziedzictwa kulturowego oraz historii Polski.

Archiwum UMCS składa serdeczne podziękowania ofiarodawcom.

ALICJA WYDRA

Szkockie „przypieszenie” połowy XVIII wieku zaowocowało **niezwykłym rozkwitem myśli twórczej, a jego głównym ośrodkiem Edynburg nazwany został „Atenami Północy”**. Jeden z Anglików który spędził wówczas kilka lat w Edynburgu **napisał, że w ciągu pięciu minut można spotkać pięćdziesięciu geniuszy i uczonych. Nawet niechętny pochwałom Wolter, który w swym sławnym dziele *Listy o Anglikach* wydanym w 1734 roku, całkowicie zignorował Szkotów, w 1762 roku zauważył z przekąsem, że „dziś zasady smaku we wszystkich sztukach od poezji epickiej do ogrodnictwa czerpiemy ze Szkocji” (Zabieglik, s. 291).**

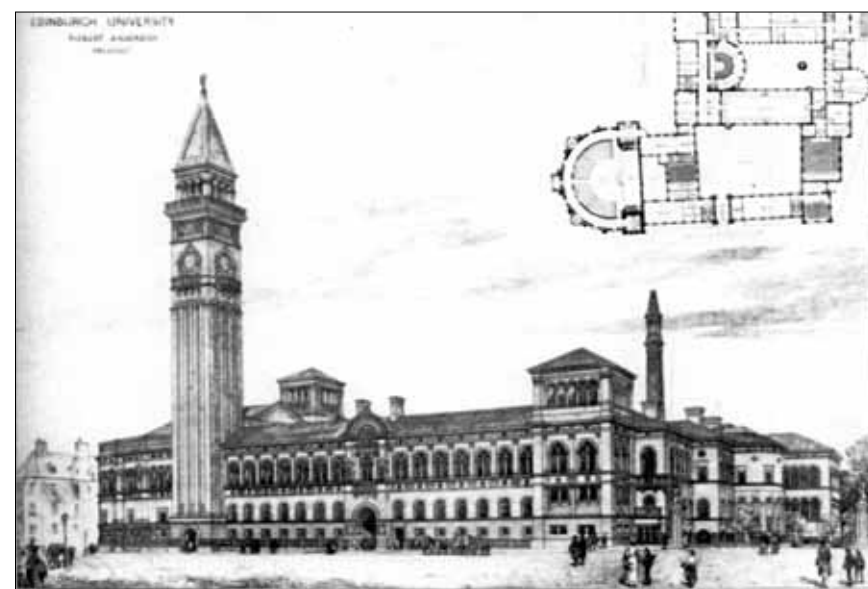
Ten szczególny okres rozwoju w dziejach Szkocji, który przypadł na drugą połowę XVIII wieku, bywa niekiedy określany mianem szkockiego oświecenia, wiekiem postępu (*The Age of Improvement*) bądź złotym wiekiem (*The Golden Age*) (Zabieglik, s. 287). Określenie „wiek postępu” sugeruje, że epoka ta przekraczała ramy półwiecza i akcentuje cywilizacyjny obszar zmian, a złoty wiek – jego wyjątkowość. **David Hume**, wybitny szkocki filozof tej epoki, w swym dziele *O szlachetno-*

ści sztuk stwierdził, iż stulecie które wydaje wielkich filozofów i poetów szybko obfituje w zręcznych tkaczy i cieśli okrętowych.

Pojęcie *improvers* zostało użyte po raz pierwszy przez zwolenników przemian w rolnictwie w nazwie założonego już w 1723 roku w Edynburgu Society of Improvers in the Konowledge. Członkami tego stowarzyszenia byli przedstawiciele elity umysłowej, często pochodzenia arystokratycznego (Zabieglik s. 287). Określenie *Golden Age* odnoszono głównie do rozwoju XVIII-wiecznego Edynburga, do którego także niektórzy historycy ograniczają szkockie oświecenie.

W nazwie „szkockie oświecenie” historycy nawiązują do europejskiego ruchu kulturowego tej epoki. szkockie oświecenie dalekie było jednak od ideologii francuskiego oświecenia, które zwykło się przyjmować jako model oświecenia europejskiego. Szkoci byli jednak dalecy od odrzucania Boga, co czynili francuscy myśliciele, bezkrytycznie wierzący w nieograniczone ludzkie możliwości poznawcze (Tulejski, s. 19).

Oświecenie szkockie dalekie było od przypisywanej tej epoce desakralizacji oraz dominacji materialistycz-

Projekt kolegium medycznego w stylu włoskiego renesansu – dzieło R.R. Andersona z 1874 roku

UNIwersYTETY ŚWIATA

Uniwersytet w Edynburgu V

Szkockie oświecenie w „Atenach Północy”

no-mechanistycznych paradygmatów, gdzie miarą postępu miał być poziom sekularyzacji społeczeństwa. W ogólnym obrazie europejskiego oświecenia, często celowe zmiany w praktykach religijnych uważano za sekularyzację, nie biorąc pod uwagę samych podstaw wiary (*Wiek Oświecenia*, s. 52). Nie dostrzegano procesów pogłębiania wiary i zjawiska jej oczyszczania, które miały miejsce, nie tylko w krajach katolickich (Delumeau, s. 271).

Inicjatorem szkockiego oświecenia był Kościół szkocki, który przechodził także proces pewnego oczyszczania. Wchodząc w nową epokę rozwoju teologii, zyskiwał dla swej działalności nowe możliwości kulturowe. Część autorów twierdzi wprost, że rozwój myśli oświeceniowej w Szkocji dokonywał się poprzez przewyżczenie ortodoksji religijnej (Zabieglik s. 283). Szkockie oświecenie inspirowała zatem religia w przeciwieństwie do francuskich przedstawicieli epoki, zainspirowanych jej odrzuceniem.

Znaczenie Kościoła dla rozwoju szkockiej kultury XVIII wieku podkreśla w pierwszym statystycznym raporcie o Szkocji, sporządzonym pod koniec XVIII wieku, **John Sinclair**. Stwierdza on, iż za rozwojem kraju w owej epoce stały rzesze duchownych prowincjonalnych, wspomaganých przez właścicieli ziemskich i nauczycieli szkół parafialnych. W 1709 roku powstało Towarzystwo Propagowania Wiedzy Chrześcijańskiej, stawiające sobie za cel rozwój oświaty, szczególnie na Wyżynach i Hybrydach głównie poprzez zakładanie szkół (Zabieglik, s. 284). Szkockie oświecenie to wykształcone i czytane społeczeństwo, a nie francuskie salony i dwory.

Ramy czasowe szkockiego oświecenia obejmują także część XIX wieku i według niektórych historyków

Robertson przekazuje funkcję rektora w ręce G.H. Bairda w 1793 roku (karykatura Jana Keya)

zakończyło się ono dopiero wraz ze śmiercią **Waltera Scotta** w 1832 roku. Z tego też względu epokę tę określa się często pojęciem „długiego oświecenia” (*Long Emllightenment*) (Zabieglik, s. 289).

Duch intelektualnego doskonalenia się w Szkocji tej epoki, obok edukacji młodzieży, znalazł swój wyraz także w zakładaniu klubów i towarzystw. Niektóre z nich, jak loże masonskie, miały charakter elitarny, większość jednak otwarta, gdzie farmer czy rzemieślnik mógł dyskutować na tematy

filozoficzne z profesorami uniwersytetów. Ujawniła się tu podwójna szkocka namiętność do metafizyki i rolnictwa. Powstała imponująca w liczbie i różnorodności liczba klubów i stowarzyszeń. Były wśród nich i biesiadne, nastawione głównie na rozrywkę, ale także zawodowe i studenckie. Wysoki poziom reprezentowały zwłaszcza towarzystwa literackie, głównie w miastach uniwersyteckich (Zabieglik, s. 285). W Glasgow było to Literary Society 1752–1788, w Aberdeen Philosophical Society 1758–1765.

David Hume – uważany za najwybitniejszego szkockiego myśliciela nie tylko XVIII wieku

William Robertson – rektor uniwersytetu w Edynburgu w epoce jego największej świetności (1762-1793)

Największym ośrodkiem tego ruchu kulturowo-stowarzyszeniowego był Edynburg. Tu powstało najwięcej klubów i stowarzyszeń. Na szczególne wyróżnienie zasługują Rankenian Club (1716–1779), Philosophical Society of Edynburg przekształcone w 1783 w Royal Society of Edynburg oraz Select Society (1754–1765). Pantheon Society założone w 1773 roku, realizowało debaty edynburskie dla szerokiej publiczności. Tematyka spotkań organizowanych przez to towarzystwo była bardzo różnorodna i gromadziła niekiedy kilkaset osób (Zabieglik, s. 285). W 1755 Stowarzyszenie Wybranych utworzyło nową organizację – Edynburskie Towarzystwo Zachęty dla Rozwoju Sztuk, Nauk, Fabryk i Rolnictwa w Szkocji. Miało się spotykać w każdy pierwszy poniedziałek miesiąca i nagradzać szkockich przedsiębiorców.

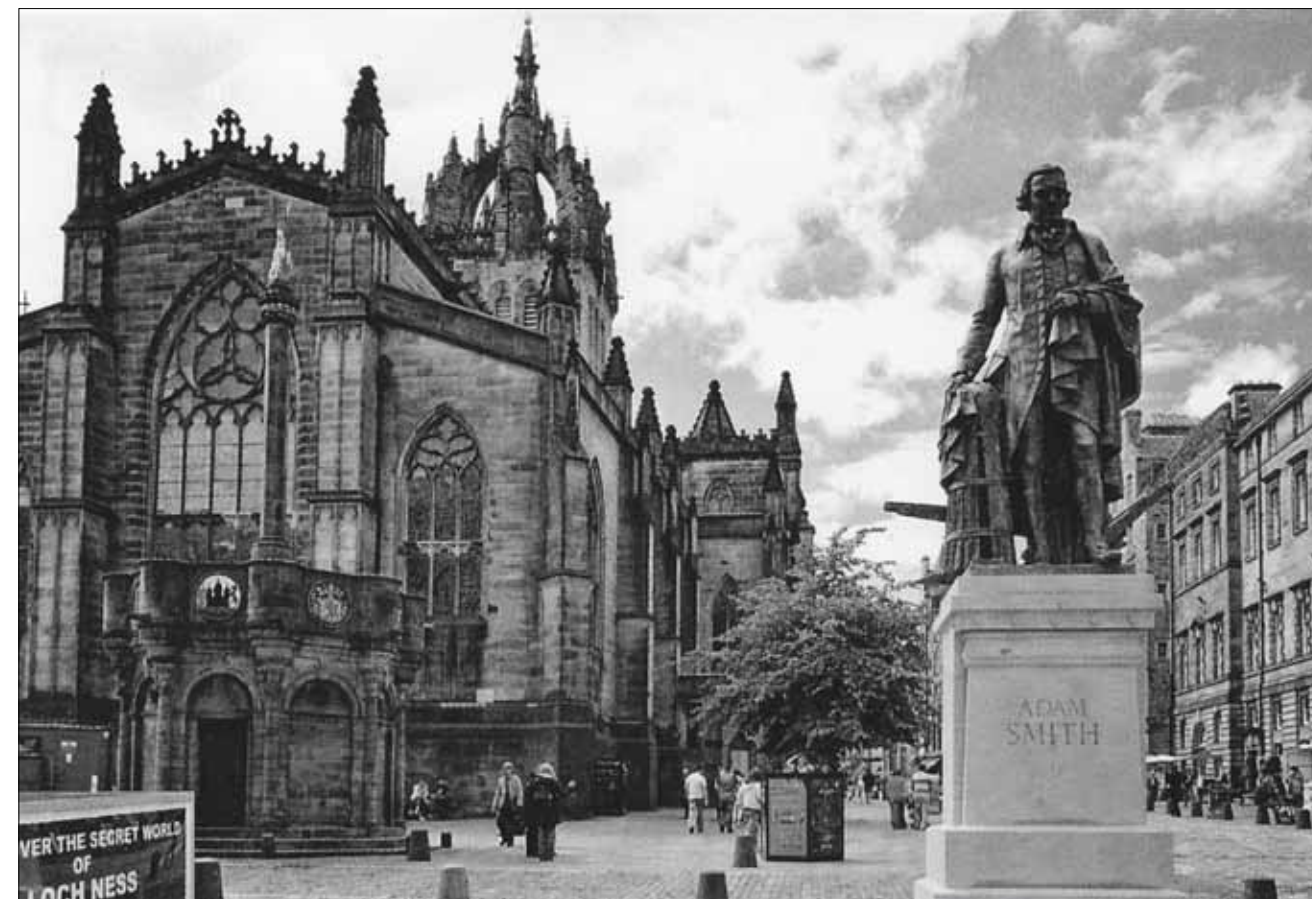
W Edynburgu nie było wielkiego przemysłu, dlatego młodzi Szkoci pragnęli wyróżniać się w profesjach wymagających biegłości w mowie i piśmie, występując na forum stowarzyszeń czy publikując w prasie. W 1699 r. ukazała się pierwsza szkocka gazeta „Edinburgh Gazette”. Później pojawiły się kolejne „Edinburgh Courant”, a już w 1718 pierwsza popołudniówka „Edinburgh Evening Courant”. W latach 70. XVIII wieku liczba tytułów gazet i czasopism w Szkocji przekroczyła pięćdziesiąt. Drukowano coraz więcej książek, zwłaszcza naukowych. W roku 1771 w Edynburgu ukazało się pierwsze wydanie *Encyklopedia Britannica*.

Za prekursora filozofii szkockiego oświecenia uważany jest **Francis Hutcheson**, profesor filozofii moralnej na uniwersytecie w Glasgow. Wywarł on wielki wpływ na rozwój intelektualny znacznej części inteligencji szkockiej, głównie na młode kadry duchowieństwa (Zabieglik, s. 289). Był on pierwszym szkockim profesorem, który

odszedł od tradycyjnej łaciny i prowadził wykłady w języku angielskim. Ze względu na swoje wybitne zdolności pedagogiczne i wielką wiedzę, wnosił do swych wykładów wysoką kulturę i wzbudził entuzjazm dla idei, którymi podbijał młodych słuchaczy. Mimo że Hutcheson dążył do uniezależnienia etyki od teologii, to jednak twierdził, że wiara w Boga wzmacnia motywacje etyczne. Zdobył on sobie szacunek i uznanie wielu słuchaczy. Jego poglądy określono mianem „filozofii życzliwości” (*benewolence*) (Zabieglik, s. 289).

Uważany za najwybitniejszego myśliciela szkockiego, nie tylko tej epoki, **David Hume** był absolwentem uniwersytetu w Edynburgu, a następnie zabiegał tu w 1744 roku o stanowisko profesora filozofii moralności. Jego kandydatura została jednak zablokowana przez przedstawicieli duchowieństwa Edynburga. Był już wówczas autorem swego największego dzieła filozoficznego *Traktat o naturze ludzkiej* (1739-1740), które – jak sam pisał – przyniosło mu „martwą ciszę” w prasie. Prowokująca wówczas antropologia wiary Hume’a obrażała uczucia religijne wyznawców Kościoła szkockiego, co przysparzało nie tylko jemu, ale i jego przyjaciółom kłopotów w Edynburgu. Poza krajem zyskał sobie Hume miano sceptyka, a nawet ateisty, co okazało się przeszkodą w staraniach o profesurę w Edynburgu, a kilka lat później także na uniwersytecie w Glasgow. Reakcją na sceptycyzm Hume’a była ukształtowana w Edynburgu szkocka szkoła filozofii zdrowego rozsądku (*Comon sense*), którą reprezentowali Th. Reed, J. Beattie, D. Stewart, Th. Brown (Jakuszek, s. 909).

Hume wybrał Edynburg na miejsce swojego zamieszkania, gdyż było to już niekwestionowane centrum intelektualne na skalę międzynarodową, chociaż mógł wybrać Londyn lub Paryż. Tu znalazł

Pomnik Adama Smitha – filozofa i klasyka myśli ekonomicznej – przed katedrą w Edynburgu

swoje Dobrowolne Towarzystwo Select Society, którego był współtwórcą i którego działalność inspirował. Prawdziwą sławę i pieniądze przyniosła Hume’owi dopiero jego ośmiotomowa *Historia Anglii od inwazji Cezara do rewolucji 1688*, wydana w Edynburgu w latach 1754–1762 (Zabieglik, s. 291). Hume przedstawił w swym dziele wizję dziejów, w których nie było jednak miejsca na historię Szkocji, dominuje tu bowiem apoteoza imperium brytyjskiego. To on, zdaniem Daviesa, zapoczątkował w Szkocji sposób myślenia, który świadomie traktował historię Szkocji jako część historii Anglii. Był jednym z pierwszych, który tworzył w Szkocji tożsamość brytyjską, dobrowolnie skazując dzieje własnego kraju na zapomnienie (Davies, s. 736). Zamiast nazwy Szkocja znalazło się u niego określenie Południowa Brytania. Zdaniem Hume’a historia istnieje tylko po to, aby służyć filozofii. Natomiast rola filozofii jego zdaniem nie polegała na naprawianiu świata, lecz poznaniu ludzkiej natury i wyjaśnianiu struktury wspólnego bytowania (Tulejski, s. 20).

Jednym z przyjaciół Hume’a był **Adam Smith**, znany dzisiaj jako klasyk myśli ekonomicznej, podczas gdy on sam uważał się przede wszystkim za filozofa. Po studiach na uniwersytetach w Glasgow i Oxfordzie powrócił do Szkocji i dzięki poparciu znanego prawnika jakobity, Henrego Homa, w 1748 roku, podjął publiczne wykłady o „retoryce” na forum Edynburskiego Towarzystwa Filozoficznego. Wykłady w Edynburgu były publicznym debiutem Adama Smitha i dzięki nim mógł objąć w roku 1751 katedrę logiki i retoryki na Uniwersytecie w Glasgow, gdzie miał rozwijać swoje edynburskie wykłady (Buchan, s. 43). Smith nie zerwał jednak kontaktów z Edynburgiem, bywając na posiedzeniach Selekt Society, którego był członkiem założycielem i często przemierzał trasę Glasgow – Edynburg. Nie był jednak tu zbyt aktywny i tylko raz w roku 1754 przemawiał na inauguracji stowarzyszenia (Buchan, s. 59). Jego dzisiaj najbardziej uznane dzieło *Bogactwo narodów* spotkało się także z pozytywnym przyjęciem profesorów uniwersytetu w Edynburgu i rektora

William Robertsona. Ostatnie lata życia Smith spędził w Edynburgu, pracując w tutejszym urzędzie celnym, stąd już jako znaną postać zapamiętało go nowe pokolenie twórców z Edynburga z **Walterem Scottem** na czele. W roku 1783 Smith został jednym z założycieli Towarzystwa Królewskiego w Szkocji (Buchan, s. 131). W Edynburgu przygotowywał kolejne wydania *Bogactwa narodów* i *Teorię uczuć moralnych*, które ukazały się w 1790 i były ostatnimi tekstami opublikowanymi za życia Smitha, który zmarł w tym samym roku.

Inną wybitną postacią tej epoki związaną z Edynburgiem był **Henry Home**, lord Komes, autor wielu prac z filozofii, prawa i historii. Jego głównym dziełem były *Szkice z historii człowieka*. Jako przedstawiciel The Age of Improvement (Wiek Doskonalenia) propagował postęp rolny i był zwolennikiem wprowadzenia nauk rolniczych na Uniwersytecie w Edynburgu. Był prawnikiem i rolnikiem, który nie tylko pisał książki o nowoczesnym rolnictwie, ale metody naukowe wprowadzał także we własnym majątku.

Uromantyznione przez Waltera Scotta Wyżyny, które stały się symbolem „wynalezionej na nowo” w XIX wieku narodowej „tartanowej” tradycji szkockiej

Zdecydowana większość intelektualistów i twórców Aten Północy była związana z uniwersytetem edynburskim. Najwybitniejszym z nich i najbardziej zasłużonym dla uniwersytetu w Edynburgu był jego długoletni rektor **William Robertson**, pod którego kierownictwem Uniwersytet w Edynburgu uzyskał największą świetność i rangę czołowego uniwersytetu Europy.

W młodych latach Robertson był zwolennikiem jakobitów, a ich postawa wywarła na niego wpływ. Jako historyka, krytykowano go później, że w swym opisie XVI wieku pragnął pomścić Marię królową Szkotów. Był wielkim przyjacielem Huma i angielskiego historyka Gibbona, chociaż ich poglądów na historię nie podzielał. Robertson pisał najczystszą angielszczyzną, natomiast mówił pięknym szkockim dialektem, którego nikt w Londynie nawet nie próbował zrozumieć. Napisał między innymi *Historię Karola V*. Jego obszerną przedmowę do tej książki uważa się za pierwszą próbę przeglądu dziejów średniowiecznej Europy, która być

może zainspirowała i zaciekała następną pokolenia romantyków. Napisał także ostatnią, zdaniem Daviesa (s. 736), przed XX wiekiem *Historię Szkocji*. Jego dzieło było przeciwwagą dla dzieła jego przyjaciela Hume’a, który w swej historii imperium brytyjskiego rzadko nawiązywał do dziejów Szkocji, chyba że w celu okazania jej swego lekceważenia.

Na początku drugiej połowy XVIII wieku uniwersytet w Edynburgu wyróżniał się na tle innych, starszych od siebie uczelni, nie tylko poziomem studiów, ale także znacznie ściślejszą więzią z miastem i jego władzami. Zdaniem Daviesa (687) jeszcze przed objęciem funkcji przez Robertsona Uniwersytet w Edynburgu przyćmił Oxford i Cambridge, co przypominało zdolnego ucznia, który przewyższył mistrza. Negatywną ocenę nauczania w Oxfordzie wydał wówczas także Smith, który udał się tam na studia w 1740 roku. Zdaniem Smitha uniwersytet ten nie był przygotowany na przyjęcie nowych idei, dodając złośliwie, iż wówczas trudno było stracić zdrowie z powo-

du nadmiernej nauki w Oxfordzie. Jego zdaniem Oxford i Cambridge to sanktuaria służące za schronienie wypalonym systemom i strupiałym przesądom wypędzonym z innych miejsc (Buchan, s. 114). Zdaniem Smitha nowoczesne nauczanie tych czasów wkracza najpierw do mniejszych i biednych szkół, jak Edynburg i Glasgow, gdzie profesorowie musieli bardziej dbać o swoją reputację, aby przyciągnąć studentów. Oxford i Cambridge nie umiały wykorzystać swej ówczesnej pozycji, którą dopiero zdobywał nie bez trudu uniwersytet w Edynburgu. Może wyjaśnieniem wzrostu pozycji uczelni w Edynburgu jest pozauniwersyteckie zaangażowanie jej profesorów, którzy prowadzili „drugie życie” głównie jako pastory i prawnicy (*The University*, s. 71). Elita miejska i uniwersytecka spotykały się także w klubach i stowarzyszeniach, takich jak Rankenian Club, założony już w 1777, Towarzystwie Medycznym, Filozoficznym, a od 1731 Królewskim Towarzystwie w Edynburgu. W Królewskim Towarzystwie nastąpiło szczególne zbliże-

Franciszek Hutcheson – prekursor filozofii szkockiego oświecenia

Adam Ferguson – profesor filozofii moralnej uważany za prekursora socjologii

nie kręgów miejskich i akademickich popierających rozwój uniwersytetu. W tych stowarzyszeniach kształtowała się kultura intelektualna, wolność poglądów, precyzja rozumowania i dobry smak (*The University*, s. 71). Wielu wybitnych profesorów, na czele z Monro, Mc Laurinem i Stevensonem, nie tylko pracowało na uniwersytecie, ale także tworzyło klimat intelektualny miasta. Zaangażowanie profesorów w sprawy publiczne wzrosło jeszcze w epoce rektora Robertsona.

Pod wpływem profesorów wielu wybitnych studentów włączyło się również w umysłowe życie miasta. W roku 1724, wówczas jeszcze student, David Hume został członkiem stowarzyszenia Biblioteka Fizjologii, na forum którego wspólnie z profesorami rozpatrywano problemy filozofii naturalnej. Swoją wiedzę wielu studentów prezentowało na forum Towarzystwa Medycznego, niejednokrotnie krytykując poglądy głoszone na wykładach przez profesorów. Studenci teologii założyli towarzystwo kultywowania sztuki oratorskiej, pragnąc ją doskonalić nie tylko na użytek kaznodziejów, ale także przyszłej elity i władz miasta (*The University*, s. 71). Studenckie stowarzyszenia miały na celu przede wszystkim poszerzanie osobistych zainteresowań.

Szczególną rolę w pobudzaniu aktywności uniwersytetu i miasta odegrało Towarzystwo Wybrańców, działające w latach 1754–1763, założone przez młodych intelektualistów aspirujących do odegrania znacznej roli w rozwoju nie tylko miasta, ale i kraju. Na forum Towarzystwa dyskutowano o podstawowych zasadach polityki, prawa, moralności i sztuki. Przyszła elita społeczna zastanawiała się, jak zaktywizować życie polityczne, ekonomiczne i kulturalne (*The University*, s. 74).

JÓZEF DUDA

Uniwersytet w Edynburgu, litografia z 1837 r.

Bibliografia

- C.L. Becker, *Państwo Boże osiemnastowiecznych filozofów*. 2008.
 J. Buchan, *Adam Smith. Życie i idee*. 2008.
 N. Davies, *Wyspy*. 2003.
 J. Delumeau, *Reformy chrześcijaństwa w XVII wieku*. T. II. 1986.
 K. Dmitruk, *Oświecenie – konteksty zmiany kulturowej w: Wiek Oświecenia*. T. 17. 2001.
 P. Hazard, *Mysł europejska w XVIII wieku*. 1972.
Historia Kościoła. T. 4. 1715–1848. 1987.
 H. Jakuszek, *Oświeceniowa filozofia w: Powszechna Encyklopedia Filozofii*. T. 7. 2006.
 W. Lipoński, *Dzieje kultury brytyjskiej*. 2003.
 P. Lisiecki, *Mroczne dziedzictwo oświecenia*. „Znak” 1992. nr 451.
 G. Sampson, *Historia literatury angielskiej*. 1966.
 T. Kostkiewiczowa, *Co to jest oświecenie w: Wiek Oświecenia*. T. 17. 2001.
The University of Edinburgh. 2003.
 J.M. Trevelyan, *Historia społeczna Anglii*. 1961.
 T. Tulejski, *Konserwatyzm bez Boga. Davida Huma wizja społeczeństwa, państwa i prawa*. 2009.
 E. Zabieglik, *Historia Szkocji*. 2000.